

Obsežno zakonodajno delo Zvezne ljudske skupščine

Poletne počitnice Zvezne ljudske skupščine se približujejo koncu in že kmalu lahko pričakujemo prve seje skupščinskih zborov. Oba zbora in skupščina takoj namreč zelo obsežne naloge v zakonodajnem delu in proučevanju desetih letnih izkušenj komunalnega sistema.

Najvažnejša naloga Zvezne ljudske skupščine bo vsekakor sprejetje novega petletnega družbenega plana. Le-ta bo moral določiti smernice za nadaljnji razvoj naše skupnosti in na podlagi uspešno izpolnjenih nalog določiti konkretne naloge za nadaljnje gibanje gospodarstva in drugih področij našega družbenega, kulturnega in socialnega življenja.

Delo za sestavo petletnega plana je zelo intenzivno. Pričakujejo, da bodo v prihodnjih treh mesecih določili njegova načela, nakar ga bodo izročili v proučitev zbornicam, združenjem in drugim ustanovam, katerih sodelovanje lahko prinese k čim realnejšemu določanju nalog v prihodnjih petih letih.

Sele ko bodo znane pripombe teh organizacij in ustanov, bo o načrtu perspektivnega plana razpravljala Zvezna izvršna svet in ko ga bo odobrila, ga bodo izročili v obravnavanje skupščini oziroma obojima zboroma.

Pričakujejo, da bo perspektivni plan sprejela skupščina do konca leta in da bo v tem roku sprejel tudi zvezni družbeni plan za prihodnje leto.

Meseca oktobra se bo Zvezna ljudska skupščina vsekakor ukvarjala s problemi komunalne ureditve in z njeno vlogo pri boljšanju standarda. V začetku septembra bo na pobudo centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije veliko posvetovanje v Beogradu o vlogi komun pri boljševanju standarda in o nalogah sindikatov. Razprave in sklepi, ki bodo ob tej priložnosti sprejeti, bodo omogočili ljudskim poslancem, zlasti pa poslancem v zboru proizvajalcev, da bodo lahko tudi v Zvezni ljudski skupščini aktivneje sodelovali pri obravnavanju teh zadev.

V prihodnjih štirih mesecih pričakujejo tudi obsežno zakonodajno dejavnost na področjih, ki doslej niso bila urejena z zakonom, ali pa pri sprejemanju zakonov, ki so v našem družbenem razvoju že zastareli. Med prvimi, ki jih bo-

do obravnavali, bo predlog zakona o organizaciji zdravstvenih služb in predlog zakona o patentih in tehničnih dognanjih.

Predlog zakona o organizaciji zdravstvenih služb bo prinesel mnoge novosti tako glede na delo zdravstvenih ustanov, kakor tudi na vlogo in naloge zdravstvenega osebja.

Kakor predvidevajo zdravstvene ustanove ne bodo več teritorialno omejene in vezane na določeno administrativno-politično področje. Zdravstvene ustanove bodo postale samostojne družbene ustanove z nalogo, da nudijo državljanom zdravstveno zaščito, in sicer tako, da bodo državljan sam izbral zdravnika in da bodo v prihodnje, ko bo sprejet ta predlog, lahko izbirali tudi zdravstveno ustanovo, ki jim bo ustrezala.

Novi predlog predvideva tudi nekatere spremembe v sistemu upravljanja zdravstvenih ustanov. V prihodnje bodo namreč upravljali zdravstvene ustanove sveti, uprave in upravniški oziroma direktorji. V upravljanju zdravstvenih ustanov bodo za razliko od sveta izključno člani, ki jih bo kolektiv določil iz svoje srede. Uvedba uprave bo omogočila zdravstvenim ustanovam, da bodo res samostojneje poslovale in da bodo člani kolektiva mnogo bolj kakor doslej vplivali na delo in aktivnost svojih ustanov.

Poudariti je tudi treba, da se z novim predlogom zakona znatno spreminja položaj zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev, zaposlenih v zdravstveni ustanovi. Doslej ni bilo neposredne odgovornosti zdravnikov in drugega zdravstvenega osebja za njihovo delo, kar je vplivalo nanje razmeroma destimulativno. Se več, kakor so pokazale izkušnje, so se pojavljali tudi razmeroma neželjeni in asocijalni pojavi. Z določitvijo zdravstvenih ustanov kot strokovnih in specializiranih organizacij, ki opravljajo posle zdravstvene zaštite, se postavlja v prvo vrsto zdravstveni delavec in njegova vloga, in na ta način je poostrena tudi njegova odgovornost.

Po sprejetju teh dveh zakonov lahko pričakujemo, da bo Zvezna ljudska skupščina sprejela do konca leta še nekaj zakonov, ki jih sedaj pripravljajo.

I. S.

Prizadevanja za zboljšanje embalaže

V soboto se bo začel v Ljubljani hkrati s VI. mednarodnim vinskim sejmom tudi IV. mednarodni sejem embalaže, na katerem bo sodelovalo 155 razstavljalcev

Ljubljana, 31. avg. Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo letos že četrty mednarodni sejem embalaže, ki bo hkrati s šestim mednarodnim vinskim sejmom. Moti se, kdor misli, da nam tak sejem ne more vsako leto nuditi kaj novega. Nasprotno, problematika embalaže je tako obširna, da nam že usmerjanje sejmov na določena specialna področja odpira vselej nove poglede. Tako bo posvetil letošnji sejem posebno skrb preorientaciji glede materiala za embalažo, pri čemer je zlasti značilna čedalje večja uporaba lahkega materiala in plastičnih mas.

Drugo važno področje je uvažanje predpakiranja raznih živil pri proizvajalcih s posebnim ozirom na potrebe samopostrežnih trgovin. Za potrebe predpakiranja bodo razstavljeni najmodernejši stroji za mehanizacijo in avtomatizacijo pakiranja, zlasti stroji za odmerjanje, polnjenje, zapiranje in etiketiranje, ki jih bo razstavilo petnajst razstavljalcev, povečini iz Italije in Nemčije. Med njimi se letos pojavlja tudi prvi domači proizvajalec, podjetje IFA iz Celja s svojim pakirnim strojem lastne konstrukcije. Proizvodnje podobne opreme za samopostrežne trgovine pa je osvojilo že več jugoslovanskih proizvajalcev.

Tekmovanje za najboljše rešitve problemov embalaže je letos privabilo zelo velik krog interesentov. Ze tradicionalna so postala priznanja pod imenom »Jugoslovanski Oskar za embalažo«, s katerimi se nagrajujejo najboljše modeli em-

balaže, strojev in pomožnih sredstev za embalaranje. Izid natečaja, za katerega je bilo letos še enkrat več prijav kor lani, bo objavljen dan pred otvoritvijo razstave. Neodvisno od tekmovalstva za priznanje »Oskarja«, ki ima pomen predvsem za podjetja, pa je letos dal kreatorjem sodobne embalaže nove pobude razpis posebnih denarnih nagrad za najboljše vzorce določenih vrst embalaže. Te nagrade so z znanimi zneski razpisale zainteresirane organizacije. Naposled bo še posebna komisija, ki jo je imenovala Zveza trgovinskih zbornic Jugoslavije, na samem sejmu izbrala najboljše vzorce komercialne embalaže in jih primerno nagradila. Znatna sredstva, ki so jih namenile zainteresirane organizacije za te nagrade, dovolj zgornovo pričajo, kako velik pomen pripisujejo napredku na področju embalaže.

V okviru letošnjega sejma bo organiziranih tudi več manjših specializiranih razstav. Tako je Zveza kmetijskih in gozdarskih zbornic Jugoslavije pripravila razstavo »Embalaža in pakiranje kmetijskih pridelkov«. Zvezna zunanjetrgovinska zbornica bo prikazala način embalaranja in pakiranja v zunanjetrgovinskem prometu. Generalna direkcija jugoslovanskih železnic pa bo na posebnem prostoru predvajala način mehaniziranega notranjega prometa in vskladiščenja, predvsem s takimi imenovanimi paletiziranimi. Sejma se udeležuje tudi Državni zavarovalni zavod s prikazom načinov pakiranja za izvoz s posebnim ozirom na

zavarovanje blaga pred okvarami. S področja pakiranja v pomorskem prometu bo posebno zanimiva specializirana razstava Inštituta za čezmorsko pakiranje v Hamburgu, ki je bila letos prvič prikazana na mednarodnem sejmu »Interpack« v Düsseldorfu. Strokovnjaki tega inštituta bo imel na sejmu še posebno predavanje o zavarovanju blaga pred velikimi klimatskimi spremembami pri pomorskem prevozu v Vzhodno Azijo.

Organizatorji sejma so dobili tudi že veliko število prijav za dvodnevno posvetovanje o embalaži, ki bo 5. in 6. septembra. Na tem posvetovanju bodo z referati s posebnimi področji sodelovali predsednik Zveze trgovinskih zbornic Jugoslavije Todor Vujanović, svetnik sekretariata za industrijo Zveznega izvršnega sve-

ta inž. Dušan Žeželj, svetnik komisije za standardizacijo v Beogradu Mihajlo Marić, pomočnik sekretarja Zveze trgovinskih zbornic Jugoslavije Milutin Janković in direktor biroja za embalažo pri Trgovinski zbornici Hrvatske inž. Antun Petrišić.

Obseg razstave kakor tudi tematika, ki jo bodo obravnavali na posvetovanju, kaže, kako velik pomen pripisujejo tudi pri nas problematiki sodobne embalaže tako v notranji trgovini kakor tudi v izvoznem poslovanju, kjer je prav od embalaže odvisen velik del komercialnega uspeha. Naj še omenimo, da bo na mednarodnem sejmu embalaže sodelovalo vsega 115 razstavljalcev, med njimi 86 domačih iz vseh naših republik in 29 tujih.

fs

Mladinski seminar v Bohinju zaključen

Bohinj, 31. avgusta. — Nocoj je bil v Bohinju zaključen 10-dnevni seminar za šolska vodstva LMS, ki ga je pripravil CK LMS. V poročilih in razpravah je več kot 40 mladinskih aktivistov obravnavalo najaktualnejše naloge ljudske mladine na šolah. Zaključne konference so se udeležili sekretar Glavnega odbora SZDL, Slovenije Franc Kimovec-Ziga, predsednik CK LMS Stane Kranjc in drugi.

—jak

Mihajlo Švabić na avtomobilski cesti

Niš, 31. avgusta (Tanjug) — Podpredsednik Izvršnega sveta Srbije Mihajlo Švabić in sekretar za promet in zveze pri Izvršnem svetu Srbije Radivoj Jovanović sta si ogledala danes gradbišče avtomobilske ceste »Bratstvo in enotnost« na odseku Maloševo — Vranje. Po ogledu mladinskih naselij sta se v glavnem štabu mladinskih delovnih brigad zanimala za delo na avtomobilski cesti.

Delegacija sindikata kmetijskih delavcev Bolgarije, ki se mudi na obisku v Jugoslaviji, je večerjela priprava tudi v Sloveniji. Tu je gost Republiškega odbora sindikata kmetijskih, živilskih in tobačnih delavcev Slovenije, kjer so večerjali imeli razgovore, danes in jutri pa si bodo ogledali Postojno, zadružno klet v Brdih, nove nasade vinogradov ter kmetijski kombinat Koper in podjetje »Delamaris«. — Na sliki: Sprejem bolgarskih gostov na ljubljanski železniški postaji. Vodi jih sekretar CO sindikata kmetijskih delavcev Bolgarije Kančo Draganov Ivanov. (Foto: M. Švabić)

Naraščanje tranzita čez reško luko

Blagovni promet Avstrije, Češkoslovaške in Madžarske je znašal v prvi polovici leta 775.000 ton

REKA, 31. avgusta. V prvih šestih mesecih letos je dosegel blagovni promet Avstrije, Madžarske in Češkoslovaške čez reško luko 775 tisoč ton. To povečanje pa ni v skladu s povečanjem skupnega tranzitnega tovora, temveč pomeni celo relativno zmanjšanje, ker so v prvi polovici lanskega leta prepeljale naše ladje 29 odstotkov, v prvi polovici letos pa samo 22 odstotkov skupne toneže tranzita čez to luko.

To kaže, da niso bile najboljše izkoriščene vse možnosti, ki jih je nudilo veliko povečanje deloma tudi z jugoslovanskimi ladjami. V prvih šestih mesecih letos se je povečal prevoz z našimi ladjami za 50 tisoč ton. To povečanje pa ni v skladu s povečanjem skupnega tranzitnega tovora, temveč pomeni celo relativno zmanjšanje, ker so v prvi polovici lanskega leta prepeljale naše ladje 29 odstotkov, v prvi polovici letos pa samo 22 odstotkov skupne toneže tranzita čez to luko.

To kaže, da niso bile najboljše izkoriščene vse možnosti, ki jih je nudilo veliko povečanje deloma tudi z jugoslovanskimi ladjami. V prvih šestih mesecih letos se je povečal prevoz z našimi ladjami za 50 tisoč ton. To povečanje pa ni v skladu s povečanjem skupnega tranzitnega tovora, temveč pomeni celo relativno zmanjšanje, ker so v prvi polovici lanskega leta prepeljale naše ladje 29 odstotkov, v prvi polovici letos pa samo 22 odstotkov skupne toneže tranzita čez to luko.

Blago iz podonavskih dežel, ki ga pretovarjajo v reški lu-

ki, prevažajo deloma tudi z jugoslovanskimi ladjami. V prvih šestih mesecih letos se je povečal prevoz z našimi ladjami za 50 tisoč ton. To povečanje pa ni v skladu s povečanjem skupnega tranzitnega tovora, temveč pomeni celo relativno zmanjšanje, ker so v prvi polovici lanskega leta prepeljale naše ladje 29 odstotkov, v prvi polovici letos pa samo 22 odstotkov skupne toneže tranzita čez to luko.

To kaže, da niso bile najboljše izkoriščene vse možnosti, ki jih je nudilo veliko povečanje deloma tudi z jugoslovanskimi ladjami. V prvih šestih mesecih letos se je povečal prevoz z našimi ladjami za 50 tisoč ton. To povečanje pa ni v skladu s povečanjem skupnega tranzitnega tovora, temveč pomeni celo relativno zmanjšanje, ker so v prvi polovici lanskega leta prepeljale naše ladje 29 odstotkov, v prvi polovici letos pa samo 22 odstotkov skupne toneže tranzita čez to luko.

Blago iz podonavskih dežel, ki ga pretovarjajo v reški lu-

čanje tranzita, in da smo precejšen del dobička, ki bi ga lahko dosegli s pomorskim prevozom tega blaga, prepustili tujim ladijskim lastnikom. Nedvomno je, da ni mogoče vsega tranzita prepeljati z jugoslovanskimi ladjami, nedvomno pa je tudi to, da naši poslovni krogi niso pokazali dovolj spretnosti pri prevzemanju tranzitnega blaga za naše ladje. V nasprotnem primeru bi bil komercialni uspeh tranzitnega poslovanja v reški luči v splošnem znatno bolj v večji.

Izdelovali bomo turbo motorje

Beograd, 31. avgusta (Tanjug) — Prve domače turbo motorje ali plinske turbine, kakor jih strokovnjaki pogosto imenujejo in o katerih menijo po svetu, da bodo zamenjali klasične motorje z notranjim zgorevanjem, bo izdelovala Industrija motorjev v Rakovici. Proizvodnjo turbo motorjev in tih tovarni predvideva perspektivni plan podjetja, ki ga je nedavno odobril delavski svet in je bil izročen kolektivni v obravnavanje.

V prihodnjih nekaj letih, dokler se ne bo začela redna proizvodnja te nove vrste motorjev, bodo v Industriji motor-

jev v Rakovici proučevali izdelovanje turbo motorjev po 100 in 500 KS.

Perspektivni plan tega podjetja predvideva, da se bo izdelava Dieslovih motorjev skoraj vseh velikosti povečala na 133.000 na leto. Prihodnje leto bo podjetje izdelalo 14.000 Dieslovih motorjev. Ker bodo v najkrajšem času začeli v Industriji motorjev v Rakovici izdelovati tudi visokotlačne motorje, je kolektivni sklenil, da bo začel v prihodnji dobi izdelovati terenska in lahka dostavna vozila za komunalne potrebe.

Slikarska razstava

Zagreb, 31. avgusta. — Jutri bodo v salonu »ULUH« v Zagrebu odprli razstavo beograjskega slikarja - amaterja Milana Cmeljca, ki bo razstavil 30 svojih del.

DNEVNE VESTI

Srečanje ob Plivskem jezeru

Jajce, 31. avg. (Tanjug). V Jajce je sinoči prispela iz Beograda skupina 40 bivših slušateljev prve radijske šole pri vrhovnem štabu NOV in POJ, ki je delala leta 1943 v Jajcu. Sinoči so se zbrali ob Plivskem jezeru, kjer so obujali spomine iz vojne. Dopolnili so si gosti ogledali poslopja, v katerih je bila šola za radijske zveze in radijska postaja, nato pa muzej II. za-

»Bienale mladih« na Reki

Reka, 31. avg. (Tanjug). Razstavo »Bienale mladih«, ki jo je letos prikratk organizirala Galerija likovnih umetnosti z Reke, so danes zaprli. V dveh mesecih in pol si je razstavo ogledalo približno 5000 ljudi. Na »Bienalu mladih«, ki naj bi bila vsako drugo leto na Reki, je sodelovalo 35 avtor-

Robert Hossein prispel v Zagreb

ZAGREB, 31. avgusta (Tanjug). Znan filmski igralec in režiser Robert Hossein, ki je prispel sinoči v Zagreb, bo te dni začel snemati svoj najnovejši film »Okus nasilja«. Tehniške in umetniške usluge bo za ta film dale zagrebške filmske podjetje »Dubrava«.

Uspehi srednješolcev in študentov

BEOGRAD, 31. avgusta (Tanjug). Danes in jutri bodo srednješolske in študentske brigade zapustile mladinska gradbišča na avtomobilski cesti »Bratstva in enotnosti« in na cesti Preljina — Čačak — Titovo Učice. Meseca julija in avgusta je pri teh akcijah, kakor tudi pri gradnji tovarne avtomobilov »Crvena zastava« v Kragujevcu in pri urejanju Ade Ciganlije v Beogradu delalo 150 srednješolskih in študentskih brigad iz Srbije s približno 18.000 člani.

Kakor poudarjajo v Centralnem komiteju Ljudske mladine Srbije, so vse srednješolske in študentske brigade dosegle zelo dobre uspehe. Brigade, ki so gradile tovarno avtomobilov »Crvena zastava« v Kragujevcu, so na primer povprečno izpolnile normo s 145 odstotki.

V tej mladinski akciji je sodelovalo doslej približno 1300 mladih graditeljev iz Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne in Hercegovine ter Makedonije.

Mladina iz Srbije je organizirala letos tudi več krajevnih akcij. Mladi delavci, kmetje in srednješolci iz Leskovca so zgradili vodovod, medtem ko so graditelji iz Lazarevca uredili veliko športno igrišče.

Pred nekaj dnevi je bila končana tudi delovna akcija beograjske mladine pri urejanju Ade Ciganlije. V dveh mesecih je 23 srednješolskih brigad zgradilo 1400 metrov nasipa, visokega 4 metre.

Zlasti so bila obsejna dela mladine Srbije pri raznih kmetijskih akcijah. Doslej so zasadiли približno 680 hektarov sadovnjakov in pogozdili približno 700 hektarov goščav.

Mladina iz Arandjelovca, Topole, Kruševca, Pirote in Smedereva je zgradila pet zbiralnih jezer za namakanje.

Sezona v Opatiji podaljšana

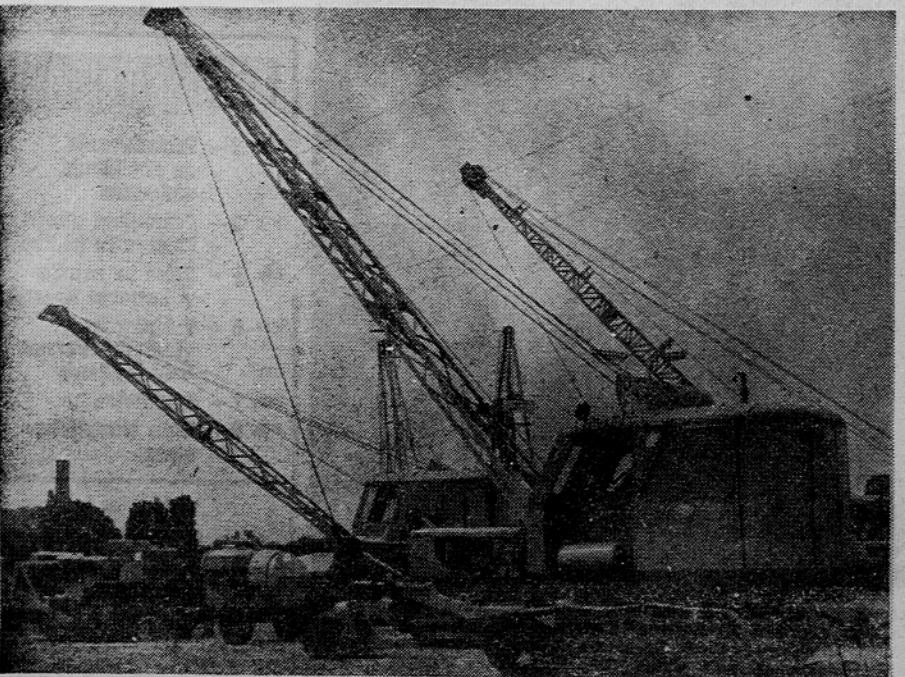
V oktobru bo tudi več glasbenih prireditev

OPATIJA, 31. avgusta (Tanjug). Vsi hoteli na opatijski rivieri bodo odprti tudi v oktobru, ker so številni domači in tuji turisti pokazali zanimanje, da bi v tem času obiskali ta kraj.

Letos bodo na opatijski rivieri prvič podaljšali letoviško sezono na oktober in so zato turistične organizacije poskrbele za razvedrilo gostom. Tako je »Opatijski oder« pripravil poseben program pod na-

slovom »Oktober v Opatiji«, ki bo vseboval številne glasbene prireditve, med njimi tudi za pomorščake. Gostovali bodo domači in tuji umetniki, med drugimi zagrebški solisti, italijanski pevci zabavne glasbe in drugi. Največje je zanimanje za tretji jugoslovanski festival popularnih pesmi »Opatija 60«, ki bo od 6. do 8. oktobra. Petnajst najbolj slovitih pevcev zabavne glasbe bo v tem času izvajalo 20 skladb, ki jih je izbralo posebno razsodišče jugoslovanskih radiotelevizij izmed 430 prispelih del.

Domači turisti, ki bodo preživeli odhiti na opatijski rivieri, bodo imeli v oktobru poseben popust. Dnevni penzion v hotelih bo 800 dinarjev. Turistični urad »Kvarner express« bo organiziral za obiskovalce Opatije izlete z 20-odstotnim popustom.

Na IV. mednarodnem sejmu tehnike v Beogradu razstavljajo tudi vrsto domačih in tujih gradbenih, rudarskih in kmetijskih strojev ter raznih vozil.

Po Jugoslaviji

LETOS MERINIZIRANIH OKOLI POL MILIJONA OVC

Letos se je že začela v vseh krajih Makedonije merinizacija domačih ovc. Kot računajo, jih bo meriniziranih okoli pol milijona, od tega največ v štipskem, titovelskem in bitolskem okraju. Doslej pa so v Makedoniji merinizirali skupaj že dva milijona domačih ovc.

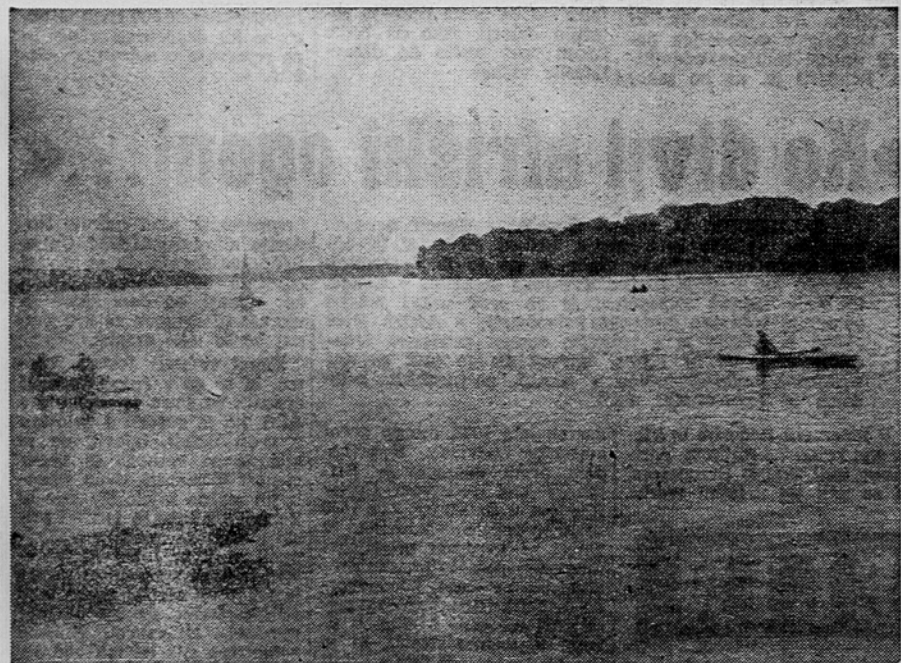
Merinizacija prinaša vrsto prednosti, kar so spoznali tudi makedonski živinorejci, zlasti pa lepe dobičke, saj znaša dohodek od ene merinizirane ovce nad 1800 din. Samo lani pa je bil v Makedoniji povečan dohodek od meriniziranih ovc za okoli 370 milijonov dinarjev. Letos predvidevajo nadaljnje povečanje dohodka za 600 milijonov din.

V SRBIJI SE 55 NOVIH KINODVORAN

Cepprav imajo v tej republiki 589 kinodvoran z 215.494 sedeži, je vendar to število še vedno premajhno. V Srbiji je namreč še veliko okrajev, kjer odpade na eno kinodvorano kar 20.000 prebivalcev. Posebno velika potreba za novimi kinodvoranami pa je zlasti v večjih mestih in industrijskih središčih. Zaradi tega bodo po novem planu zgradili še 55 novih kinodvoran, kjer bo prostora za 19.800 gledalcev, razširili pa bodo tudi stare kinodvorane.

V »MAGNOHROMU« POVEČANA PROIZVODNJA

V tovarni »Magnohrom« v Kraljevu se je znatno povečala proizvodnja, na kar je vplival predvsem nov sistem nagrajevanja po učinku. Tako so v prvi polovici letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povečali proizvodnjo sintermagnezita za 28%, sintermagnezinskih opek pa za 19%. Tudi odpadkov je v tej tovarni letos precej manj in se je na njihov račun povečala proizvodnja za 7,6%. Kolektiv te tovarne mnogo bolj racionalno izkorišča material kot doslej in je samo v prvem polletju letošnjega leta dosegel zmanjšanje proizvodnih stroškov za okoli 60 milijonov din. Kolektiv pa gradi tudi obrat kovinskega magnnezija, ki ga doslej nismo izdelovali doma. To dragoceno kovino bo »Magnohrom« pridobil iz odpadnih materialov.

Savski breg v Beogradu so ob velesejmskem prostoru preuredili v prijetno izletniško točko, ki jo obiskujejo številni kopalci ter prijatelji raznih vodnih športov

Nova bitolska ulica — (Foto: Lj. Isaiev)

S poti po
Makedoniji

Nova Bitola

Bitola, avgusta
Tu so bili ljudje še pred kratkim ponosni na preteklost. Pripovedovali so samo o nekdanjem mestu, ki so mu pravi Manastir, o mestu, ki je stelo nad 100 tisoč prebivalcev in je povezovalo jug in zahod. Tja so prihajali turški sultani, vezirji in paše. Ljudje so pripovedovali tudi to, da se je tam mudil Napoleon III., da je bil tam gojenec vojaške šole Kemal Atatürk in da je na Balkan prišla dunajska in pariška moda najprej v Bitolo. Pripovedovali so, da je bilo tam mnogo konzulov in da je tam cvetela trgovina. — Težko ste pripravili Bitolčane, da bi vam govorili o tisti Bitoli, v kateri je živel on. Govorili so torej o preteklosti. Opozorili so na starega bitolskega fotografa Manakija...

Te dni sem srečal enega izmed starih Bitolčanov, enega izmed tistih, ki so mi zmeraj pripovedovali o starem Manastiru. Pričakoval sem, da mi bo

ponovil staro zgodbo o svojem mestu. Sedela sva pred kavarno in mimo naju so hodili ljudje. In stari Bitolčan je pokazal na enega mimojdočih: »Tale mož je pa strokovnjak v tovarni hladilnikov!«

Tako torej, sem si dejal in vprašal: — Tuimate že precej tovarne, ne?

— E, prijatelj! Bitola ni več takšna, kakršna je bila pred tremi leti, ko sva se zadnjičkrat videla. Veliko se je spremenilo. Dobili smo tovarne, nove zgradbe, več je zaposlenih. Bitola bo spet kmalu taka, o kakršni sem ti včasih pripovedoval.

Ni mogel končati pripovedi o današnji Bitoli. Prisedel so mladi ljudje, domačini. Oni so nadaljevali pripoved. Bila je zanimiva in naslikala mi je podoba novega mesta in novih prizadevanj. Fant, ki je eden izmed strokovnjakov v tovarni, je pripovedoval: — V Bitoli ni več sivine, kar

kršna je bila pred kratkim. Če bi radi spoznali staro Bitolo, pojdite tja v muzej. Predvsem pa bodite prepričani, da ne boste našli tu več človeka, ki bi žaloval za preteklostjo, ali pa človeka, ki bi želel, da bi jo čimprej popihali iz tega kraja...

Začeli smo z izsuševanjem polj. Ukrotili smo Crno Reko, ljudje so začeli pridelovati nove kulture, največ sladkorne pese, sončnice in tobačne. Pšenice pa pridelajo po novem 4500 kg na hektar, ne pa 2000 kot nekoč. Tri leta že delajo nove tovarne. Ena je tovarna najboljšega krzna v naši državi. Druga je tovarna hladilnikov, ki izdelava letno več kot 10 tisoč hladilnikov. Potem tovarna svile in pa sladkorna tovarna z letno proizvodnjo 20 tisoč ton. Nezaposlenih ljudi ni. Čedalje več je tu strokovnjakov, ki imajo vzroke za to, da so veselji napredka v mestu. Nič več ne silimo godrnjanja starih ljudi, ki so včasih zmeraj govorili o nekdanji Bitoli. Zdaj govorijo o današnjem mestu.

Vprašal sem, kako je s kulturnim življenjem? Povedal so, da že gledajo televizijske oddaje. V Bitoli ni več skrvnostnih in nekulturnih pevk, ki so bile pogosto vzrok poplavanj in krvavih spopadov. Tam deluje narodno gledališče, gostuje več ansamblov, imajo nekaj kino dvoran in športno življenje je zelo razvito.

Med pogovorom so priplaval iz dvoranice hotela »Trudbenik« zvočni glasbe. Bila je uvertura iz Travlate. Sobesednik je povedal, da imajo lepo zalogo kakovostnih plošč.

— Veste, je dejal, Bitolčani

V Doboju cepljenih 7000 otrok proti otroški paralizi

Te dni so v Doboju končali cepljenje proti otroški paralizi. Cepili so okoli 7000 otrok in mladine do 15. leta starosti. Cepljenje je bilo dobro organizirano in so se pokazali že uspehi. V dobojski občini so doslej zaznamovali le dva primera paralize v vaseh. Obolela otroka pa nista bila cepljena.

Pozabljeni stroji

Stalni sejem presežkov osnovnih sredstev in blaga v Mariboru

MARIBOR, 31. avg. Jutri bodo odprli na razstavišču Mariborskega tedna stalni sejem presežkov osnovnih sredstev in blaga. Z različnimi stroji in vozili sta napolnjena že dva prostora, organizatorji sejma pa pravijo, da bo v kratkem potrebovali še enega. Vsi stroji in vozila so postavljeni kot na razstavi. Razlika je le v tem, da je nekaterih strojev, predvsem električnih motorjev, mnogo enakov, kar na razstavi ni navada. S takšno razporeditvijo uprava sejma olajša kupcem iskanje tistega, kar potrebujejo. V kratkem pa bodo v novem prostoru razporedili vzorce takšnih novih izdelkov naših tovarn, ki so se nakopičili v njihovih skladiščih, ker na tržišču ni dovolj povpraševanja po njih.

Sejem presežkov osnovnih sredstev in blaga v Mariboru je pripravilo in ga bo vodilo podjetje »Jugokomercija« s sedežem v Novem Sadu. To podjetje vodi posredovanja pri prodaji in nakupu med lastniki uporabljenih osnovnih sredstev, ki jih le-ti ne rabijo več, in kupci takšnih osnovnih sredstev. To podjetje bo imelo

odsej v Mariboru stalno predstavništvo za vso Slovenijo.

Zakaj bo v Mariboru le predstavništvo »Jugokomercije« in ne samostojno podjetje? Vodstvo »Jugokomercije« je pojasnilo, da imajo vsa predstavništva in vodstva sejmov redne stike. Če pride nekdo iskat kak stroj n. pr. na beograjski sejem in ga tam nima, mu lahko poštežuje za nasvetom, da ga dobi n. pr. v Zagrebu ali kje drugje. Iz zbranih strojev na raznih sejmiskih prostorih lahko tudi kompletirajo opremo za manjši obrat. Nekateri stroji, ki so v industrijsko razvitejših krajih Slovenije doslužili, ker so jih izrinili iz proizvodnje modernejši, bodo še našli kupce iz drugih krajev, če bodo ti zvedeli za njih. Podjetje pa je le posrednik, ki približuje stroje prodajalcem. (Pozabljeni stroji gredo spet v proizvodnjo.)

Kolektiv »Jugokomercije« ne čaka na sejmiskem prostoru, da bi lastniki odvečnih osnov-

nih sredstev sami zahtevali posredovanje. Vodstvo pravi, da takšna dejavnost ne bi koristila mnogo. Ob rekonstrukciji obratov in nakupu novih strojev so marsikje postavili stare, a še ne popolnoma iztrošene stroje v kakršen koli potreben skladišni prostor in nato pozabili na njih. Mimo mnogih drugih skrbi ni časa za njegovo ustrezno vzdrževanje in iskanje kupcev. Zato strokovnjaki »Jugokomercije«, ki jih ima predstavništvo za Slovenijo 10, obiskujejo uprave podjetij in jim pomagajo odkrivati pozabljene stroje, hkrati pa tudi poskrbijo za vse drugo. Tako bodo delali tudi v prihodnje, dokler bo potrebno.

Za rabljene stroje, ki so jih zbrali na sejmiskem prostoru v Mariboru, je tudi že precejšnje zanimanje. Nekateri zastopniki delovnih kolektivov je prignala radovednost že pred začetkom sejma. Mnogi se čudijo, da so v podjetjih ležali tako uporabljivi, a neizkoriščani stroji. Sicer pa bodo pravo zanimanje pokazali prihodnji dnevi, ko bo sejem odprt vsak delavnik.

J. Petek

Na zagrebškem velesejmu zaposlenih 2000 študentov

Tudi na letošnjem jesenskem zagrebškem velesejmu bodo številna dela opravljali študentje. Računajo, da jih bo letos okoli 2000, medtem ko jih je bilo lani 1800. Razna podjetja se obračajo na študentski servis, ki jim preskrbi študente. Studentje bodo na velesejmu pazili na razstavljenem blagu, čistili paviljone, delili letake in reklame, delali pa bodo tudi kot prevajalci, dekoraterji, telefonisti, stenografi itd.

Ljubomir Isaiev

ZABELEŽENO

Nezadostno izkoriščena možnost

Naša država uživa na mednarodnem trgu ugled zaradi velike izbire in dobre kakovosti ladijskih, vozovnih, živinskih, kombiniranih, varjenih in drugih vrst verig. Posebna pomena za nadaljnje povečanje tega izvoza je proizvodnja tovarne verig v Lescabu, ki ni samo dobro nameščena glede na dobavo surovin, temveč je tudi zelo dobro tehniško opremljena, mnogo boljše kakor za druga »Lanace« v Zagrebu, ki prav tako izdeluje verige.

Cepprav pa so dane možnosti za povečanje prodaje verig na tujem trgu, tovarna v Lescabu ni izkoristila vse svoje proizvodne zmogljivosti za osvajanje inozemskega trga.

Dobro kakovost in velika izbira verig nam je omogočila, da smo prodali na trge Bliznjega, Srednjega in Daljnjega vzhoda in da uspešno konkuriramo z japonskimi in češkimi vaškimi proizvajalci. Te pred-

mete prodajajo v Siriji, Adenu, Kuvaitsu, Burmi, Cejlonu, Indiji in Tajski. V zadnjem času smo osvojili tudi več trgov v Afriki, v Egiptu, Tunisu, Maroku in Keniji. Razen tega so možnosti za prodajo verig tudi v mnogih drugih afriških deželah, Gani, Nigeriji in drugod.

Ako opozarjamo na Afriko kot naraščajoči trg za prodajo verig, ne pomeni to, da je njegovo osvajanje vedno lahko kakor je morda na primer žebili. Bil bi potrebno, kako poudarjajo v Zvezni zunanji trgovinski zbornici, da bi pro izvajalci v Lescabu posvetili večjo pozornost obdelavi trga, da bi se bolj pojavljali na sejmih in da bi aktivneje iskali inozemske kupce. Na ta način ne bi samo bolj izkoristili svojo zmogljivost, temveč bi omogočili tej panogi, da bi se bolj prodirala na svetovni trg.

S.

odgovorni posamezniki v mislih predvsem članke, ki razgaljajo razne finančne transakcije, nepravilno trošenje sredstev, iskanje luknjev v predpisih ali na kratko, kakor temu pravijo, — finančno tehniko. Tako stališče do lokalnega časnika je nemoralno, škodljivo. Če bi mu novinar nasledel, bi postal v svojih člankih dvoličen, ker bi probleme, o katerih bi pisal, ocenjeval z dvojnimi merili.

Rado se zgodi, da z lokalističnimi težnjami prežeti posamezniki očitajo novinarju, kadar razkriva napake in odpira nerešene probleme, »pomankanje političnega poslušanja«. Tak očitek utemeljujejo s tem, češ da posamezniki, ki jim ni do socializma tako pisane izkoriščajo v zle namene. S takimi »argumenti« imajo včasih uspe, da svoje napake prikrivajo pred široko javnostjo, toda le tako dolgo, dokler jih na enak način lahko skrivajo tudi pred družbenimi organi. Pri vseh tem pa je jasno, da najbolj škodi prav prikrivanje napak, ki izdaja slabost in povzroča sušljanje, medtem ko se v odkritem obravnavanju negativnih pojavov zrcali moč.

F. Setine

Manjši izvoz konfekcije in trikotaže

Lani smo izvozili 660 ton konfekcije in trikotaže v vrednosti 805 milijonov dinarjev. Našo trikotožo so ugodno sprejeli v številnih zahodnoevropskih državah, ki imajo tudi same zelo kakovitno industrijo konfekcije in trikotaže. Kljub uspehu te industrije v zadnjih letih pa je bil lanski izvoz konfekcije in trikotaže znatno manjši kot predlanskim. Izvozili smo namreč za 36,8 odstotka manj blaga po količini in za 24,5 odstotka manj po vrednosti.

Do zmanjšanja izvoza lani je prišlo v glavnem zaradi manjšega izvoza otroške konfekcije in pletenin. Podatki namreč kažejo, da smo zabeležili lani v primerjavi z letom 1958 znatno večji izvoz pri pletenih moških in ženskih oblekah, dalje pri moških svilenih srajcah in ženskih plaščih. Prav tako je znatno, da smo izvozili lani za 25,5 milijona dinarjev moških oblek, medtem ko jih leta 1958 sploh še nismo izvažali. Cepprav smo na eni strani povečali naš izvoz tako po vrednosti kakor tudi po količini, je nazadovol izvoz otroškega perila za 88 odstotkov, otroških halj za 96 odstotkov itd.

Lani je prišlo do določenih sprememb pri usmeritvi našega izvoza konfekcije in trikotaže. S konfekcijo in trikotožo smo dosegli pomemben prodor na tržišče ZDA. Leta 1958 smo izvozili v ZDA le 1,8 odstotka vrednosti izvožene konfekcije, lani pa že 12 odstotkov. V Zahodni Nemčiji, Švedski in Norveški je mnogo zanimanja za moško in žensko trikotožo, medtem ko uvažajo rzhodne dežele predvsem pletena ženska oblačila.

Zanimanje za našo konfekcijo in trikotožo v tujini ter lanskega zmanjšanje izvoza kaže, da morajo naši proizvajalci posvetiti več pozornosti prodaji svojih proizvodov na tujem. Gotovo je vplivalo na tempo našega izvoza tudi povečanje domače potrošnje, vendar pa domača potrošnja ni odločilni činitelj pri zmanjšanju našega izvoza. Vzroke je treba iskati v strukturi izvoza in inozemski konkurenci. Inozemska tržišča se vse bolj zanimajo za moške plašče, ženska pletena oblačila, ženske halje in deloma narodne noše. V skladu s takimi zahtevami tujih tržišč je potrebno usmeriti tudi proizvodnjo domače industrije. Boljše spremljanje tujih tržišč in reagiranje na njihove zahteve bi pripomoglo tudi k povečanju našega izvoza.

Pozornost je treba posvetiti tudi konkurenci, ki stalno narašča. To se pravi, da je treba računati tako z ustrezno kvaliteto kakor tudi s cenami naših predmetov, ki jih nameravamo izvoziti. Z zmanjšanjem proizvodnih stroškov in intenzivnejšim izkoriščanjem notranjih rezerv bi vsekar okrepili konkurenčno sposobnost naših proizvajalcev na tujih tržiščih. Izvoz naše industrijske konfekcije in trikotaže ima namreč vse pogoje, da postane kljub resni konkurenci zelo pomembna postavka v našem izvozu tekstila.

Ivan Stojilković

MNENJA IN KRITIKA

Novinar v službi skupnosti in napredka

Na zadnji seji občinskega ljudskega odbora v Novem mestu so kritično razpravljali o pisanju novinarjev glede problematike v novomeški občini. Ob tem želimo opozoriti na nekatera zmotna mnenja o družbeni vlogi novinarja. Nekatera izmed njih — poudarjam: samo nekatera — so prišla do izraza na omenjeni seji, z nekaterimi pa se dnevno srečujemo še marsikje. Medtem ko Dolenjski list v svoji zadnji številki razpravlja o nekaterih konkretnih pripombah, se bom v pričujočem sestavku skušal zadržati pri splošnih, principelnih vidikih tega problema.

Demokracija v našem družbenem življenju se zrcali tudi v tisku. V času, ko se z razvijanjem demokracijske organizacije, ki omogoča pritegovanje čedalje širšega kroga ljudi k odločanju, oblikuje nova osebnost človeka, sproščena in odkrita, priveda ne samo za osebnost, temveč tudi za skupne koristi, se mora spreminjati in se dejansko vsak dan spreminja tudi vloga tiska. Tako kot samoupravni družbeni organi, tesno prepleteni med seboj, dan za dnem sproščajo vedno nove, napredne pobude, tako mora tudi tisk namenjati vedno več prostora težnjam delovnih ljudi, po obliki in vsebini lahko različnim, a vedno usmerjenim k hitrejšemu družbenemu napredku.

V miselnosti nekaterih posameznikov pa je funkcija časnika včasih zreducirana zgolj na propagando in hvaljenje tistega, o čemer sklepajo v ozkem krogu vodilnih ljudi v podjetju ali komuni. Tak odnos imajo nekateri ljudje zlasti do lokalnih in tovarniških časnikov, ki naj bi po njihovem mnenju služili predvsem propagandi že sprejetih odločitev, ne pa tudi borbi mnenj, iskanju najboljših, najnaprednejših stališč. Tako gledanje na vlogo časnika je v bistvu odsev birokratskih težnj, ko

skušajo iz lokalnega časnika narediti propagandno sredstvo v rokah posameznih organov. Ker pa socialistična misel ni monopol ozkega kroga ljudi, marveč last večine delovnega ljudstva, se tudi časniki vedno bolj spreminjajo v javno tribuno, s pomočjo katere delovni ljudje zavestno vplivajo na življenje okrog sebe.

Razvoj socialistične demokracije vnaša v aktivnost državljanov odkritost in smelost. Čim bolj se ljudje otrešajo ostankov stare, mezne miselnosti, tem bolj uspešno se poslužujejo demokracijske mehanizma, da učinkovito uveljavljajo svoja stališča. Razumljivo, da njihovi različni predlogi, pripombe, kritike najdejo mesto tudi v kateremkoli časniku. Čedalje bolj nevezdržno je zahtevati od lokalnega časnika, da bi propagiral na primer samo stališče skupne ljudi, pa čeprav vodilne iz občinskega ljudskega odbora, medtem ko bi moral hkrati preizeti zdrave, na-

predne pobude zborov volivcev, organizacij Socialistične zveze in drugih demokracijskih institucij ali pa posameznikov. Kdor tako gleda na vlogo lokalnega časnika, prej ko slej pride navzkriž tudi z načeli družbenega samoupravljanja, ker socialistična praksa milijonov upravljavcev ne prenaša takih, v bistvu birokratskih stališč.

Zgodi se, da se v lokalnem časniku pojavi članek, ki se glede določenih vprašanj ne sklada povsem s stališči posameznih vodilnih ljudi iz občine ali podjetja. Takoj zaženejo vik in krik, češ, kako si upa novinar nasprotovati neki stvari, o kateri so se na občini »zmenili«. Nikakor se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da časniki ni dolžan za vsako ceno zagovarjati na primer osnutek družbenega načrta, ki ga je izdelal aparat občinskega ljudskega odbora, če pa so volivci v širši razpravi dali konstruktivne pripom-

be in boljše predloge. Ako pa tak osnutek sploh ni bil dan v širšo razpravo, mora časniki to kritizirati. Ni samo njegova pravica, marveč tudi dolžnost, da smelo kritizira stališča, ki niso v skladu z napredkom nekega podjetja, občine ali vse skupnosti, ter z njimi soodloži boljše, naprednejše predloge. — Novinar nima monopola nad resnico. Svoje zaključke dela na ta način, da prisluhne utripu življenja, posluša različna mnenja ter iz tega izlušči stališče, ki ima pred očmi napredke in razvoj vse skupnosti. Možno je tudi, da njegovi zaključki ne bodo vselej sprejemljivi, ker se pri ocenjevanju problemov lahko zmoti. Če novinar napiše sestavek iz takih pobud, kakor sem jih omenil malo prej, pa njegovi zaključki niso najboljši, zaradi tega ni storil nekega neodgovornega, kakor se mu to rado očita, temveč je s člankom vsaj vzpodbudil k odkriti izmenjavi mnenj.

Pogosto je moč slišati tudi tako mnenje: članek, ki ga je objavil lokalni časniki, je s stališča skupnosti neoporečen, s stališča okrajja ali občine pa škodljiv. Pri tem imajo ne-

PO KONFERENCI ZUNANJIH MINISTROV OAS

Havana obtožuje ZDA

Zunanjemu ministru Raulu Roi so v Havani priredili velik sprejem — Na zborovanju sta govorila Fidel Castro in Raul Roa, ki sta obtožila ZDA, da si skušajo podrediti druge države

HAVANA, 31. avg. (Tanjug). Kubanski ministrski predsednik Fidel Castro je sinoči v govoru množici Kubancev, ki se je zbrala pred predsedniško palačo v Havani, izjavil, da so ameriški agenti in sovražniki kubanske revolucije pripravljali sestrelitev letala, s katerim naj bi se vrnila na Kubo iz San Joséja delegacija pod vodstvom zunanjega ministra Raula Roa.

Kakor so objavili, delegacija pod vodstvom ministra Roa iz varnostnih razlogov ni potovala z letalom, s katerim naj bi prispela v Havano, pač pa so najeli letalo v Kostariki, generalni štab kubanske

vojske pa je poslal več lovskih letal na patroliranje nad Havano.

Ministru Raulu Roi so v Havani priredili velik sprejem v znamenje priznanja za trdno stališče in odločnost, s

katero je obtožil ZDA, da izvajajo pritisk na Kubo, in branili pravico Kube, da svobodno in brez vmešavanja od zunaj ureja svoja notranja vprašanja. Minister Roa, ki se je vrnil v nepredvidenem času, se je takoj napotil v predsedniško palačo, kjer ga je sprejel predsednik Kube Osvaldo Dorticos.

Uradno so objavili, da se je delegacija vrnila s konference zunanjih ministrov ameriških držav v nepredvidenem času, zato, ker je bila obveščena, da pristajajo bivšega kubanskega diktatorja Batiste pripravljajo sestrelitev njenega letala. V Havani so tudi objavili, da je pred začetkom ministrske konference v San Joséju prišlo mnogo kubanskih emigrantov, kakor tudi, da je nekdanji poveljnik kubanskega letalstva major Lanz, ki je lani oktobra bombardiral Havano, ponudil svoje sodelovanje v vsaki vojaški intervenciji proti Kubi.

Kakor poroča agencija Prensa Latina, je zunanjí minister Roa v govoru na zborovanju havanskih prebivalcev, na katerem je govoril tudi Fidel Castro, izjavil, da so na konferenci zunanjih ministrov Organizacije ameriških držav v Kostariki sprejeli tako imenovano »deklaracijo iz San Joséja«, in sicer sprito »pristiska, splet, zvižnost in rovarjenja severnoameriškega imperijalizma«. Rekel je, da se je na konferenci pokazalo, da sta dve Ameriki: saks-

ska Severna Amerika, kjer vlada sistem kapitalistične oblasti, ki v svoji zunanji politiki stremi za tem, da bi si podredila nemočne dežele širom po svetu, in Amerika južnoameriških narodov, ki so žrtve tega sistema.

Minister Roa je tudi dejal, da se je kubanska delegacija na konferenci v San Joséju zavzela za pravico narodov do samoodločbe. Ponovno je poudaril, da je kubanska vlada prijateljska do prijateljev Kube, medtem ko je sovražna vsem tistim, ki skušajo podrediti kubanski narod. Zato je Kuba navezala gospodarske stike s Sovjetsko zvezo in s socialističnimi deželami in jih ne bo prekinila kljub Monroevski doktrini in severnoameriškim monopolom.

Na koncu je ministar Raul Roa ponovil, da kubanska revolucija ni blago za uvoz ali izvoz, da pa osvetljuje pot združevanja vseh težej ameriških narodov.

POLOŽAJ V LAOSU

Kong Li ni odobril vlade

Voditelj revolucionarnega odbora v Laosu Kong Li je dejal, da on in njegovih osem sto padalcev ne odobravajo sestave kompromisne vlade princa Suvana Fume

VIENTIAN, 31. avg. (Reuter - AFP). Voditelj revolucionarnega odbora v Laosu, padalski kapetan Kong Li je danes govoril na sestanku v Vientianu, ki mu je prisostvovalo okrog 400 pripadnikov padalskih in drugih enot. Izjavil je, da on in njegovih 800 padalcev ne odobravajo sestave kompromisne vlade princa Suvana Fume, ki naj bi ji parlament danes izglasoval zaupnico.

Na sestanku je bil tudi brigadni general Sufavong, ki je zadolžen za varnost v Vientianu, medtem ko je šef generalnega štaba general Ratikone v Luang Prabangu, kjer prestoluje kralj.

Po sestanku je kapitan Kong Li izjavil, da oborožene sile v Vientianu nečejo v novi vladi nobenega ministra iz nekdajne vlade. O tem je ob-

ustreljen vsakdo, ki bo sodeloval z nasprotniki ali sprejel podkupnino od tujcev.

Kong Li je pozval ministrskega predsednika Suvana Fume, naj odstrani »izdajalca« iz svoje vlade — notranjega ministra generala Nosavana in finančnega ministra Surjadaja. V nekem prejšnjem govoru po radiu je Kong Li imenoval izdajalce tudi ministre za gospodarstvo, prosveto, pravosodje ter pošto in telegraf. Zdej proglasa za izdajalca samo generala Nosavana in ministra Surjadaja in je obvestil Suvana Fume, da bodo on in njegovih 800 padalcev raje padli, kot da bi dovolili, da bi bila ta dva ministra. Označil ju je za »izdajalca, ki se bosta pozneje poslužila oblasti, tako da bo v Laosu spet prišlo do državljanske vojne«.

Kong Li je govoril tudi po radiu. Povedal je, da sta bila ustreljena dva saboterja, ki sta skušala v ponedeljek ponoči uničiti radijske oddajnike. Poudaril je, da bo takoj

vestil ministrskega predsednika Suvana Fume, ki je v Luang Prabangu, in še vedno čaka na njegov odgovor. Nihče v Vientianu, je poudaril Kong Li, ne vidi v njegovi vladi koga od starih ministrov. Kong Li pa ni povedal, kaj bo storil, če ministrski predsednik Suvana Fume ne bo uveljavil spremembe v vladi, katere sestavo je laoski kralj že odobr-

il. Kong Li je govoril tudi po radiu. Povedal je, da sta bila ustreljena dva saboterja, ki sta skušala v ponedeljek ponoči uničiti radijske oddajnike. Poudaril je, da bo takoj

vestil ministrskega predsednika Suvana Fume, ki je v Luang Prabangu, in še vedno čaka na njegov odgovor. Nihče v Vientianu, je poudaril Kong Li, ne vidi v njegovi vladi koga od starih ministrov. Kong Li pa ni povedal, kaj bo storil, če ministrski predsednik Suvana Fume ne bo uveljavil spremembe v vladi, katere sestavo je laoski kralj že odobr-

»Ko divji afriški ogenj...«

SALISBURY, 31. avg. — Dogodki v Kongu, neuspeh belgijske vojaške intervencije, prihod sil OZN in odhod uradnikov belgijske vlade — vse to je v temeljih zatreslo v Srednjo Afriko. Evropska manjšina v Kongu, ki šteje 120.000 Evropejcev, je še pred nekaj meseci pomenila trdnjavo evropske kolonizacije v Afriki. Njen odhod iz Afrike je v temeljih omajal predvsem federacijo Rodezije in Njase, ogrozil pa je tudi položaj evropskih veleposelstev v Keniji, portugalskih kolonijah in Južnoafriški uniji.

V federaciji Rodezije in Njase živi razen 7.3 milijona Afričanov tudi 287.000 Evropejcev, ki so dali tej državni tvorbi,

brezposelnih pred rudniki Rodezije ali Južnoafriške Unije. Redno se dogaja, da je iz vasi odsojnih 50% odraslih ljudi, ker nimajo od česa živeti in morajo iti drugam za kruhom, naj bo še tako grenak.

Znani voditelj Joshua Nkomo, ki so ga v Južni Rodeziji obsodili na smrt, je nedavno v Akri, ko je govoril o položaju v svoji deželi, izjavil, da je gibanje za svobodo in neodvisnost v zadnjih dveh desetletjih močno zajelo Severno in Zahodno Afriko in je zdaj prišlo močno do izraza v Vzhodni, Srednji in Južni Afriki. — »Gibanje za svobodo celine se je kot divji afriški ogenj tako zelo razširilo, da ga ni moč zaustaviti ali zavreti. Nobena kolonialna sila na teh področjih, nobene spletke in zarote ne morejo ustaviti gibanja za svobodo.«

Tem besedam Joshua Nkoma je treba dodati tudi besede mladega voditelja Njase in tesnega sodelavca dr. Bante Kanjame Clumaja: »Kot državljani afriških držav so Evropejci dobrodošli, kot gospodarji pa so nezaželeni. Od Rta Dobre nade do Kaira, od Senegalije do Zanzibara so Afričani sklenili, da bodo sami svoj gospodarji.«

Središče Salisburija je moderno in lepo urejeno. Najmodernejši kinematografi pa so namenjeni izključno za evropsko občinstvo. V glavnem mestu Rodezijske federacije skoraj pol milijona afriških prebivalcev ne more niti misliti na to, da bi šli v te kinematografe. — Na kinematografskih vstopnicah piše s črnimi, vsiljivimi črkami: »Samo za Evropejce.« Afričani, ki bi skušali priti v kino s to vstopnico, bi takoj obsodili na ječo.

Temelje Rodezijske federacije dajejo novi močni nemiri in gibanja.

Zdravko Pečar

Etna čedalje huje bruha

Catania, 31. avg. (AFP). Og-njenik Etna na Siciliji čedalje močneje bruha. Daviljni izbruh ognjenika je bil zelo močan. Razen lave bruha vulkan tudi druge žareče snovi veš sto metrov visoko.

PO BOMBNEM ATENTATU V AMANU

Vzrok v politiki Zahoda

AMAN, 31. avg. (AP). Predstavniki OZN na Srednjem vzhodu Pier Spinelli je danes prispel v Aman, kjer se bo sestal z jordanskim kraljem Husseinom. Spinelli je prispel v Jordanijo po nalogu generalnega sekretarja OZN Hammarskjöldja.

Tanjug poroča iz Kaira, da ves današnji egiptovski tisk zavrača kot neutemeljene in preračunane napade nekaterih zahodnih listov, češ da je ZAR odgovorna za atentat na jordanskega ministrskega predsednika Madžalija. Listi poudarjajo, da je zahodna politika v Jordaniji in sploh vmešavanje v zadeve arabskih držav Srednjega vzhoda dejanski vzrok dogodkov, kot je atentat na Madžalija.

»Al Ahran« piše, da ti napadi izvirajo iz mrznje do ZAR kot voditeljice arabskega nacionalizma in pobudnice za sodelovanje z drugimi arabskimi državami. Napadi na ZAR najbolj kažejo, da je za atentat na Madžalija odgovoren predvsem Zahod, ki se na vse kriplje trudi, da bi ohranil

izgubljeni vpliv, zlasti pa Vel. Britanija, ki skuša obdržati prevlado nad Jordanijo in s tem tudi vpliv na Srednjem vzhodu.

»Gumhurija« poudarja v svojem komentarju, da ZAR sodi, da umori in atentati niso sredstvo za urejanje političnih naspotij. List zlasti poudarja, da zahodne sile vselej in ob vsaki priložnosti dolžijo ZAR kot povzročitelja kriz, udarov in podobnih dogodkov na Srednjem vzhodu. Položaj na tem področju po nemiren vse dotlej, piše »Gumhurija«, dokler se bo Zahod vmešaval v arabske zadeve in dokler bo imperializem izvajal politiko zarot in pošiljal agente v arabske dežele.

Tudi »Al Akbar« poudarja, da je treba vzroke za atentat na jordanskega ministrskega predsednika iskati v politiki Zahoda in posebej politiki Velike Britanije v Jordaniji.

Egiptovski listi pišejo v obširnih poročilih o atentatih, da je bil Haza Madžali eden naj-

večjih zagovornikov zahodne, zlasti britanske politike na Sred. vzhodu. Listi poudarjajo, da je bil Madžali svoj čas prisiljen odstopiti po neuspelem poskusu, da bi pripeljal Jordanijo v Bagdadsko zvezo.

Ukrepi proti Holandiji

DŽAKARTA, 31. avg. (Antara). Indonezijski parlament je danes sprejel dve resoluciji, v katerih zahteva nove ukrepe proti nizozemskim interesom v Indoneziji in proti Japonski, ker je dovolila, da je Nizozemska letalonosilka »Karel Doorman« zaplula v japonske vode.

Prva resolucija poziva indonezijsko vlado, naj zapleni vse nizozemske premoženje v Indoneziji, tudi kapital, naložen v mešana podjetja.

Druga resolucija priporoča vladi, naj odločno ukrepa proti Japonski na diplomatskem, gospodarskem in trgovinskem področju. Resolucija poudarja, da je obisk nizozemske letalonosilke na Japonskem v nasprotju z duhom azijsko-afriške konference v Bandungu in z odnosi prijateljstva in sodelovanja med Indonezijo in Japonsko.

V debato je posegel tudi zu-

nanji minister Subandrio, ki je podprl obe resoluciji.

Generalni sekretar indonezijskega zunanjega ministrstva Suwito je povedal, da je šef indonezijske diplomatske misije na Nizozemskem Susanto Djojusugito včeraj odpotoval iz Haaga. Indonezijska diplomatska misija v Haagu je prenehala delati po sklepu vlade v Džarkati, da pretrga diplomatske stike z Nizozemsko.

Indonezijske interese na Nizozemskem bo zastopala vlada Združene arabske republike.

NOVICE S PETIH CELIN

BOLGARJA

GOVOR ŽIVKOVA

Sofija, 31. avgusta (Tanjug). — Prvi sekretar CK BKP Todor Živkov je izjavil na mitingu v Varni, da so sovjetska naročila v celoti zagotavljajo delo ladjedelnici v Varni do leta 1965. Ladjedelnica »Georgij Dimitrov«, ki je eno izmed največjih industrijskih podjetij v državi, gradi ladje do 4.000 ton nosilnosti in že zdaj izvaža 90 odstotkov svoje proizvodnje, predvsem v ZSSR.

Todor Živkov je na mitingu, ki je bil organiziran ob obisku člana prezidija in sekretarja CK KP ZSSR Frola Kozlova in člana prezidija CK KP ZSSR in podpredsednika vlade Nikolaja Ignatova, tudi dejal, da bolgarska KP »v celoti podpira politiko ZSSR in KP ZSSR v boju za mir in miroljubno koeksistenco in tako prispeva h krepitvi socialističnega tabora«.

Kozlov in Ignatov, ki sta pretekli petek prišla na poluradni obisk v Bolgarijo, sta obiskala več krajev v državi.

KANADA

PROIZVODNJA URANA

New York, 31. avgusta (Tanjug). — Proizvodnja urana v Kanadi je lani dosegla vrednost 338 milijonov dolarjev in bila tako na prvem mestu v proizvodnji kovin. Podatke o povečani proizvodnji urana v

Kanadi so objavili v biltnu kanadskega ministrstva za zunanje zadeve.

Kanada je leta 1959 proizvedla 15.909 ton uranovega oksida, leta 1958 pa 13.537 ton in tako je po količini proizvodnje uranove rude stopila na drugo mesto na svetu takoj za ZDA. Uranovo rudo kopljejo v Kanadi v 23 rudnikih, predeluje pa jo 19 tovarn. Zaradi povečane proizvodnje v Kanadi je prišlo v zahodnem svetu do presežka urana.

AVSTRUA

KONČAN JE SALZBURSKI FESTIVAL

Dunaj, 31. avgusta (Tanjug). — V Mozartovem rojstnem mestu Salzburgu se je končal tradicionalni glasbeni festival, ki je zbral najbolj znane predstavnike glasbenega življenja z vsega sveta. Letos je festival trajal celih pet tednov. Izvedli so kakih sto glasbenih predstav: oper, simfoničnih in vokalnih koncertov in baletnih prireditev. Na letošnjem repertoarju je prevladovala klasična glasba, sodelovali pa so člani milanske »Scalae«, newyorške »Metropolitanske opere«, dunajske »Državne opere« in drugih znanih glasbenih in opernih hiš. Koncerte so izvajali berlinski simfonični orkester, dunajska filharmonija, »Simfonija« iz Prage, »Musici di Roma« in več drugih. Po ocenah kritikov je pomenil letošnji salzburski festival velik umetniški uspeh.

IRAN

PREKINITEV VOLITEV

Teheran, 31. avgusta (AFP). — Novi predsednik iranske vlade Šerif Emami je ukazal ustaviti parlamentarne volitve v državi. To je bil prvi sklep nove vlade po odstopu vlade premiera Egbala, ki so jo ostro kritizirali zaradi nepravilnosti pri izvajanju parlamentarnih volitev na podeželju. Po sklepu nove vlade so odložili volitve v tridesetih volilnih enotah.

ZSSR

GRADITEV KANALA V UKRAJINI

Kijev, 31. avgusta (TASS). — Na jugu Ukrajine so začeli graditi kanal, ki bo z vodo iz reke Dnjepra namakal 50.000 hektarov zemlje. Kanal bo tudi služil za izsuševanje 300.000 hektarov zemlje. Glavni kanal bo dolg 363 kilometrov, dolžine vsega omrežja kanalov za namakanje pa bo nad 2.000 kilometrov. Kanal bo potoval od Dnjepra do polotoka Krima. Namakane površine zemlje bodo uporabljali za vinograde, sadovnjake, saditev koruze, tehničnih kultur in krmilnih rastlin.

ZAR

TRGOVINA Z GRČIJO

Kairo, 31. avgusta MEN — minister za gospodarstvo egiptovske pokrajine ZAR Hasan

Ze nad 15.000 vojakov iz desetih držav zdaj služi v Kongu v okviru mednarodnih sil OZN, da bi pomagali mladi republiki. — Na sliki: Na letališču v Katangi general Carl von Horn, vrhovni poveljnik mednarodnih sil, s člani svojega štaba pregleduje zemljevid v zvezi z razporedom mednarodnih sil. Združeni narodi so že prevzeli vojaško oporišče v Kamihu v pokrajini Katangi, iz katerega so se umaknile belgijske čete.

Stališče

Commonwealtha do Južnoafriške unije

New Delhi, 31. avg. (IIS). Indijski visoki komisar v Veliki Britaniji Vidjaja Lakšmi Pandit je izjavil, da bo Commonwealth v kratkem zavzel dokončno stališče glede rasiistične politike vlade Južnoafriške unije. Rekla je, da bodo vprašanje članstva Južnoafriške unije v Britanski skupnosti sprožili po proglasitvi republike v tej deželi, ki je napovedana za letošnji oktober.

Vidjaja Lakšmi Pandit je to izjavila na sestanku poslanec Kongresne stranke iz države Utar Pradeš.

AP poroča iz Pretorije, da je vlada Južnoafriške unije danes uradno ukinila obsedno stanje, ki ga je uvedla letos v marcu. V petih mesecih, kolikor je trajalo izredno stanje, so oblasti na široko izkoristile pooblastila za zapiranje in deportiranje črnega prebivalstva. Mnogo ljudi so pridržali v zaporih, ne da bi jih sodišča obsodila.

V času izrednega stanja so zaprli okrog 20.000 ljudi. Mnogo so jih deportirali v posebne rezervate v notranjosti dežele.

Latinska Amerika:

Bitka za zemljo

HAVANA, 31. avg. — Programske deklaracije treh novih držav in teza, ki jo je obrazložil voditelj kubanske revolucije, so te dni osvetile eno nedvomno najbolj občutljivih točk dvajsetih držav med reko Rio Grande in Ognjeno deželo. Gre za problem zemlje. Po prepričanju mnogih, a tudi kot je razvidno iz omenjenih deklaracij, je to vprašanje, iz katerega izvirajo največje nadloge, nizki standard, socialni spopadi, splošna zaostalost in naposled sedanja napetost in hladna vojna ob meridianih Latinske Amerike.

V zvezi s to napetostjo je neki komentator pripomnil, da je »problem zemlje neopazno igral vlogo pri notranjih diplomatskih spopadih« — tudi na nedavni konferenci ameriških ministrov v San Joséju. Ernesto Guevara, znani so delavec Fidela Castra, pa je mladini Latinske Amerike obrazložil tole tezo: »Ne moremo smatrati za revolucionarno nobeno gibanje, ki pušča vprašanje zemlje odprto ali ga obravnava samo načelno.«

Bolivijski voditelj Victor Paz Estensoro je maloprej, ko je drugič prišel na krmilo države, uvrstil agrarno reformo med tri najvažnejše naloge svoje vlade. Bolj ali manj na podoben način sta to vprašanje obravnavala tudi nova predsednika Ekvadorja in Paname, prejšnja opozicijska voditelja Ivara in Chiari.

Sodeč po tem, kar lahko ugotovimo opazovalec iz Havane, je to samo del aktualnih razpravljanih in javne polemike o vsakdanjem problemu Latinske Amerike. Statistike namreč povedo, da živi od kmetijstva povprečno 52,4 odstotka, od skupno kakih 190 milijonov prebivalcev. Samo v štirih republikah živi od kmetijstva manj kot 50 odstotkov prebivalcev, v večini, kot na primer v Guatemali, Nikaragui, Dominikanski republici, Hondurasu in na Haitiju, pa je tudi do 76 odstotkov kmetijskega prebivalstva. Dohodek na enega prebivalca je toliko manjši, kolikor več ljudi je vezanih na kmetijstvo.

Trdijo na primer, da ima latinski Američan povprečno šestkrat do sedemkrat manj kruha kot kmetovalec Francije ali Belgije. Za to navajajo dva vzroka: prvi neenakomerna razdelitev in drugi monokulturna proizvodnja. »Kakor ugotavljajo ekonomisti, pa je oboje posledica prevlade tujega kapitala. Medtem ko

gre pri epi skupini držav za prevladovanje sladkorja, gre v drugih za tropsko sadje (Srednja Amerika), pri tretjih za usodo kave, pri četrth za bombaž. Skratka, dolarske investicije znašajo nad deset milijard dolarjev, od česar odpade levi delež prav na kmetijstvo.

Kar zadeva Srednjo Ameriko, se bajeslovna latifundija družbe United Fruit razteza od južnih meja Mehike pa vse do Bolivije. United Fruit je v teh državah lastnik, proizvajalec in izvoznik. Naprej proti jugu je položaj nekoliko drugačen, toda ena glavnih značilnosti in ovir je koncentracija posestev. O Kolumbiji na primer pravijo, da imajo trije odstotki lastnikov v svojih rokah 50 odstotkov obdelovalne zemlje, medtem ko je v Čilu to nesorazmerje še bolj izrazito: 1 odstotek lastnikov ima 52 odstotkov črne zemlje in plantaž. Brazilija je 15-krat večja od Francije, ima pa dvakrat manj lastnikov kmetijskih posestev. V Paragvaju je skoraj vsa obdelovalna zemlja v rokah nekaj družin. V Urugvaju, kjer je sicer odstotek kmetijskega prebivalstva najnižji, obsega 17 posestev skoraj polovico obdelane zemlje.

Dokument Ekonomske komisije Organizacije združenih narodov za Latinsko Ameriko vsebujejo o tem celo vrsto značilnih ugotovitev in primerjav. Pravijo, da prav zaradi takšne strukture posestev v kmetijstvu odpade na 64 odstotkov prebivalstva Latinske Amerike povprečno samo 24 odstotkov narodnega dohodka.

Na drugi strani je še ena stvar zelo značilna: po aveni- ali vsem letom so na avtomobilskih cestah drvi trenutno več kot dva milijona avtomobilov, medtem ko je na orni zemlji — pretežno na veleposestvih — samo okrog 200 tisoč traktorjev.

Toda agrarna reforma ni glavni problem šele od včeraj. Kakor poudarjajo, se je v Mehiki prav pred 50 leti začela velika »bitka za zemljo«. Nedavno pa so objavili, da je mehiški predsednik Lopez Mateos v slabih dveh letih svojega vladanja razdelil revnim kmetom nad milijon hektarov zemlje. Iz tega sklepajo, da tudi v domovini Aztekov »bitka za zemljo« ni končana, še manj pa v Argentini, Peruu, Venezueli ali Kolumbiji. To vprašanje je zdaj tako zelo prišlo v ospredje, da je na primer tudi Organizacija ameriških držav, katere sedež je v Washingtonu, oziroma njena posebna komisija, sprožila vprašanje agrarne reforme v Latinski Ameriki.

Videli bomo še, ali bo omejevanje veleposestev in razdeljevanje zemlje tistim, ki je nimajo — kakor napovedujejo v Boliviji, Ekvadorju in Panami, v Venezueli pa so s tem že začeli — pomenilo fazo v novem razvoju oziroma »drugi neodvisnosti« Latinske Amerike, kakor temu razvoju pravijo.

Jovan Mirić

ZDA: Dr. Paulingu zmanjkuje časa

Sivolasi znanstvenik, Nobelov nagajenec in častni doktor vseh vidnejših univerz na svetu, dr. Linus Pauling, je pred dvema mesecema odgovarjal na vprašanja članov senatnega odbora za notranjo varnost. Člani odbora so hoteli vedeti v glavnem le eno: kdo so bili znanstveniki — fiziki, kemiki, biologi in drugi — ki so mu leta 1947 in 1948 pomagali zbirati podpise za petico za prekinitev atomskih poskusov. Petico, ki je svari pred nevarnostjo nebrzdanih poskusov z najstrašnejšim orožjem, kar ga pozna človek, je podpisalo nad 11.000 znanstvenikov z vsega sveta.

Dr. Pauling se je zahtevali odločno uprl: dejal je, da bi s tem izdal številne kolege in prijatelje in bi jim, glede na vdušje, ki prevladuje v ZDA, onemogočil nadaljnje znanstveno udejstvovanje. Člani odbora namreč niti ne prikrivajo, da iščejo v petici »komunistična nagnjenja«. Dr. Paulingu je privikrat uspelo:

toda tedaj so napovedali novo zasliševanje za 15. september, njemu pa so ukazali, naj prinese seznam ljudi, ki so mu pomagali zbirati podpise (ne vseh podpisancev: peticija je bila javna in so podpisniki že znani). V nasprotnem primeru mu grozi obtožba zaradi omalovaževanja Kongresa in daljša zaporna kazen. Dr. Pauling se je zatekel k edinemu sredstvu, ki preostaja civiliziranemu človeku: odšel je na sodišče. Zahteval je, naj sodišče prepove članom odbora zahtevati imena. Zvezni sodnik McGarraghy pa je podprl argument zastopnikov kongresa, da sodišče ne more prepovedati odboru zasliševanja priči, in da bi se s tem sodišče vmešavalo v zakonodajne zadeve. Sodnik je tudi zavrnil prošnjo, naj izda ukaz za odločitev zasliševanja pred senatnim odborom.

Dr. Pauling namerava vložiti priziv, toda le malo je upanja, da bi do nove razprave prišlo pred 15. septembrom. Tako pričakuje eden izmed najvidnejših znanstvenikov sveta, da bo v kratkem šel v zapor. Imen namreč ne namerava povedati.

Kaj hoče senatni odbor doseči, ni znano. Dejstvo je, da je peticijo podpisalo nad 11.000 znanstvenikov, od tega nekaj tisoč iz ZDA. Kaj namerava storiti z imeni tistih,

ki so pomagali zbirati podpise, če bi jih dobil od dr. Paulinga? Ali gre le za »obrambo avtoritete«, kot je izjavil nek član odbora? Kaj pa avtoriteta ameriških znanstvenikov?

Nekateri menijo, da so v ozadju druge stvari. Prav zadnje čase so nekateri krogi vedno močnejše struje, ki zagovarjajo obnovo poskusov z atomskim in vodikovim orožjem, češ, pomiritev ni mogoča in ZDA morajo izpopolniti atomsko orožje — kot da tega orožja ne bi bilo že dovolj na svetu za nekajkratno uničenje vsega živga. Nič čudnega ne bi bilo, če bi senatni odbor za notranjo varnost hotel s svojo akcijo proti Paulingu in njegovim delavcem napraviti »red« v vrstah ameriških znanstvenikov, ki so se že nekajkrat uprli nebrzdanim atomskim poskusom in opozarjali na nevarnosti radioaktivnosti. Nobenega dvoma ni, da dr. Pauling točno ve, kaj govori, ko trdi, da bi svojim prijateljem močno škodoval, če bi povedal njihova imena — bolj rečeno, škodovalo bi jim splošno vdušje v ZDA in obnovenje gonja proti »komunistom«, ki seveda niso nič drugega kot razgledani, napredni ljudje, katerim se upira, da delajo politiki kariero z bolevitostjo, zlasti pa z orožjem, ki je celo v mirnem času nevarno za ljudi.

Kaj bo 15. septembra se seveda ne ve. Če senatni odbor ne bo ponudil, potem bo moral dr. Pauling zaradi svoje miroljubnosti in lojalnosti v zapor. Čigav ugled bo s tem trpel ni treba niti zapisati.

A. F.

AKTUALNI
PORTRETLUDWIG
ERHARD,

zahodnonemški podkancler in minister za industrijo, ki je pred kratkim v Düsseldorfu pred 120.000 člani begunskih organizacij zahteval »nazaj vsa nemška ozemlja«. S tem je dal uradni pečat nemškemu revanšističnim zahtevam, ki postajajo iz dneva v dan čedalje glasnejše in predrnejše.

ZADNI DOGODKI DOMA IN PO SVETU

Sile OZN v Kamini

Elisabethville, 31. avg. (Reuters). — V bivše belgijsko vojaško oporišče Kamina v pokrajini Katangi je danes vkorakal odred 100 švedskih vojakov, pripadnikov sil OZN. V Kamino je že pred tem prišla irska enota. Preden so se belgijske čete umaknile iz oporišča, je v Kamino prišla misija OZN pod vodstvom Galea Plaze kot tudi indijski general Rikie.

Belgijski funkcionarji, ki de-

lajo za Combejevo separatistično vlado, izražajo upanje, da vkorakanje sil OZN v Kamino pomeni »nevtralizacijo« tega oporišča.

Combe se je v zadnjih dveh dneh srdito prepiral s funkcionarji OZN. Zagrožil je, da bo blokiral ceste z buldožerji, kamioni in izločil petroleja, dokler ne bodo izročili oporišča vojski pokrajine Katange.

»Svet zavrača teorijo o neizbežnosti vojne«

Indijski premier Nehru je v parlamentu začel debato o političnem položaju na svetu

NEW DELHI, 31. avg. (Tanjug). Indijski ministri predsednik Nehru je danes v spodnjem domu parlamenta začel razpravo o političnem položaju na svetu. Poudaril je, da je treba danes posvetiti največjo pozornost napetosti, ki je v zadnjih mesecih čedalje večja. Ureditev razorožitvenega vprašanja je največje važnosti, je rekel Nehru, ker je od nje odvisna tudi usoda drugih problemov.

Nehru je pripomnil, da bo zato prihodnje zasedanje Generalne skupščine OZN zelo važno, ker bodo na njem razpravljale o razorožitvi.

V zvezi z razpravljanim na svetu o »miroljubni koeksistenci in neobitnosti vojne« je Nehru dejal, da skoraj ves svet zavrača teorijo o neizbežnosti vojne. Rekel je, da o tem ne govori iz nekih teoretičnih razlogov, ampak zato, ker je treba imeti pred očmi, da takšna pojmovanja določajo delovanje in politiko vlad, ki bi jih lahko sprejele.

Indijski ministri predsednik je poudaril, da indijska zunanja politika koristi ne samo

Indiji, ampak tudi miru na svetu. Ta politika ni »stopenje na ploču« ali nihanje med dvema svetovnim blokom, ampak je pravična in edina politika, ki jo lahko uveljavlja Indija.

O kongostem vprašanju je premier Nehru dejal, da je treba ohraniti nedotakljivost te dežele. Indija sodi, da je Kongo celota, ki ne sme biti kršena. Nehru je tudi dejal, da je njegova dežela ugodila zahtevi OZN, naj pošlje v Kongo opremo in osebje za bolnišnico, ki bo imela 400 postelj. Prva skupina indijskega osebja za to bolnišnico bo odpotovala v Kongo v prihodnjih dneh.

Pred alžirsko debato v OZN

NEW YORK 31. avg. (Tanjug). Na sestanku predstavnikov 29 azijskih in afriških držav v OZN so razpravljali o tem, kakšne akcije bodo te države sprožile na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine OZN v zvezi z alžirskim vprašanjem.

Kakor je znano, so to vprašanje sprejeli v dnevni red na zahtevo azijskih in afriških držav in sodijo, da bo po razpravi o razorožitvi vzbudila razprava o alžirskem problemu največjo pozornost delegacij.

V OZN poudarjajo, da bo pobuda začasne alžirske vlade deležna znatne podpore. Na zasedanju Generalne skupščine bodo v OZN sprejeli nove neodvisne afriške države, ki bodo takoj zavzele svoja mesta v skupščini. Po vsem se, če bo njihova prva dejavnost v OZN usmerjena v ureditev alžirskega problema.

Na lanskem zasedanju je osnutek resolucije, ki jo je v imenu azijsko-afriške skupine predložil Pakistan, dobil 39 glasov, 22 delegacij je bilo proti, 20 pa se jih je glasovanja vzdržalo. Da bi bil predlog sprejet, je potrebna dvotretjinska večina.

AFP poroča iz Pariza, da je

pariški »Aurore« objavil članek, v katerem vprašuje, ali bo de Gaulle predlagal med Francijo in Alžirijo fedralno zvezo. List piše, da bo de Gaulle na napovedanem sestanku z novinarji 5. septembra očitno ponovno definiral svojo formulo »alžirska Alžirija« in da bo več povedal o namerah francoske vlade. List »Libération« pa poudarja, da sta za de Gaullovo vlado samo dve poti: obnoviti prekinitveno pogajanja o opustitvi sovražnosti, kar pomeni tudi o pogojih za samoodločbo, druga pot pa je nova gospodarska, socialna in politična struktura brez sodelovanja narodnosvobodilne fronte in ne glede na voljo prebivalstva, medtem ko bi se vojna nadaljevala. Ta druga pot pa bi nedvomno omajala upanje za mir in ne bi bila deležna podpore ne alžirskih muslimanov ne mednarodne javnosti, ki je navidezni liberalizem ne bo mogel preslepiti.

OLIMPIJSKE NOVICE

PIVEČIČ TRETJI

Napoli, 31. avg. Jugoslovanski tekmovalci Pivčević je zasedel tretje mesto v tretji regati jadrnic razreda »Finn«. Zmagal je Grk Karifiliis.

ZMAGOVITA TROJKA
ZDA V KROGLI

Rim, 31. avg. Ameriški metanci krogel Nieder, O'Brien in Long so danes osvojili vse tri kolajne. Prvi je vrzel 19,68 m, kar je nov olimpijski rekord. O'Brien je zalučal 19,11, Long pa 19,01 m.

ZMAGOVALKE V SKOKU
V DALJINO

Rim, 31. avg. V polfinalnem tekmovanju v skoku v daljino se je izmed 30 udeležencev plasiralo v finale 19. Najboljši rezultat je dosegla Bignal (V. Brit.), 6,33 m. V finalu je zmagala Krepinka (SZ) z novim olimpijskim rekordom 6,37 m. Srebrno medaljo je osvojila Poljakinja Krzesinska s 6,27 m, bronasto pa Nemka Klaus 6,21 m.

Lokomotiva : Ljubljana
4:3 (1:3)

Ljubljana, 31. avg. Na stadionu v Ljubli je bila danes prijateljska nogometna tekma med zveznim ligam Lokomotivo iz Zagreba in domačo Ljubljano. Zmagal so gostje 4:3 (1:3). Gole za domačo so dali Majcen, Dolenc in Pirc. Pred približno 1000 gledalci je sodil Tavzes.

Igra je bila posebno lepa pred odmorom, ko so bili mladi nogometaši Ljubljane še dovolj pri močeh in tako nevarneje ogrozili zagrebško vrata. Z izjajljivimi potezami v zaključnih akcijah jim je uspelo dati tri gole.

POLFINALISTKE NA 80 M Z
OVIRAMI

Rim, 31. avg. V teku na 80 metrov z ovirami so se v finale plasirale: Bistрова (SZ) 11,0, Bignal (V. B.) 11,0, Koseljeva (SZ) 11,1, Press (SZ) 10,6, Birkemeier (N) 10,9, Quinton (VB) 11,0, Pressova je z rezultatom 10,6 le za desetinko sekunde slabša od olimpijskega rekorda Avstralk Strickland.

ČETVEREC S KRMARJEM
IZPADEL

Jugoslovanskemu četvercu s krmarjem se ni posrečilo, da bi se v repezažu prebil v polfinale, ker je prišel na cilj tretji, toda le prva dva čolna v repezažu sta se uvrstila v nadaljnje tekmovalje. Naš čoln je pustil za sabo japonske veslače.

V polfinalne teka na 800 metrov so se uvrstili: Murphy 1:48,0, Vágli (Svica) 1:48,0, Matusewskij (Nemčija) 1:48,1, Schmidt 1:51,2, Krivosajev (SZ) 1:51,2, Siebert (ZDA) 1:51,3, Kerr (Avst.) 1:49,4, Cunliffe (ZDA) 1:49,7, in Blew (Avst.) 1:49,9; Moens (Belgija) 1:48,5, Psnell (Nova Zeland.) 1:48,5, Balke (Nemč.) 1:48,8.

V predkvalifikacijah osmercev so si kot zmagovalci v svojih skupinah priborili pravico do neposredne udeležbe v finalu čolni CSSR, Nemčije in Italije, medtem ko se bodo morali drugi znova prijeti v repezažu.

Največje zanimanje je vladalo za tretjo skupino, kjer so se borili glavni favoriti, in sicer osmerci SZ, Kanade in Italije. Zmagal so Kanadanci v odličnem času 6:03,1 pred Američani. Italijani, sovjetski čolni in Španci. Nemci so prav tako z izvrstnim časom 6:03,3 zmagali v svoji skupini, medtem ko Čehoslovaki niso imeli močne konkurence (6:19).

ALEX WEISSBERG

43

BLAGO za KRI

Zgodilo se je takole: Krumej in Klages sta se takoj obrnila na šefa madžarske tajne policije Haina. Le-ta jima je pokazal ponarejene dokumente: na katerih je bila vtisnjena cela glava nemškega poslanika. Seveda ni hotel osvoboditi ujetnikov.

Nemci so se pa bali, da bi aretiranci utegnili izdati »državno tajnost«, če bi jih še dolgo mučili v madžarskih policijskih zaporih, kaj takega pa bi bilo zanje zelo neprijetno. Zato je šel nemški poslanik Wessenmayer, ki je bil najvišja nemška politična avtoriteta v Budimpešti, k ministrskemu predsedniku Szkojaju, le-ta pa je telefoniral Hainu in mu naročil, naj naše tovariše takoj izroči Nemcem.

Tretjega junija je prišel v Budimpešto moj telegram, v katerem sem sporočil, da je sklenjen v Istanbulu začasen sporazum. Kastner je takoj odšel k Eichmannu in zahteval, naj ustavi deportacije, Eichmann je pa zahtevo ledeno zavrnil.

»Niti pomisliti ne na to! Se pospešil bom deportacije. Telegram lahko pošlje kdor koli. Brand se mora vrniti in mi pokazati besedilo sporazuma.«

Ob drugi točki pa se je pokazal Eichmann bolj popustljiv. Pripravljen je bil pustiti osem sto oseb, ki bi imele vselitveno dovoljenje za Palestino, da bi preko Nemčije od-

potovale v inozemstvo. Naši so mu izročili spisek in on je v navzočnosti Kastnerja ukazal, naj pošljejo iz ghetov, ki so še ostali v obrobnih provincih, v Budimpešto ljudi, ki smo jih navedli. Tudi komaj je Kastner odnesel pete, je Eichmann nalog umaknil. Večino ghetov so izpraznili in ljudi deportirali, ne da bi mi mogli rešiti ljudi, ki so bili namenjeni za to, da jih odpeljejo v tujino. Edina židovska skupnost v Transilvaniji, ki je ostala nedotaknjena, je bila skupnost v Klausenburgu. Kastner je spet poiskal k Eichmannu, da bi jo skušal rešiti, Eichmann je pa izjavil:

»V tem trenutku ne morem pustiti nobenega žida v Budimpešti. Prav ta trenutke moram k notranjemu ministru Jarossu, ki me bo prav gotovo vprašal, kakšen sporazum je sklenila SS z družino barona Weissza. Zvedeli so za ta sporazum; in prav jaz, razumete, prav jaz moram polagati Jarossu račun o tej svinjariji! Če bomo sedaj pustili v Budimpešti transilvanske žide, me bo Endre vprašal, kaj novega smo spet naku-hali. Ne, tega res ne morem storiti!«

Kastner: »Toda obljubili ste nam Vedno ste zagotavljali, da držite besedo in tudi v Klausenburg ste telegrafirali v smislu našega dogovora.« Eichmann: »Včeraj sem telegrafično razveljavil ukaz. Vam je sedaj jasno? Sedaj res nimam toliko časa, da bi ga zgubil za vami.«

Kastner je odhitel h Krumeju in skupaj sta šla k von Klagesu. Le-ta je obljubil, da bo posredoval pri svojem šefu, Nato so se v Eichmannovem uradu zbrali k posvetu vsi zainteresirani. O tem posvetu je Kastner povedal takole:

»Eichmann se je vrnil v urad ob enajstih. Takoj sem se najvil, toda njegova tajnica mi je odgovorila, da Eichmann ne utegne in da me ne more sprejeti. Čakal sem na hodniku. Čez pol ure me je poklical. Za njim so bili njegovi sodelavci: Krumej, Wisliceny, Hunschte, Novak in več intimnih prijateljev. Klages je bil pravkar odšel.

»Lahko sedite, Kastner!« Eichmann se je začel dreti. Nisem odprl ust. Treba je bilo pustiti, da ga mine prvi napad histerije. Videl sem, kaj vse je na kocki. Ne gre samo za to, da bi rešili nekaj sto židov iz province, sem vedel. Če ne bo uspelo Eichmanna takoj pomiriti in spraviti k pameti, se bo Waada, ki je v tem pokretu za človeška življenja igrala na nemško karto, znašla med tistimi naivneži, ki izgubljajo in ki jih je okupirana Evropa polna. Če bo tako, smo zgubili milijone za nič. Kdor izgubi v taki igri, kakršno igramo mi, je tudi izdajalec.

»Hudiča, kaj pa sploh hočete?« se je končno odločil Eichmann, da me vpraša.

»Vztrajati moram pri tem, da bodo naši dogovori spoštovani. Ali ste pripravljeni pustiti iz province v Budimpešto tiste ljudi, ki smo vam jih predlagali?«

»Rekel sem ne in pri tem

ostanem!«

»Potem je brez pomena, nadalje-vati naša pogajanja.« In hotel sem

zaveti.

V ŠIPTARSKEM VLADIMIRU VZORNA

ŠOLA ŽIVLJENJA

Po vzorno urejenih stopnicah šole v Vladimiru blizu Ulinja bodo v kratkem znova prihajali otroci.

»Za to svojo šolo sem storil v preteklih trinajstih letih vse... samo ubil nisem nikogar,« je pripovedoval na kratkem obisku v Sloveniji črnogorski »Makarenko«, Junus Divanović, učitelj iz šiptarske vasi Vladimir, pedagoški svetnik republike, predsednik krajevnega odbora št. »Toda vselej se vedno predvsem učitelj,« je zatrjeval in iz zajetne skatle razgrnil cel šop fotografij, ki kažejo silen razvoj te šole v tem nekdanji najbolj zaostalem šiptarskem okolju.

Vzor socialistične šole! Primer moderne pedagogike! Reformirana šola se pred šolsko reformo! Tako so zapisali že v nekaj desetih letih v radijskih oddajah, na televiziji so jih posneli in še danes obiskujejo njihovo šolo mnogi prosvetni delavci in politični voditelji.

A 7. septembra 1947 se je začelo povsem drugače. Bedno, skromno, nevarno in za-

ostalo. Stara črvena lesena miza z robati stolčkom, ki jo danes hranijo v muzeju, je bila edina oprema učitelja, ki so ga poslali v ta zakotni predel dežele. Šolska stavba je bila na pol porušena, vrata so komaj za silo visela na telefonskih žicah in v oknih ni bilo šip. V razredu je bilo le dvanajst učencev, a v prvem odmoru so se ti poskakali skozi okna. »Poberi se, sicer te bomo nagrali v kolli,« so domačini začeli groziti učitelju, ker so se bali, da bi jim neznan šolnik izpridil otroke.

Toda Junus Divanović ni klonil. »Edino, kar mi je ostalo, je bila upornost; z njo sem kljuboval in delal dalje.« Delal je tudi po šestnajst ur na dan. Ponoči je spal s strojno puško pod zglavjem. Sam v začetku šiptarskega jezika ni znal, pa se ga je začel učiti in se ga naučil. Lotil se je celo prevajanja na šiptarski jezik. »Seveda vse to ni bilo za knjižno objavo, ampak samo za domačo uporabo. Tudi Cankarjevega »Hilapca Jerneja« sem prevedel.

Izmed pobeglih šolskih otrok

se vsi niso vrnil v šolske klopi. A te je začel navezovati nase in na učenje. Iz Bara je prinesel žogo, kladivo in klešče. »Zdaj se ne bomo učili,« jih je navdušil in pripravil do tega, da so najprej popravili streho nad glavo. Led je bil prebit. Začeli so se igrati. Predvsem z nizanjem predmetov in računanjem. Matematika je namreč že po naravi šiptarjem najbližja. Nezaupanje mladih šiptarjev je upadalo.

Po sedmih letih jih je šest zaključilo osnovno šolo. »Toda treba je bilo iti naprej. Poslal sem jih na učiteljsko v Prištino.« Še prej jim je moral preskrbeti novo obleko, kajti v starih capah v mesto niso hoteli. Ni bilo lahko v onih letih dobiti štiri nove obleke. In tudi sam sem bil obleke potreben. A spet je meril ceste in trkal po vratih vse do tle, dokler se ni vrnil z oblekami in poslal svoje štiri učence na učiteljsko.

Toda bil je vendarle nek pogoj, čeprav ga sicer ni uradno postavil. Ko so končali učiteljsko, so se vsi vrtni nazaj v svojo domačo šolo — kot učitelji in njegovi pomočniki. »Ves današnji pedagoški kolektiv v šoli je sestavljen iz nekdanjih učencev šole.«

Od štirih je enega končno

poslal na fakulteto. Tako je šlo naprej. Ko je leta 1947 začel svojo šolsko dolžnost v Vladimiru, je bil edini polizobraženeč kraja podpredsednik ljudskega odbora, ki je imel dva razreda nepopolne gimnazije. Zdaj je naša šola dala že 79 domačih intelektualcev, v šoli pa je vpisanih čez tri sto učencev. Starši so prišli k učitelju in mu hoteli poljubljati roko. »Ne delajte tega,« se je branil učitelj, »saj je vendar to socialistična šola.«

Divanović se je začel zanimati tudi za druge probleme šolstva in prosvete v okraju in republiki. Začel se je zanimati tudi za uvedbo kmetijskih šol, za učenje ročnega dela, za vse, kar bi šolo približalo vsakdanjim potrebam.

Devetdeset odstotkov prosvetnih delavcev okrog njega je bilo v začetku proti njemu. Toda spet se ni umaknil.

Pri vsem tem pa je vendar še vse svoje sile posvečal predvsem svoji šoli. Tu se ni ustavljal niti pred na videz ponizevalnimi deli.

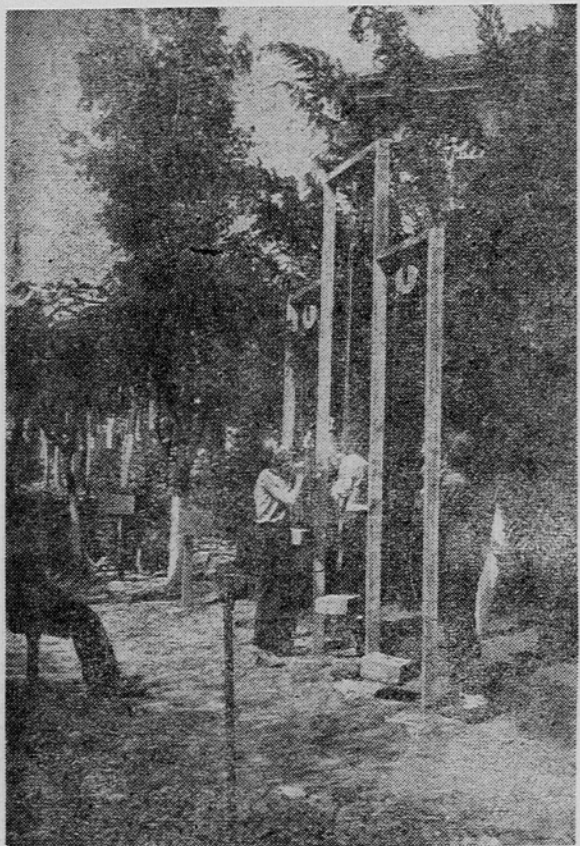
Kot je znal organizirati že 91 analfabetičnih tečajev, tako je kar naenkrat zraslo v njegovi šoli 36 najrazličnejših sekcij pionirske organizacije »Sava Kovačević«, ki se posveča vsemu, kar je mlademu človeku potrebno ali v zabavo. Tu je sekcija fizikov, tam modelarjev, pa transportna sekcija, posebna sekcija se ukvarja s kmetijstvom in vrtnarstvom, čebelarstvom, drugi spet se učijo krojenja oblek, igrajo odbojko in šah... Da, celo posebno sekcijo imajo za strženje las. V prvih letih je svoje učence sam strigel. Pozneje pa so se tega izučili drugi in zdaj stržejo že učenci sami. Osmi, zadnji razred je nasprol prevzel vodstvo v vseh sekcijah.

Posebna zanimivost so velika, meter ali dva metra visoka praktična učila, zlasti za pouk iz fizike in prirodnih znanosti, ki so jih hkrati z lastnim zoološkim vrtno uredili v na novo posajenem parku okrog šole. »Poglejte, tudi ta velik reliefni zemljevid iz cementa, ki prikazuje našo občino, so izdelali sami učenci,« je opozoril na eno izmed fotografij, na drugi pa dodal, da se posebna sekcija ukvarja s sajenjem sončnic, ker je prav ta rastlina za domači okolici izredno pomembna.

Ves čas šolskega leta so si razdelili na štiri roke: od 5. septembra do 29. novembra, od 29. novembra do 1. januarja, od 1. januarja do 1. maja, in od 1. maja do 25. maja. Prvega maja se zberejo vsi najboljši za poganjeno mizo na zakusko, ki jo pripravijo učenci sami. 25. maja morajo biti vsa dela v učnem programu in v njihovih sekcijah zaključena. In kadar je kak pomemben politični dogodek v državi, se ga nazorno spo-

Po vzorno urejenem stopnišču šole v vasi Vladimir se bodo v kratkem spet vsuli otroci

Okrog šole v Vladimiru so na področju 2 ha uredili lep zelen park. V njem so sami učenci izdelali tudi vrsto več kot meter visokih učil za razne prirodne znanosti. Tudi ob škripcu preizkušajo svoje znanje iz fizike.

Iz Beograda Markovičeva »Ikra«

Slikarske, pa tudi kiparske retrospektive so prišle že kar zelo v navado. Izrazitejši umetniki prirede navadno vsaj po kakih desetih letih udeležbo v razstavi in po četrti ali peti samostojni razstavi retrospektivno razstavo. In kulturna srenja nima nič proti takim razstavam, nasprotno, naravnost začelne so, saj le take razstave lahko pokažejo nepe-

trganost razvojne rasti. Pesniki so v tem pogledu zdajle na slabšem. Le najvidnejši med njimi so deležni te sreče, da se jim kaj podobnega pripeti moge ob petdesetletnici, drugim pa še kasneje. Zato pomeni retrospektiva srbskega pesnika Slobodana Markoviča, ki bo jeseni star šele dvaindeset let, v tem pogledu izjemo.

Slobodan Marković je eden najplodnejših povojnih srbskih lirikov. V dobrih desetih letih je tiskal več kot deset knjig, zvečinoma lirike. Rodil se je 26. oktobra 1928 v Skopju, prebivališče v Peči ob reki Bistrici in v hladu Rugovske soteske, trinajstleten zbežal ob začetku vojne v Beograd in se naselil v predmestju Čubura, dokler ga niso utaknili v taborišče v Smederevski Palanci, medtem ko je osvobodjenje dočkal kot sodelavec v mladinskih delovnih akcijah na Rudniku in kasneje po sremskih poljih. Gimnazijo je končal šele po vojni. Izmed nešteti pesniških zbirk sta mu najpomembnejši »Svirac u lišcu« in »Mornar na konju«. Sedaj mu je pod naslovom »Ikra« beogradska založba »Nolit« tiskala knjigo izbranih pesmi.

»Ikra« pomeni presek Markovičeve lirike, kakršnega si je volil pesnik. Pesmi niso razvrščene ne časovno in niso zbrane v nikakršne cikle. Najstarejša je iz 1943. leta, ko je bilo pesniku petnajst let. Izrazno Marković ni noben ekstremist, kar zadeva pa pesniške forme, srečujemo vse mogoče možnosti, od klasičnih kitic in rimanih pesmi do svobodnega verza. Značilen je »Vedri utopljeneč«, ki je pred petimi leti, ko je izšel v samostojni knjižici, obsegal le devetnajst sonetov, v sedanjih redakcijah pa jih je šestindvajset. Tematično je Markovičeva lirika vsestranska: spominja na otroštvo v Metohiji, beogradske motive, ljubezen, alkohol, priprženost bohemu, pa še cel snop popotnih impresij z raznih koncev Jugoslavije in Evrope. Več pesmi je nastalo tudi v Sloveniji, tako v Vipavski dolini, v Tolminu, v skrajnem gorenskem kotu (zlasti 1953). Zadnja leta jih je veliko nastalo v Italiji, Švici in v Grčiji. Marković je nasprotnik intelektualizma in hermetične poezije. Ljubi in priznava samo spontanost, naravnost, enostavnost in neiskanost. Kos romantičnega najdemo v Markoviću, tudi nekaj posodobne anakeontike, pa veliko ljubezni za resnične lirike sveta. Ki jih tu in tam tudi zasledimo v posameznih pesnikovih verzih.

Tone Potokar

REPERTOAR MARIBORSKE DRAME

V mariborskem dramskem gledališču so sprejeli repertoar za prihodnjo sezono. Pri tem so upoštevali kakovost dramskih del in seveda gledališko občinstvo. Prednost so dali domačim avtorjem. Obisk v pretekli sezoni je pokazal, da je tudi za domača dela dovolj zanimanja, če so le na primerni umetniški ravni in je kvaliteten tudi izvedba. V osrednjem repertoarju Drame so štiri slovenski in en hrvaški avtor, kar vsekakor kaže zaupanje v domačo dramsko književnost. V repertoarju malega in eksperimentalnega odra sta zastopana dva jugoslovanska avtorja.

Novo sezono bodo v Mariboru pričeli z uprizoritvijo drame *Mateja Bora* »Zvezde so večne«. Predstava je namenjena počastitvi 15. obletnice osvoboditve, obenem pa bo otvoritvena predstava tradicionalne mariborske kulturne revije. Druga premiera v sezoni bo uprizoritev *Smoletove Antigone*. Mladi dramatik Miloš Mikeln bo za mariborsko gledališče predelal in izpopolnil svojo dramatisacijo Prežihovih *Samorastnikov*. Četrto domače delo na letošnjem repertoarju je mladinska igra »Izlet« Jureta Kislingerja. Dramski ansambel bo predstavljal občinstvu hrvaškega avtorja Vojmilja Rabadana z njegovo farso »Da je ženska nema«. Iz svetovne dramske književnosti so izbrali Shakespeareovo komedijo »Mnogo hrupa za nič«, Millerjevo dramo »Smrt trgovskega potnika«, Brechtovo »Beraško opero« in komedijo Marcela Francka »Otroci po želji«.

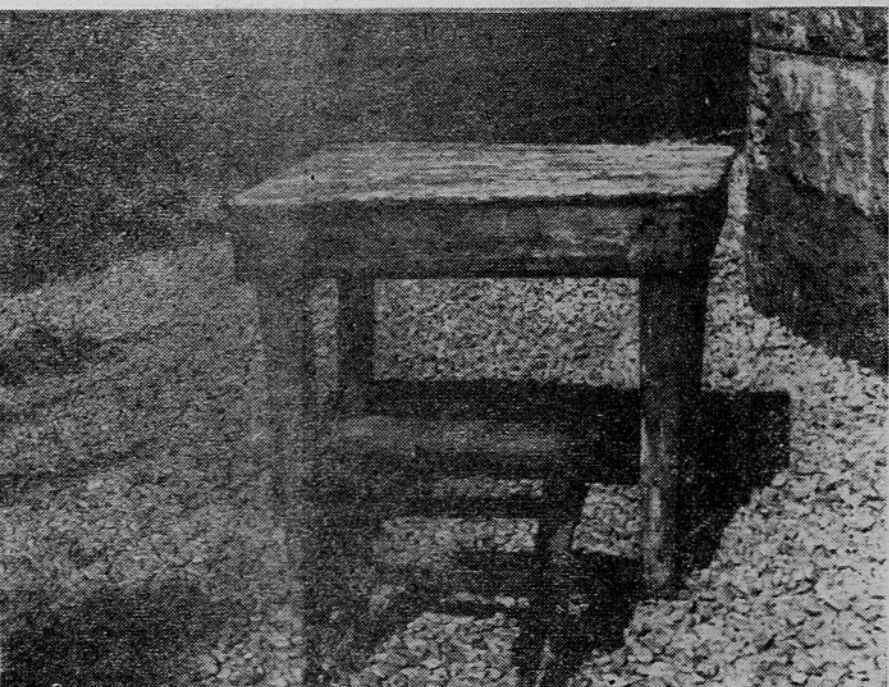
Na programu malega in eksperimentalnega gledališča sta bili dveh mladih srbskih dra-

matikov, in sicer Obrenovićev »Variacije« in Milana Todorova »Odpri nebo«. Mariborskemu občinstvu bosta predstavljena tudi poljski satirik Sławomir Mrozek s satiro »Policaji« in Leslie Stevens s komedijo »Zakonski vrtiljak«.

Tudi v prihodnji sezoni bo Drama redno gostovala v vseh večjih krajih mariborskega okraja, kjer imajo le količjak

primerne odre. Igralski kolektiv je povečan za nekaj novih članov. Rešiti pa bi bilo treba tudi nekatera druga vprašanja, od katerih so odvisni uspehi in neuspehi gledališča. Predvsem so težave z dosluženimi gledališkimi prostori. Če že ni sredstev za novo gledališko hišo, bi bilo nujno čimprej urediti načrte za preureditev in obnovo stare.

S.

Tako se je v šoli v Vladimiru pred 13 leti začelo: črvena učiteljeva miza s primitivnim stolčkom je bila vsa šolska oprema

Gosa današnji ga dne

NEKAJ VPRAŠANJ PO PULJU IN BENETKAH

Vest o neuspehu »Vojne«, ki je zastopala našo kinematografijo na letošnjem filmskem festivalu v Benetkah, ni vzbudila začudenja. Začudenje je v vseh, ki so imeli priložnost videti »Vojno« na festivalu v Pulju in doživeli sprejem publike, izšlo je samo dejstvo, da je ta film sploh postal naš uradni zastopnik na beneski mednarodni filmski prireditvi. Tako odločitev odgovornih forumov ni spregledala le umetniških kvaliteten postavk, temveč, je obšla tudi osnovno zahtevo naše širše kulturne in družbene javnosti: na mednarodnih srečanjih morajo naša Jugoslavija zastopati dela z jasno izrečeno in umetniško pretehtano napredno miselnostjo, kakršna preveča vodilne smernice našega družbenega in idejnega razvoja.

(Ob zaključnih političnih trenjih, ki se v Benetkah ponavljajo od festivala do festivala, pa bi morala tej zahtevi veljati še posebna skrb.) Prav na takšne idejne pomankljivosti »Vojne«, ki je običajna pri skrajno splošni ugotovitvi, da odklanjamo grozote in nehumanost vojnih obračunov, in je še to izpovedala na umetniško gled, ne prepričljivo in žal celo smešen način, je jasno opozoril velik del jugoslovanske filmske kritike. Nedvomno je notranjo praznino filmske zgodbe o atomski vojni bodočnosti instiktivno ali neposredno občutila tudi tista »zlati, edinstvena publika v areni«, na katero se naša kinematografija v zadnjih letih s tolikšnim ponosom silijo, in film odločno odklonila. Po zadnjih vesteh se je bil odklonil sprejem v še bolj ostri obliki poenovit v Beogradu.

Po Pulju se je sicer govorilo, da »Vojna« ne pojde v Benetke, potem pa nas je pred kratkim lepega dne presenetilo v časopisih natisnjeno obvestilo: nocoj bo na programu festivala v Benetkah Bu-lajic — Zavatinijeva »Vojna«... Odkrito povedano — s tem je bila izrečena velika nezaupnica domači kritiki in doma-

čim gledalcem. Nezaupnica z bolečimi posledicami. Kako bo nanjo odgovorila naša filmska kritika?

Se bolj umestno in zaostreno je vprašanje, kaj poreče na vse to publika? Most zaupanja, ki so ga v zadnjih letih med filmom in gledalci gradili uspehi naše kinematografije, se je nevarno razrahljal. Kajti gledalci težko oprostijo že tiste spodrsjaje, ki se dogodijo na domačih tleh. Toliko bolj so prizadeti ob zadnjem dogodku v mednarodni areni, ki vse pozitivne napore po kontinuiranem vzponu naše kinematografije postavlja v neresno luč. Ob spominu na canske uspehe jugoslovanskih filmov od »Doline miru« mimo »Vlaka brez voznega reda« in zlasti do letošnjega »Devetega kroga« je bila izgovljena »vojna« v Benetkah ne samo po nepotrebnem izgovljena, temveč je ta bridki neuspeh tudi toliko bolj neugleden in neodpušljiv. Publika pa vse to brez dvoma čuti.

»Vojna« najbrž prav zato nadaljuje spretni reklamni boj zanjo, ki se je začel že zdavnaj pred premiero, s povečanimi močmi in glasnejšimi sredstvi. Dejstvo, da je v njem marsikaj presežena prava mera in da se je posebno v slušnih učinkih reklama »povzpela« do sejmarsko neokusne kričavosti, odpira spet novo načelno vprašanje: ali je le v komercialnem zaverovanu propaganda, kateri je resnična umetniška in idejna kvaliteta postranska stvar, skladen in tehten prispevek k estetski vzgoji naše filmske publike?

Toda takih vprašanj je še več. Prvo se je na primer izoblikovalo že pred Puljem in pred Benetkami: vprašanje scenarija »Vojne« in organov družbenega upravljanja v njenem producerskem podjetju. Če bi ga z odločnostjo, ki se ne prestraši slavnih vrozenih imen, razrešili ob pravem času, bi odpadle neprijetne posledice, ki so odprle pereče načelne probleme v naši kinematografiji in o njenem ugledu doma in v tujini.

Stanka Godnič

V kinu nam kažejo

MOŽ V KRATK H HLAČAH

Nekaj lepega bi bilo treba povedati. Oddolžiti bi se bilo treba za veliko doživetje, ki nam ga je dal moč v kratkih hlačah. On sam in njegova pomunna pot. Prevzame nas, in v kratkem času dveh ur priprave k srcu, kot bi bil ves naš, kot bi ga že dolgo poznali in ljubili.

Vzhlajamo se v svet, ki je več in rosen, razsežen in nevaden, kot bi ga spoznavali prvič s široko odprtimi očmi otroka. Svet, v katerem živati še govorijo in so odrasli — ljudje, ki se jim še lahko približava prav k srcu. Toda ta svet je tudi krut in neusmiljen. Drobnji prezeblji fantek

na mostu je na vsem širnem svetu sam in zapuščen. Kot pretresljivi klic vseh sirot nas prevzame tragični mlajunak sredi širne ceste.

S prepričljivostjo, ki spominja na Dickensovo pisanje se preliva ta človeško topla pripoved na filmskem platnu. Prizori in doživljaji si sledijo kot miniaturne umetnine, ki so tako rečijo kot igralsko v sebi poglabljene in izdelane. Film sicer ne zapusti vtisa celovite umetnine, kajti sled dramatičnega loka je komaj zaznavna. V nas ostane le podobna dolga cesta otroškega hrepenenja po toplini in razumevanju, ob kateri so naniza-

ne postaje prezgodnjih preizkušenj, spoznanj in razočranj majhnega otroka, ki je postal na koncu te dolge poti zrel, kot bi bil odrasel.

In nekaj je nepozabno. Manja Eduardo Nevola, ki nosi velik delež za izjemno človeško toplino in prepričljivost tega filma. Vlogo sirot, ki po vsej Italiji išče mater, ne odigra samo neprekosljivo, ampak v njej resnično zaživijo. In mi gledalci zaživimo z njim. Res, film ni dramatično praelizirana poanta, vendar nas presune, prepriča in globoko gane.

jaš

PRVI NASTOPI ATLETOV NA VELIKEM STADIONU

Stamejčičeva in Ingolič - končala

RIM, 31. avg. (Po telefonu.) Danes dopoldne se je začel atletski spored letošnjih olimpijskih iger s predtekmovanjem moških na 100 m, žensk na 80 m z ovirami ter moških v metu krogle in žensk v skoku v daljino.

V teku na 100 m ni bilo nobenega Jugoslavana. Kakih večjih presenečenj ni bilo, če ne vzamemo nepričakovane poraza Nemca Germarja. Izmed posameznih svetovno znanih sprinterjev so po lahki teka zapustili najboljši vtiš črna Američan Norton in Budd, svetovni rekorder Nemec Hary in črnc Jerome iz Kanade, pa tudi Kubanec Figueroa, ki je bil izredno hiter. Zanimivo je tudi, da so se v drugo kolo plasirali vsi trije zastopniki Venezuele.

Predtekmovanje žensk na 80 m z ovirami se je začelo z ize-

načenim olimpijskim rekordom. V prvi skupini je namreč Rusinja Press zmagala s časom 10,7 pred Angležinjo Quinton in našo Stamejčičevo. Druga je malce zaspala na startu, toda vlec zadovoljive-

POLFINALISTI ZA 400 m OVIRE
V predtekmovanju na 400 metrov ovire je bilo šest skupin. Polfinalisti so: Chaliker (Svica), Howard (ZDA) 51,2, Gulbrandsen (Nor) 52,2, Davis (ZDA) 52,2, Cusman (ZDA) 51,8, Mathias (Nem) 52,1, Cevkelov (SZ) 51,8, Morale (Ti) 52,0, Jantz (Nem) 51,1, Rotik (Kenijsa) 51,3, Methair (VB) in Martin (Ti) 52,1, Rinkamaki (Fin) 51,5 in Catola (Ti) 51,8.

Naši waterpolisti v finalu

JUGOSLAVIJA : ZDA 6:2 (3:1)

Rim, 31. avgusta. V prvi polfinalni tekmi so jugoslovanski waterpolisti odpravili ZDA s 6:2 (3:1). Zadetke za Jugoslavijo so dosegli Žuželj in Nardeli po 2 ter Ježić in Arneri po 1. Čeprav je bila zmaga našega moštva visoka, waterpolisti tudi tokrat niso zadovoljili s prikazano igro. Pred nasprotnikom golom so zamudili več odličnih priložnosti, v obrambi pa so prejel dva nepotrebnega gola. Od naših so bili nekoliko boljši vratar Muškatirovič, Nardeli in Ježić, pri Američanih pa Crawford.

NEKDAJ IN DANES

Rimska olimpijska slovesnost je potekala po že davno izklesanem strogem ceremonialu, ki se zlasti po drugi svetovni vojni ponavlja od začetka do konca po podrobnem razporedu, kakršnega vsakokratni prireditelji kratko, malo prepuščajo od prejšnjih. In vendar so »stari« in prekaljeni olimpijski reporterji med rimsko otvo-

Nezadovoljni nogometaši

Ob povratku naše nogometne reprezentance iz Florencije v olimpijski vas v Rimu smo se pogovarjali s člani komisije za pripravo in sestavo državne nogometne reprezentance. Dejali so nam, da z večerjajo tekmo nikakor niso zadovoljni, čeprav je rezultat proti Turčiji zmagovit. Nasprotnik pa je bil brzotek preslab, da bi bili naši nogometaši lahko zaigrali z večjo voljo in tako tudi z večjim uspehom.

Na vprašanje, ali bodo za odlično tekmo z Bolgarijo spremenili postavbo, smo dobili ta-le odgovor: »Skoraj gotovo je, da bomo v napadnih vrstah zamenjali Maravica z ozdravljenim Amfise. Taka se je držal dobro in bo ostal na mestu Ankovica. Mogoča je še rokada v krilski vrsti, da bi v njej Koganovič nemara nadomestil z Durkovicem.

OLIMPIJSKI DAN NAŠEGA POSEBNEGA POROČEVALCA

Okolje za srečne in nesrečne

RIM, 31. avg. (Po telefonu.) Človek postaja v tem olimpijskem okolju dan za dnem rahločutnejši. Lepota športnih objektov, prekrasno sončno vreme (to ne velja za vročino), vse to spremeni človeka v poglavljenega in občutljivejšega kakor je sicer. Zato tudi dojemata pestrost barv na posameznih stadionih bolj občuteno in bolj kot sicer sočustvuje s tistimi, ki jim v tem lepem okolju ne gre vse po želji in so kljub vsemu nesrečni.

Kako krasen pogled je bil sinoči na glavnem plavalnem stadionu! Modra, povsem prozorna voda, z rdečim marmorjem obložen bazen, polna tribuna gledalcev, reflektorji - skratka razpoloženje na višku. Med dekleti, ki so sodelovale v finalni tekmi na 100 m z metuljčkom, pa je ena razočarana in na gluha za vso lepoto okoli sebe. To je 14-letna Carolyn Wood iz Portlanda v državi Oregon (ZDA). Za finalni kos tekme se je odlično pripravila, saj je v predtekmovanju dosegla čas 1:11,1, ki ji je obetalo eno izmed kolajin. Toda Woodova je ostala praznih rok. Po uspehih starih glavnih favoritin Šulerjeve in Avstralke Andrewsove se je tudi Woodova precej dobro pogladila s starta in najprej vodila. Takoj po obratu, kjer je bila še druga, pa se je nenadoma ustavila in se obesila čez plavalec, ki označujejo progo. Kaj se je zgodilo? Woodova je prijel krč in je morala nehati. Stadion je onemel, kajti nihče ni vedel, kaj je z dekletom, ki sloni negibno na plavalcih. Čez nekaj minut se je eden izmed funkcionarjev kar v obleki pognal in bazen, da bi pomagal nesrečni tekmovalki. Nekaj časa jo je vodil po vodi, kakor je Američanka mnila otptlost in je lahko sama splavala iz bazena. Se dol-

go je bila videti zelo potrta.

Tudi na glavnem olimpijskem stadionu so tekli medtem dramatični prizori v atletskem sporedu. Tudi tu je bilo vse kakor v pravljici. Zelena površina igrišča, rdeče proge, ponovno obložen sodniki, starter v oranžni suknji, administrativni aparat v rdečebelih oblačilih ter množica tekmovalcev v najrazličnejših trenirkah in dresih.

V tem prepletem okolju sta se počutila prav nesrečna Angleža Rowe in Hewson, oba evropska prvaka iz leta 1958. Se nam je v spominu čudna odločitev angleške atletske zveze, ki je od obeh zahtevala

nastop na izbirni tekmi v Londonu, čeprav sta si letos že prej z odličnim rezultatom (Rowe celo z novim evropskim rekordom v metu krogle: 18,92 m) zanesljivo priborila pravico do nastopa v Rimu. Danes dopoldne pa se je izkazalo, da angleška federacija ni storila tega brez razlogov. Oba sta bila namreč izločena v predtekmovanjih. Medtem ko je za Hewsona, ki se je tokrat meril na 800 m, še kolikor toliko razumljivo, pa je Rowejev nastop popolna uganka. Anglež je bil tokrat za več kot dva metra slabši kakor po navadi in je tako moral dati slovo finalistom.

Med znanimi, ki so bili izločeni v prvi atletski tekmi, velja omeniti še znana nemška sprinterja Germarja in Mahlendorfa ter znanega tekača na 800 m Boszavölgyja in Lewandowskega.

Tudi to je eno izmed olimpijskih naspotij. Niti v naj-

lepšem vnanjem okviru niso vsi srečni.

Evgen Bergant

Na višku viškov...

(ali: ameriška košarka samo žanje)

Ne glede na naš olimpijski jutri je danes dan jugoslovanske košarke. Bolgari - naši vzorniki, naši nte-lji in naši zmagovalci so prvo izgubili z izbrano vrsto Jugoslavije. In če prav zdaj ne pišem o tem, ampak o mojih vseh mojih, o gospodarjih košarke Američanih, je to zato, ker je bila njihova igra tisti vrhunec, ki se zdaj nedosegljiv in je na isti ravni s svetovnimi rekordi v teku na 100 m. skoku v višino, metu krogle. Razlika je samo ta, da je vsak trenutek na igrišču nekaj novega, nekaj se kund dols film, skrivna po-teza, ki je do sedaj še nismo videli. Neprestano in ne-ustavljivo ustvarjanje umet-nikov tega športa! Če je kdaj bil zadnji superlativ, da bi opisal kakšno evropsko tekmo, bi moral zanje spre-meniti slovnič za precej stopen, da bi se vsaka dru-ga beseda ne začela na-j.

To je pravzaprav - bitu ali ne bitu, za vsakega košarkarja in vsako moštvo. Napredek, ki ga gledamo v Pallazetovi je pri vseh moških velja, najbolj pri svetov-nih igralcih, v njihovi sredji je

pet košarkarjev, višjih od 2 m. Francozi so v povprečju visoki nad 190 cm. Celotno jugoslovansko moštvo so morali po tej poti. Za primer našega francoskega državno reprezentanca, kakršna je priobčena v programu: Dorigo 192, Monclair 196, Christ 190, Baldeur 192, Grange 192, Mayeur 193, Beugnot 205, Baillet 192, Bertorelle 190, Pegre 190, Antoine 187 in Valtour 184. Devet igralcev nad 190 cm in le trije manj! Tudi svetovi so več ko povprečni: Valtin 209, Zubkov 203, Ugrehidze 192, Krumins 218, Semjonov 192, Kornejev 193, Petrov 203, Vojnov 200, Mullinikes 183, Valdimanjs 178 in Ozars 181. Komentarja ni treba.

Toda ti orjaki celo v najsvetlejših trenutkih očitojejo neko neokretnost pretirano velikih. Le redki so dovolj prožni, še manj pa jih je, ki bi obvladali košarsko tehniko, kar je tudi že dolgo neopremostljiva razlika med njimi in Američani. Igralci ZDA živijo kot veter, skatejo kot panterji, vodijo žogo kot najmanjši in podaljšajo žogo kot najbolj graditelji igre. Vse to ko povprečni višini: petorke, ki se nikoli ne spušta pod 2 metra. Njihova obramba je nepreporna. Tako hitro in spretno prevzemajo elovka, ki ga pokrivalo, da pre-strežejo več ko za odstotkov po-daj. Taka igra v obrambi je pravo odkritje in popolna neznan-ka za Evropo. Kot krono vsega pa vidijo ob zaključni vsake akcije toliko skokov pod koš, med ka-terimi meri vsak precej nad ob-čnem. Zato ni čudno, da tre-nirji uporabljajo pripravljalne svojimi varovanecem, da bi od-bajali na tekme Američanov, da se ne bi našli kompleksa manj-

večnosti. Za svetovite se njihova višina: Bellany 211, Imhoff 211, Halderson 206, Lukas 203, Booser 203, Dischinger 200, West 199, Robertson 196, Arnet 199, Smith 188 in Lane 177. Indijanci in njihovi poglavarji - kakor jih je imenoval njihov trener - bodo prav gotovo odpravili vse tekmece z krepkimi razlikami.

Juznoameriška vizitka
S tekmo Brazilija - Portoriko so juznoameriški košarkarji do-dali najprej blest večeršnjemu pisnemu sporedu. Hitre in duho-vite kombinacije, zvijače in akro-batsko atletski skoki, izpopolnje-ni z že znano virtuznostjo v teh-niki. Skoraj vsak napad zaklju-čujejo s strelom iz skoka, ki ga je težko braniti, bodisi zaradi vi-sokega odriava ali pa tako nagle-ga presenečenja. Napad je naj-podobnejši američkemu. Obram-ba pa imajo žal mnogo premeko - z neko neprikrto potrebo po-eleganci. Samo pomanjkanje ostrogi - ali kakor pravilo dru-gi - grobosti jih dela za drh-ček slabše od svetovskih košar-karjev. Toda - če bi bilo treba komu priporočiti, kaj naj dela na olimpiadi, bi mu vsak vodnik - poznavalec košarke svetovni naj-prej: ogledite si tekmo ZDA - Brazilija.

K. O. Francozov
V post scriptum moram do-dati, da smo juznoameriški košarkarji izločili Francoze iz finalnega tekmovanja. To je namreč prvič, odkar Francozi igrajo na olimpijadi, da njihovi igralci med kosi ne bodo v zaključnem boju. In to celo okraj, ko so najprej računali z bronasto kolajno.

Danes: Majtan, Šikovčeva in Hafner

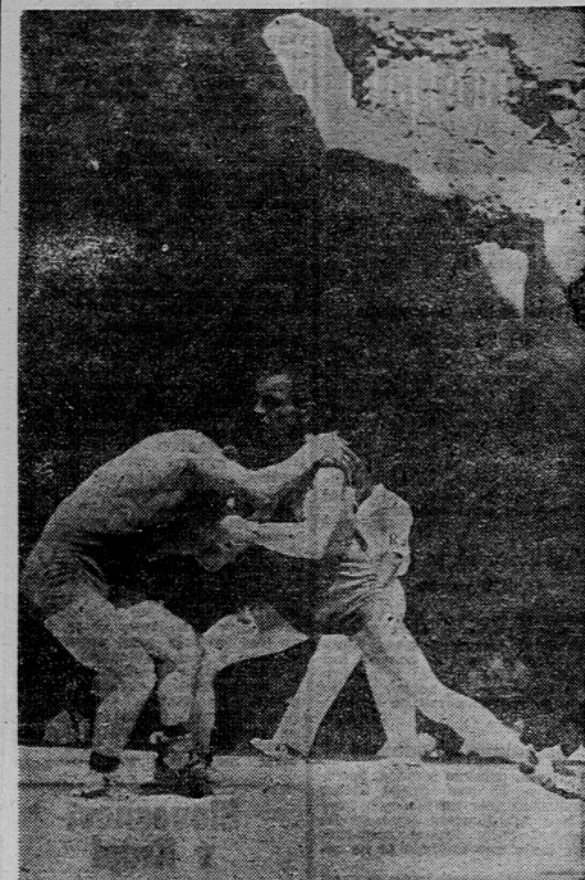
Jutri (v četrtek) bo naš skakalec v višino Majtan že ob deveti uri jutraj sodeloval v izločilnem tekmovanju. Presko-čiti bo moral dva metra. Hkrati bo v predtekmovanju teka na 100 metrov startala Olga Šikovc. V njeni skupini so še Itkina (SZ), Gooden (Pa-nama), Munkacsi (Madž.), Wil-lard (Avstral.). Popoldne bo Hafner startal v predtekmovanju na 3000 metrov ovire. Njegova skupina je zelo moč-na, saj so v njej Poljak Chromik, Riškin (SZ) ter Onel (Tur.), Jones (ZDA), Rilands (Belg.), Bull (Nem.), Heker (Madž.), Larsen (Maroko), Men-

des (Brazil.), Palmer (VB), Te-demby (Sved). Le prvi trije iz te skupine se bodo plasirali v finale.

Evgen Bergant

Polfinalisti na 100 m

V drugem kotu teka na 100 m v štirih skupinah so se iz prve skupine plasirali v polfinale: Esteves (Venez) 10,5, Robinson (Baham. otoki) 10,6 in Norton (ZDA) 10,6. Druga skupina: Hary (Nemč) 10,2 - nov olimpijski rekord, Sime (ZDA) 10,3, Folk (Pol) 10,4. Tretja skupina: Bud (ZDA) 10,4, Figueroa (Kuba) 10,4, Johns (VB) 10,5. Četrta skupina: Jerome (Kanada) 10,4, Radeford (VB) 10,4, Antao (Kenija) 10,4.

Vukov in švicarski rokoborec Birkard na prizorišču Maksenc-jeve bazilike. Zmagal je Vukov

IZ ZA JUGOSLOVANSKIH KULIS

Nekaj obračunov in računov

RIM, 31. avg. (Po telefonu.) Od večerj opoldne, ko se je končala kolesarska dirka s posamezniki, ki ji za služeno gre naziv dirka vročine, žeje in trpljenja, saj ni zmagala poti več kot polovica tekmovalcev, so v našem taboru v ospredju pozornosti kolesarji. In to po vsej pravici! Izkazali so se namreč tako, kakor niso mogli pričakovati niti največji optimisti.

Ali veste, kaj pomeni prevo-ziti v tropični vročini 175 km sredi najboljše svetovnih kolesarjev amaterjev s povpreč-no hitrostjo več kot 40 km na uro? In prav to se je posrečilo kar trem Jugoslovanom. Po-sebno pohvalo pa zasluži seve-da Zirovnik, ki se je med 32 najboljšimi, ki so prispeli na cilj v prvi in glavni skupini, v sprintu znašel tako dobro, da je zasedel osmo mesto. Ro-govec je na primer pustil za seboj vse nemško moštvo z dvakratnim svetovnim prvacom Schurom in letošnjim svetov-nim prvacom Eckstelnom na čelu. Levčič in Valčič sta se pripeljala na cilj tudi v glavni skupini, pa tudi Bajec je vzdr-žal do konca. Čestitke, ki so

jih prejemale kolesarji sinoči od vseh strani so bile torej nič kako zaslužene.

Naši rokoborci so slej ko prej še na odru, čeprav se je njihovo število že precej po-manjšalo. Po večerjajših tek-mah sta bila namreč izločena Dora v peresnolaki kategoriji, ki si deli v končnem plasmaju 9 do 10. mesto, in Vukov v mušji, ki se je plasiral med pr-vo deveterico. V boju za ko-lajno pa sta dalje Martinović in lalaki in Horvat v welterski kategoriji. Marainović je po izjavah funkcionarjev večerjaj zaslužen premagal Avstrijca Briznerja in sedaj deli 2. do 4. mesto z Rusom Koricejem in Bolgarom Stojanovom. Kolikor bi danes zmagali, mo kolajna ne more več uti. Tudi za Hor-vata til še iskrica upanja za eno izmed najvišjih mest. Skupno z ostalimi šestimi borci je še zmeraj v konkuren-ci welterske kategorije, vendar mora v nadaljevanju turnirja v vseh srečanjih zmagati, vsaj po točkah.

Plavalci so z Dorčičevim časom 1:06,0 na 100 m prsno po-stavili še drugi jugoslovanski rekord, ki pa vendar ne more

omiliti sodbe, da je naše me-sto le med povprečnimi v tej športni disciplini. Zato pa so solidni jadralci in tudi water-polisti, ki so z zmago proti ZDA že dosegli kvalifikacijo za finale.

Najmanj četrto mesto v wa-terpolu je zdaj za nas že na vidiku. Moštvo, ki je nastopilo v tekmi proti ZDA, se je izka-zalo tako, da za jutrišnjo od-ločilno tekmo z Madžari, ki

šteje tudi že za finale, verjet-no ne bo nobenih sprememb. Jutri zvečer čaka odločilna tekma tudi jugoslovanske no-gometase, ki jim v tukašnjih istih napovedujo mnogo možnosti za zmago nad Bol-gari. Ta tekma bo nedvomno do-slej največji dogodek s teh iger in je zato pričakovati, da bo na rimskem stadionu Fla-mingo dobila tudi primeren zvočni okvir.

ZMAGI AMERIŠKIH PLAVALCEV

Drugo zlato kolajno za ZDA je osvojili 21-letni Mulliken, ki je 200 m prsno preplaval v 2:37,4.

LIKI DNEVA

VILLIAM MULLIKEN
Zmagovalec razburljivega fi-nala v plavanju na 200 metrov prsno je bil Američan William Mulliken. Star je 21 let, doma iz mesta Urbano v državi Illi-nois in študira na univerzi Miami v državi Ohio. Na pan-ameriških igrah leta 1959 je bil prvak.

CAROLYN SHULER
je zmagala na 100 metrov me-tuljček za ženske. Stara je 17 let in je doma iz San Fran-cisca. Obiskuje srednjo šolo in doslej ni dosegla nobenega večjega športnega uspeha, saj jo je na izločilni tekmi za sestavo ameriškega vodstva premagala 14-letna Woodova.

Drugi je bil Japonec Osaka - 2:38,0, tretji pa Nizozemec Mens-nides - 2:39,7. Za njimi so se raz-vrstili plavalci takole: Henninger (Nemčija), Lazzari (Italija), Ga-thercole (Avstrija), Klopotoski (Poljska) in Amerikanec Hall. V drugem sinočnem finalu je ameriška plavalca Šulerjeva zma-gala na progi 100 m metulček v času 1:09,5, kar je za 3 desetinke sekund boljša od olimpijskega rekorda. Druga je bila Nizozem-ka Hemskerkova 1:10,4 (nov ev-ropski rekord), bronasta kolajna pa je pripadla Andreowski (Av-stralija) 1:12,2.

RIM, 31. avg. v finale plavanja na 100 m hrbtno so se uvrstili: Theile (Avstralija) 1:03,1, Chri-stophe (Fran.) 1:03,7, Bennet (ZDA) 1:03,7, McKennly (ZDA) 1:03,8, Monckton (Avstr.) 1:03,9, Wagner (Nem.) 1:03,9, Baralor (SZ) 1:04,3 in Simar (SZ) 1:04,6 min.

SPORED

1. SEPTEMBER

Atletika: skok v višino m. ob 9. (kvalifikacijska norma - 2 m), met kopja, ž. (kv. norma 48 m), 100 m, ž. (predtekmovanje), popoldne: kopje ž. finale, 100 m, ž. (drugo predt.), višina m. finale, 100 m m. - polfinale, 400 m ovire m. - polfinale, 800 m, m. - polfi-nale, 80 m ovire - finale, 100 m m. - finale, 3.000 m ovire - predtekmovanje.

Veslanje: skif in dvojka s krmarjem (repesaz), popoldne: četverec brez krmarja, double scull in osmerce (repesaz)

Košarka: ZDA : Jugoslavija
Boks: četrtfinale z udeležbo Jugoslavana Sretenoviča
Plavanje: skoki s stolpa moški - polfinale, 100 hrbtno ženske - izločilno, zvečer: 4 x 100 m prosto moški - fi-nale, 100 m hrbtno ženske - polfinale, 400 m ženske - fi-nale, 4 x 200 m moški - fi-nale

Waterpolo: Jugoslavija - Madžarska ob 23.30
Jadranje (četrt regata), ro-koborba, nogomet, sabljanje

TELEVIZIJSKI PRENOS
14.53 filmski pregled - ko-mentira iz Rima Hrvoje Maca-nović

15.00-18.30 atletika - kome-tator Milan Kovačević

21.05-22.05 plavanje, ko-mentator: Jože Lavrenčič in Mi-lutin Vesel

22.05 filmski pregled, ko-mentator - Hr. Macanović
Od 23.15 - boks ali košarka od 24.00 dalje filmski pre-gled.

SEM IN NA PROSTORU

Skupini športnih novinarjev, med katerimi je bilo tudi pet Američanov, so prikazali film o plavalnem finalu na 100 m prosto. Vsi so se strinjali, da je bil Larson hitrejši od Devitta. Eden švedskih novinarjev, ki finala ni gledal, je izjavil: »Zmagal je pla-valec plavalec na progi št. 4!«

Ceprav se mnogi trenerji tru-dijo, da bi njihovi varovanec za-uzli čimmanj italijanskih spcia-litet iz testina, nimajo pravega uspeha. Olimpijci so do sedaj pojedli samo špagetov - za celih 5 ton

Boksarji se pripravljajo, da tehi-nice za njihovo tehanje pred tek-

movanju niso ravno najboljše. Ne-ki trener je zatrjeval, da so nje-povega tekmovalca skušali steh-tati na tleh napravah. Dve sta pokazali preveč, ena pa premalo, kolikor je bilo potrebno za te-žo po pravilih.

Organizacijski komite se je pri-čel pri vodstvu ameriške re-prezentance, ker Američani po-sajajo neznanim osebam dovolilnice za vstop na olimpijska tekmovališča. Zagrozili so jim, da bodo odstranili z olimpijade vsakega tekmovalca, če ga bodo zalotili da je dvakrat zlorabil izkaznico. Skoraj vsi Američani so si že »zaslužili« po eno črno piko na račun.

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, 1. septembra, ob 16. uri iz Jožefove mrliške vežice na Zalah. Zalujejo: mož Ivan, sinova Vane in Miro, hčerka Ema, snahi Slava in Minka, zet Marjan Čed in vnuki Vančič, Zdenka, Damjan, Monika, Duško ter ostalo sorodstvo. Ljubljana, Gorica, Beljak dne 30. avgusta 1960.

OBJAVE - OBVESTILA

ZDRAVNIŠKA DEZURNA

NOČNA ZDRAVNIŠKA DEZURNA
SLUŽBA ZA NUJNE OBISKE NA
BOLNIŠKOVEM ODMU OD 24. DO
1. URE ZJUTRAJ, OB NEDELJAH
IN PRAZNIŠKIH VEČERAH

Zdravstveni dom Center:
Dr. Podobnik Jože, Miklošičeva
24, tel. 39-151.

Zdravstveni dom Bežigrad:
Dr. Setina Miloš, Velikovska 5,
tel. 21-261.

Zdravstveni dom Vite:
Dr. Stok Miloš, Cankarjeva 10,
tel. 21-519.

Zdravstveni dom Šiška:
Dr. Mijatović Ljubinka, Cerne-
tova 31, tel. 22-321.

Zdravstveni dom Moste:
Zdravstveni dom Moste, Prvo-
majeva 11, tel. 31-359. V odnošju
zdravniške kličite telefon LM
30-300.

Zdravstveni dom Rudnik:
Dr. Mal Miran, Wolfova 5/1, tel.
22-884. V odnošju zdravniške
kličite telefon 20-500.

Zdravstveni dom Ljubljana-Polje:
Dr. Jenčič Ante, Polje 148, tel.
383-103.

Dežurna lekarni:
Lekarna Miklošič, Ljubljana, Mi-
klošičeva 24, tel. 21-589.

Samo 100 dinarjev vas bo veljal
nov avtomobil Fiat 600, televizor,
motorno kolo, pralni stroj, tranzor-
tor itd., itd., če ga boste zadel na
VELIKI JAVNI KONKURSI, ki jo
od septembra popoldne ob 15. uri
priredijo v Ljubljani v Tivoliju ter
terenska organizacija ZB NOV iz
Rožne doline v sodelovanju z osta-
limi organizacijami, 38 dragocenih
tombol in nad 300 praktičnih do-
bitkov. Kupite še danes tombol-
ske karte po 100 din. Dobite jih v
tržakih, kioskih in pri uličnih
prodajalcih. Ne odlašajte, sreča
vas sčeti!

Ze imate svoj avtomobil, televi-
zor, pralni stroj? Vse to lahko do-
bite že za 100 din na veliki javni
tomboli, ki jo 4. septembra ob 15.
uri prireja terenska organizacija
ZB NOV iz Rožne doline, 38 dra-
gocenih tombol in nad 300 praktič-
nih dobitkov. Tablice po 100 din
prodajajo v tržakih, kioskih in
uličnih prodajalcih. Na svidenje
v nedeljo, 4. septembra v Tivoliju!

Uprava cest OLO Ljubljana
obvešča vse korisnike cest, da je
cesta III. reda št. 1612 Sava-
senožet-Zagorje — od dneva
objave odprta za ves promet.

V spomin na pok. skladatelja
Antona Lajčarja je poklonil Tri-
glav film 5.000 din za slepo mi-
slino.

Nameste venca na grob pok.
Francu Pleterskem je poklonil
Cene V-potnik 3.000 din za slepo
mišlino.

Ravnateljstvo Zavoda za slepo
mišlino se za poklonjena zneska
najpše zahvaljuje!

KONCERTI

KONCERTNI ABONMA

KONCERTNA DIREKCIJA SLO-
VENIJE razpisuje dva abonmaja
solističnih in komornih koncer-
tov, BELI ABONMA (veliki virtu-
tozi) obsega 7 koncertov nagra-
jenec največjih mednarodnih
tekmovanj (pianisti Polina, Cicco-
lini, Paperno; violinisti I. Oj-
stah, Skolnikova, Ozim; cembalo-
stka Nef, MODRI ABONMA
(muzika perennis) obsega 8 soli-
stičnih in komornih koncertov
(ansambli Zagrebški kvartet, Slo-
venski solisti, trio Ebert, Pro mu-
sica antiqua, violonisti Bravnikar,
violinisti Tortler, pianista
Sepčić in Stefanska). Abonma je
plačljiv v treh obrokih po 300,
400, 500 ali 800 din, za študente
popoln. Vstopnice po od 16. do
28. ure v koncertni direktorij od
1. do 3. septembra za abonente,
ki vzamejo oba abonmaja, od 5.
septembra dalje za posamezni
abonma. Podrobni razpisi s spore-
di in datumi koncertov so na raz-
položju v koncertni direktorij in
Kongresni muzej.

KINO

LEONARD BERNSTEIN: 8.30
Majhen koncert mladih franco-
skih in avstrijskih pevcev — Po-
jo: Oroski zbor francoske RTV,
Dekliški zbor francoske RTV,
Dunajski pevci: 9.00 Za vsakega
nekaj (spored zabavne glasbe):
9.40 Zbor Tine Rožanc p. v. Fran-
ceta Pergerja: 10.10 Od melodije
do melodije: 11.30 Oddaja za ci-
bano: 12.00 Nekaj narodnih z ar-
sambom Srečka Dražila: 12.15
Kmetijski nasveti — Jože Kregar:
Vrt v septembru: 12.25 Zabaven
poldanski spored: 13.15 Obvestila
in zabavna glasba: 13.30 "Amari-
la": Baročne skladbe igra Maribor-
ski instrumentalni ansambel, poje
sopranistka Ondina Otta-Klasin-
čeva, dirigira Jakob Cipej: 13.50
Vedri zvoki: 14.30 Prireditve dne-
va: 14.35 Naši poslušalci šestko in
podzvočno: 15.15 Reklame in za-
bavna glasba: 15.40 Robert Schu-
mann. Tri romane op. 94 za vho-
lončelo in klavir (čelst Maurice
Gendron, pianist Jean Francini):
Variacije Abegg op. 1 za klavir
Joerg Danus: 16.00 Iz svetovne
književnosti — Catherine Mendes:
Največja dragocenost: 16.20 Igra-
to za vas: 17.10 Petdeset minut
turizma in melodije: 18.00 Iz De-
zavne glasbe: 18.20 Sportni ted-
nik: 19.00 Obvestila, reklame in
zabavna glasba: 19.30 Radijski
dnevnik: 20.00 Četrtek večer do-
mači pesmi in napevov: 20.45
Zabavni koncert: 21.00 Olimpijske
igre v Rimu: 21.30 Majhni zabavni an-
sambl: 21.45 XVII. Olimpijske igre
v Rimu — Prenos nogometne tekme
Bolgarija — Jugoslavija iz Rima:
22.45 Plesna glasba 23.00 Portorož
in predstava: 23.10 Nočni kon-
cert 24.00 Zgodnja poročila in za-
ključek oddaje

TELEKINO

za četrtke, 1. septembra 1968.
Evrovizija 14.30 Olimpijske igre:
Filmski pregled: 15.00 Tekmova-
nje v atletiki (do 18.30)
Beograd 20.00 TV Dnevnik.
Ljubljana 20.20 "Ladja sužnje-
v": TV film iz serije Interpol: 20.47
Dokumentarni film "TOZ": 20.59
kristna predstava in intervju z
ustvarjalcem filma Mirkom Grob-
lerjem.
Evrovizija 21.05 Olimpijske igre:
Tekmovanje v plesu: 21.25
Filmski pregled olimpijskih do-
godkov.

SOLSTVO

Osnovna šola Ljubljana — Zgor-
nja Šiška, vodnikova 162 sprej-
ma prijave za vpis v oddelke za
odrasle (od 5. do 8. razreda od
13. do 16. septembra 1968 vsak dan
od 12. ure in od 16. do 18.
ure. Poup se bo začel 20. sept.
1968 ob 17.15. S-19403

Srednja vzgojiteljska šola Ljub-
ljana sporoča, da se prične redni
poup 7. septembra.

MALIOGLASI

DVOBOJNO, komfortno stanova-
nje, v novi štiristanojstni stavbi
v Izoli, zamenjati za enako
v Ljubljani. — Ponudbe po
"Takoj" v ogl. odd. 19376-9

NASLI SMO JOPICO temno roza
barvo. Dobite jo na naslovu:
"Lovec", Titova 31, Ljubljana.
19375-10

STUDENT iz Volvodine išče stano-
vanje, plača dobro, ostalo po do-
govoru. Pismene ponudbe po
dokumentarni št. "TOZ" 19403-9
blok 3, soba 123, Ljubljana.

ISCEN SOBO, plačam, za uslugo
tudi pomagam v popoldanskem
čas. Peterka Reška, Jugotekstil,
Beethovnova, Ljubljana. 19380-9

SPREJMEM postrežnik, zglaste
se popoldne. Zule, Linhartova
92, Ljubljana. 19382-1

UGODNO PRODAJ 1.5 kub. m.
rabljenih plohov. Leben Drago,
Smartinska cesta 68, Novi blok.
19383-4

ISCENOM gospodinjstvo pomočnik
odroma nudimo hrano in stano-
vanje za dopoldansko pomoč,
lahko upokojenka. Nastop takoj.
Blizu žel. postaje. Čišnovar, Sp.
Zadobrova, Ljubljana-Polje.
19384-1

ISCENOM posteno dekle za štiri ure
dnevno, za pomoč v gospodinj-
stvu. Ljubljana, Friskovec 5.
19379-1

STUDENTKA v Mariboru zamenja
stanovanje s študentko iz Ljub-
ljane. — Pavla Kotnik, Maribor,
Vetrinjska ul. 28-1, levo.

PRODAJ Olympia 32, z radio apa-
ratom in gramofonom, vse brezno-
no, cena 650.000 din. Cafuta, Je-
šena 27, p. Rače. P 2711-9

VELIKO SOBO zamenjam v Ma-
riboru za enako v Ljubljani.
— Vrbanišak, Maribor, Taborska 9.
P 2712-9

TAKOJ SPREJMEMO dva pomoč-
nika delavca. "Soča", ortopedija in
tehnična oprema za zdravstvo v
Ljubljani, Linhartova 47a. 19253-1

GOSPODINJSKO pomočnico išče-
mo za 8 ur dnevno. Delo ni tež-
ko. Plača dobra. Cankarjeva 12-
desno. 19314-1

GOSPODINJSKO pomočnico s znan-
jem kuhe išče mo za dopolnilne.
Briskli, Cankarjevo nabrežje 3,
levo. 19332-1

RTV Ljubljana

DNEVNI SPORED ZA CETRTEK

5.00-6.00 Dobro jutro! (resan
glasbeni spored) — vmes ob 5.05-
5.10 Poročila, vremenska napoved
in dnevi kolektor, 5.10-5.30 Nekaj
domačih: 6.30-6.40 Reklame:
8.05 Joseph Haydn: Simfonia št.
104 v D-duru "Jantarska"
keter New-yorske filharmonije

KMALU FILM

VOJNA

KINO

SPORED ZA CETRTEK

KINO UNION: premiera angl.-ital.
barv. cinem. filma SPOMINI IZ
ITALIJE. Režija Antonio Pietrangeli.
Igrajo June Laverick, Vittorio
de Sica, Isabele Corey. —
Teknik FN 35. Predstave ob 15.
17, 19 in 21. uri.

KINO KOMUNA: italijanski film
MOZ V KRATKIH HLACAH.
Režija Glauco Pellegrini. Igrajo
Eduardo Nevola, Alida Valli. Ted-
nik FN 35. Predstave ob 17. 19.
in 21. uri.

KINO VICI: ital. barv. cinemascop
film HERKULES Režija Pietro
Francisci. Igrajo Steve Reeves,
Sylvia Koscina. Teknik FN 35.
Predstave ob 17. 19 in 21. uri.

KINO SLOGA: premiera sov. barv.
film SOFER PO SILI Režija L.
Majhin. Teknik. Predstave ob
15, 17, 19 in 21. uri.

KINO SOCA: amer. barv. cinem.
film ZGODBA IZ MONTE CAR-
LA. Režija Samuel A. Taylor. —
Igrajo Marlene Dietrich, Vittorio
de Sica, Renato Bascel. Teknik.
Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.

KINO ŠIŠKA: premiera angl. filma
REŽIJA NENJO IME S PONO-
SOM. Režija Lewis Gilbert. Igra-
jo Virginia McKenna, Paul Sco-
fie. Teknik FN 34. Predstave ob
15, 17, 19 in 21. uri.

Prodaja vstopnic v vseh kine-
matografih od 9. do 11. in od 14.
ure dalje.

LETKI KINO BEŽIGRAD: ob 20.
uri amer. barv. cinemascop film
PREKINJENA MELODIJA. Režija
Curtis Bernhardt. Igrajo Eleono-
ra Parker, Glenn Ford. Teknik
FN 35. Prodaja vstopnic uro in
pol pred predstavo.

DOLJI LETKI KINO: amer.
barv. film KOCKAR IZ MISSI-
SIPPIJA. ob 20. uri. Zadržki.

TRIGLAV: franc. CS film TISTI,
KI MORA UMRETI. Teknik. ob
18 in 20. uri. Prodaja vstopnic
ob 15. uri.

LITOSTROJ: ital. film RIMLJAN-
KA. ob 20. uri. Zadržki.

SENTVID SVOBODA: angl. barvni
film HISA TAJNOSTI. ob 18 in
20. uri.

VEČER: ital. film BRANIM SVO-
JO LJUBEZEN. ob 20. uri.

CRNUCE SVOBODA: amer. film
"NAHITREJSI REVOLVERAS".
ob 20. uri.

DOMZALE: angl.-ruski film COL-
KAS. ob 18 in 20. uri.

MENGES: ital. CS film OČETJE
IN OTROCI.

DUPLICA: amer. barv. CS film
KRALJ IN JAZ. ob 20. uri.

KANIK DOM: angl. barvni film
PESEM MRTVIM LJUBIMCEM.
ob 17.15.

KRANJ: STORŽIČ: amer. barvni CS film
AVTOBUS NA STRANSKIH PO-
TOV. BELI ABONMA (veliki virtu-
tozi) obsega 7 koncertov nagra-
jenec največjih mednarodnih
tekmovanj (pianisti Polina, Cicco-
lini, Paperno; violinisti I. Oj-
stah, Skolnikova, Ozim; cembalo-
stka Nef, MODRI ABONMA
(muzika perennis) obsega 8 soli-
stičnih in komornih koncertov
(ansambli Zagrebški kvartet, Slo-
venski solisti, trio Ebert, Pro mu-
sica antiqua, violonisti Bravnikar,
violinisti Tortler, pianista
Sepčić in Stefanska). Abonma je
plačljiv v treh obrokih po 300,
400, 500 ali 800 din, za študente
popoln. Vstopnice po od 16. do
28. ure v koncertni direktorij od
1. do 3. septembra za abonente,
ki vzamejo oba abonmaja, od 5.
septembra dalje za posamezni
abonma. Podrobni razpisi s spore-
di in datumi koncertov so na raz-
položju v koncertni direktorij in
Kongresni muzej.

KONCERTI

KONCERTNI ABONMA

KONCERTNA DIREKCIJA SLO-
VENIJE razpisuje dva abonmaja
solističnih in komornih koncer-
tov, BELI ABONMA (veliki virtu-
tozi) obsega 7 koncertov nagra-
jenec največjih mednarodnih
tekmovanj (pianisti Polina, Cicco-
lini, Paperno; violinisti I. Oj-
stah, Skolnikova, Ozim; cembalo-
stka Nef, MODRI ABONMA
(muzika perennis) obsega 8 soli-
stičnih in komornih koncertov
(ansambli Zagrebški kvartet, Slo-
venski solisti, trio Ebert, Pro mu-
sica antiqua, violonisti Bravnikar,
violinisti Tortler, pianista
Sepčić in Stefanska). Abonma je
plačljiv v treh obrokih po 300,
400, 500 ali 800 din, za študente
popoln. Vstopnice po od 16. do
28. ure v koncertni direktorij od
1. do 3. septembra za abonente,
ki vzamejo oba abonmaja, od 5.
septembra dalje za posamezni
abonma. Podrobni razpisi s spore-
di in datumi koncertov so na raz-
položju v koncertni direktorij in
Kongresni muzej.

KINO

LEONARD BERNSTEIN: 8.30
Majhen koncert mladih franco-
skih in avstrijskih pevcev — Po-
jo: Oroski zbor francoske RTV,
Dekliški zbor francoske RTV,
Dunajski pevci: 9.00 Za vsakega
nekaj (spored zabavne glasbe):
9.40 Zbor Tine Rožanc p. v. Fran-
ceta Pergerja: 10.10 Od melodije
do melodije: 11.30 Oddaja za ci-
bano: 12.00 Nekaj narodnih z ar-
sambom Srečka Dražila: 12.15
Kmetijski nasveti — Jože Kregar:
Vrt v septembru: 12.25 Zabaven
poldanski spored: 13.15 Obvestila
in zabavna glasba: 13.30 "Amari-
la": Baročne skladbe igra Maribor-
ski instrumentalni ansambel, poje
sopranistka Ondina Otta-Klasin-
čeva, dirigira Jakob Cipej: 13.50
Vedri zvoki: 14.30 Prireditve dne-
va: 14.35 Naši poslušalci šestko in
podzvočno: 15.15 Reklame in za-
bavna glasba: 15.40 Robert Schu-
mann. Tri romane op. 94 za vho-
lončelo in klavir (čelst Maurice
Gendron, pianist Jean Francini):
Variacije Abegg op. 1 za klavir
Joerg Danus: 16.00 Iz svetovne
književnosti — Catherine Mendes:
Največja dragocenost: 16.20 Igra-
to za vas: 17.10 Petdeset minut
turizma in melodije: 18.00 Iz De-
zavne glasbe: 18.20 Sportni ted-
nik: 19.00 Obvestila, reklame in
zabavna glasba: 19.30 Radijski
dnevnik: 20.00 Četrtek večer do-
mači pesmi in napevov: 20.45
Zabavni koncert: 21.00 Olimpijske
igre v Rimu: 21.30 Majhni zabavni an-
sambl: 21.45 XVII. Olimpijske igre
v Rimu — Prenos nogometne tekme
Bolgarija — Jugoslavija iz Rima:
22.45 Plesna glasba 23.00 Portorož
in predstava: 23.10 Nočni kon-
cert 24.00 Zgodnja poročila in za-
ključek oddaje

TELEKINO

za četrtke, 1. septembra 1968.
Evrovizija 14.30 Olimpijske igre:
Filmski pregled: 15.00 Tekmova-
nje v atletiki (do 18.30)
Beograd 20.00 TV Dnevnik.
Ljubljana 20.20 "Ladja sužnje-
v": TV film iz serije Interpol: 20.47
Dokumentarni film "TOZ": 20.59
kristna predstava in intervju z
ustvarjalcem filma Mirkom Grob-
lerjem.
Evrovizija 21.05 Olimpijske igre:
Tekmovanje v plesu: 21.25
Filmski pregled olimpijskih do-
godkov.

SOLSTVO

Osnovna šola Ljubljana — Zgor-
nja Šiška, vodnikova 162 sprej-
ma prijave za vpis v oddelke za
odrasle (od 5. do 8. razreda od
13. do 16. septembra 1968 vsak dan
od 12. ure in od 16. do 18.
ure. Poup se bo začel 20. sept.
1968 ob 17.15. S-19403

Srednja vzgojiteljska šola Ljub-
ljana sporoča, da se prične redni
poup 7. septembra.

MALIOGLASI

DVOBOJNO, komfortno stanova-
nje, v novi štiristanojstni stavbi
v Izoli, zamenjati za enako
v Ljubljani. — Ponudbe po
"Takoj" v ogl. odd. 19376-9

NASLI SMO JOPICO temno roza
barvo. Dobite jo na naslovu:
"Lovec", Titova 31, Ljubljana.
19375-10

STUDENT iz Volvodine išče stano-
vanje, plača dobro, ostalo po do-
govoru. Pismene ponudbe po
dokumentarni št. "TOZ" 19403-9
blok 3, soba 123, Ljubljana.

ISCEN SOBO, plačam, za uslugo
tudi pomagam v popoldanskem
čas. Peterka Reška, Jugotekstil,
Beethovnova, Ljubljana. 19380-9

SPREJMEM postrežnik, zglaste
se popoldne. Zule, Linhartova
92, Ljubljana. 19382-1

UGODNO PRODAJ 1.5 kub. m.
rabljenih plohov. Leben Drago,
Smartinska cesta 68, Novi blok.
19383-4

ISCENOM gospodinjstvo pomočnik
odroma nudimo hrano in stano-
vanje za dopoldansko pomoč,
lahko upokojenka. Nastop takoj.
Blizu žel. postaje. Čišnovar, Sp.
Zadobrova, Ljubljana-Polje.
19384-1

ISCENOM posteno dekle za štiri ure
dnevno, za pomoč v gospodinj-
stvu. Ljubljana, Friskovec 5.
19379-1

STUDENTKA v Mariboru zamenja
stanovanje s študentko iz Ljub-
ljane. — Pavla Kotnik, Maribor,
Vetrinjska ul. 28-1, levo.

PRODAJ Olympia 32, z radio apa-
ratom in gramofonom, vse brezno-
no, cena 650.000 din. Cafuta, Je-
šena 27, p. Rače. P 2711-9

VELIKO SOBO zamenjam v Ma-
riboru za enako v Ljubljani.
— Vrbanišak, Maribor, Taborska 9.
P 2712-9

TAKOJ SPREJMEMO dva pomoč-
nika delavca. "Soča", ortopedija in
tehnična oprema za zdravstvo v
Ljubljani, Linhartova 47a. 19253-1

GOSPODINJSKO pomočnico išče-
mo za 8 ur dnevno. Delo ni tež-
ko. Plača dobra. Cankarjeva 12-
desno. 19314-1

GOSPODINJSKO pomočnico s znan-
jem kuhe išče mo za dopolnilne.
Briskli, Cankarjevo nabrežje 3,
levo. 19332-1

RTV Ljubljana

DNEVNI SPORED ZA CETRTEK

5.00-6.00 Dobro jutro! (resan
glasbeni spored) — vmes ob 5.05-
5.10 Poročila, vremenska napoved
in dnevi kolektor, 5.10-5.30 Nekaj
domačih: 6.30-6.40 Reklame:
8.05 Joseph Haydn: Simfonia št.
104 v D-duru "Jantarska"
keter New-yorske filharmonije

KMALU FILM

VOJNA

KINO

SPORED ZA CETRTEK

KINO UNION: premiera angl.-ital.
barv. cinem. filma SPOMINI IZ
ITALIJE. Režija Antonio Pietrangeli.
Igrajo June Laverick, Vittorio
de Sica, Isabele Corey. —
Teknik FN 35. Predstave ob 15.
17, 19 in 21. uri.

KINO KOMUNA: italijanski film
MOZ V KRATKIH HLACAH.
Režija Glauco Pellegrini. Igrajo
Eduardo Nevola, Alida Valli. Ted-
nik FN 35. Predstave ob 17. 19.
in 21. uri.

KINO VICI: ital. barv. cinemascop
film HERKULES Režija Pietro
Francisci. Igrajo Steve Reeves,
Sylvia Koscina. Teknik FN 35.
Predstave ob 17. 19 in 21. uri.

KINO SLOGA: premiera sov. barv.
film SOFER PO SILI Režija L.
Majhin. Teknik. Predstave ob
15, 17, 19 in 21. uri.

KINO SOCA: amer. barv. cinem.
film ZGODBA IZ MONTE CAR-
LA. Režija Samuel A. Taylor. —
Igrajo Marlene Dietrich, Vittorio
de Sica, Renato Bascel. Teknik.
Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.

KINO ŠIŠKA: premiera angl. filma
REŽIJA NENJO IME S PONO-
SOM. Režija Lewis Gilbert. Igra-
jo Virginia McKenna, Paul Sco-
fie. Teknik FN 34. Predstave ob
15, 17, 19 in 21. uri.

Prodaja vstopnic v vseh kine-
matografih od 9. do 11. in od 14.
ure dalje.

LETKI KINO BEŽIGRAD: ob 20.
uri amer. barv. cinemascop film
PREKINJENA MELODIJA. Režija
Curtis Bernhardt. Igrajo Eleono-
ra Parker, Glenn Ford. Teknik
FN 35. Prodaja vstopnic uro in
pol pred predstavo.

DOLJI LETKI KINO: amer.
barv. film KOCKAR IZ MISSI-
SIPPIJA. ob 20. uri. Zadržki.

TRIGLAV: franc. CS film TISTI,
KI MORA UMRETI. Teknik. ob
18 in 20. uri. Prodaja vstopnic
ob 15. uri.

LITOSTROJ: ital. film RIMLJAN-
KA. ob 20. uri. Zadržki.

SENTVID SVOBODA: angl. barvni
film HISA TAJNOSTI. ob 18 in
20. uri.

VEČER: ital. film BRANIM SVO-
JO LJUBEZEN. ob 20. uri.

CRNUCE SVOBODA: amer. film
"NAHITREJSI REVOLVERAS".
ob 20. uri.

DOMZALE: angl.-ruski film COL-
KAS. ob 18 in 20. uri.

MENGES: ital. CS film OČETJE
IN OTROCI.

DUPLICA: amer. barv. CS film
KRALJ IN JAZ. ob 20. uri.

KANIK DOM: angl. barvni film
PESEM MRTVIM LJUBIMCEM.
ob 17.15.

</

Traktor povozil spečega človeka

Po nenavadnem naključju je izgubil življenje 30-letni delavec Julije Šmidlechner iz Le-grada v koprivniškem okraju. Večja skupina delavcev go-zdarsko-kmetijskega posestva iz Koprivnice je izsekavala gozd. Po končanem delu so se drvarji napili, potem pa po-legli v travo in zaspali. Samo traktorist Josip Hor je ostal trezen. S traktorjem je vlačil hlode iz gozda. Ko je vlekel z gosencičarjem debel hlobo, je zadnji hlobo opazil pred seboj na raztrzi poti dva spečega delavca. Hitro je zavil v stran. Ni opazil, da leži v visoki travi Šmidlechner. Gosencičar ga je povozil do smrti.

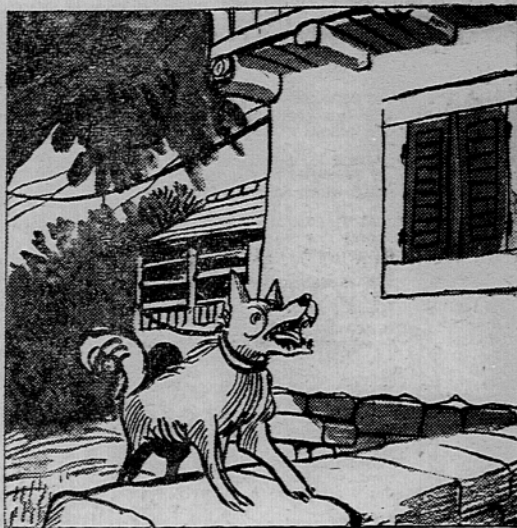
»Advokatka« se bo srečala s sodnikom

Kriminalistični organi v Pi-rotu so naposled ujeli nevarno goljufico Marjo Stajić iz Beo-grada. Izdajala se je za doktorico prava, advokatko, zdrav-nico in bogato Američanko. S temi naslovi je izvažala od lahkovernih ljudi denar. »Poslovala« je v raznih krajih, do-klar ni navsezadnje v Pirotu prišla za vroče železe.

LUCIE
RAUZIER
FONTAYNE

VELIKO
POSILANSTVO

RIŠE
DRAGO
STRMEC

1. — »To je on,« je rekla Ana Rouméasova, ko je Skok zalajal. Gospodar je stopil k oknu, toda na sčez, ki se je strmo spuščala v dolino, ni bilo videti nikogar. »Moral bi bil iti ponj,« je menila žena, Rouméas pa jo je zavril: »Če enajstleten smrkačev ni zadostil pameten, da bi sam našel pot, potem res ne vem, kaj si bomo z njim pomagali.«

2. — Ker pa to žene ni pomirilo in je trdila, da tuj človek pač zlahka zaide v teh klancih in gozdovih, je se pristavil: »Nemara bi rada videla, da bi ga šel iskat z godbo in zastavami kot kakšnega princeza? Meni se zdi kar prav, da se fant, ki nam ga pošilja Socialna pomoč za hlapčiča sam potrudil. Pravim ti, da ga ne bomo nič razvajali.«

3. — Skok je spet zalajal. Zdaj je še Ana stopila k oknu. In res: na stez, ki je vodila k Rouméasovi hribovski baji, se je prikazala tenka postavica. »Glej ga...« so je razveselila gospodinja, gospodar pa je zamrmral: »Res ne vem, koliko lahko takale trlica zaleže pri delu!« Potem sta se oba ustopila na pragu, da bi sprejela malega prisilca.

Priprave za človekov polet v vesolje

Treba bo premagati še precej ovir, preden bo čel človek na tako pot. Vendar pa napovedujejo, da se bo to zgodilo kaj kmalu

- Po zgodovinskem poletu druge sovjetske vesoljske ladje je bila v Moskvi tiskovna konferenca, na kateri je šest znanstvenikov odgovarjalo na vprašanja tri sto novinarjev. Na konferenci so bili tudi vesoljski »potniki«: Streka in Belka, podgane in nekaj miši.

Sovjetska zveza ima v načrtu, da bo poslala v vesolje še celo vrsto poskusnih raket, ker je treba opraviti še nešteto na-log, da bi bil človek zaščiten pri vesoljskem letu in ob vr-nitvi na Zemljo. To je izjavil novinarjem podpredsednik Aka-demije znanosti ZSSR Aleksan-der Topčijev. Dejal je, da so pred izstrelitvijo druge vesoljs-ke ladje opravili mnogo po-skusnega dela in dodal, da v Sovjetski zvezi konstruirajo tedaj večje letelce objekte samo zaradi tega, da bi prišli do takšne ladje, ki bo omogo-čila vse pogoje za človekovo pot v vesolje. Sovjetska zveza bo po njegovih besedah dela

znanstvenikom vsega sveta znanstvene podatke o zadnjem vesoljskem poletu.

Norad Siskitjan, sekretar blo-loške sekcije Akademije znanosti, je dejal, da je poskus, opravljen 19. in 20. avgusta, dokazal, da je storila Sovjet-ska zveza velikanski korak na-prej k človekovemu poletu v vesolje. Dodal pa je, da bodo napravili še mnogo poskusov s psi in drugimi živalmi, preden bodo poslali v vesoljski pro-stor človeka. Že to, da sta se vrnila psa živa in v dobri kon-diciji na Zemljo, kaže, da so dosegli Sovjeti velik napredek pri premagovanju problemov temperature, pritiska ob vze-tu, breztežnostnega stanja in vlage v kabini. Toda šele te-daj, ko bodo oba psa, podgane, miši, in muhe iz vesoljske lad-je imeli potomstvo, bo šele mo-gloče videti resnične posledice tega, da so bile živali dolgo izpostavljene kozmičnim žar-kom. Na novinarjevo vpraša-nje, če so se že pokazale kake spremembe v organizmu živali-skih vesoljskih potnikov, so znanstveniki odgovorili, da je za to še prezgodaj. Prav tako učenjaki niso natančno odgo-vorili na nekaj drugih vpra-šanj, na primer na vprašanje, na katerem kraju Sovjetske zveze so izstrelili v vesolje drugo vesoljsko ladjo. Na no-vinarjevo vprašanje, če bi člo-

več, ki bi bil v ladji namesto živali, ostal živ, je akademik Topčijev odgovoril s kratkim »da«.

Sovjetski tisk precej piše tu-di o drugih izjavah znanstveni-kov glede priprave za prvi po-let človeka v vesolje. List »Sov-jetskaja Rosija« je objavil čla-nek znanstvenika Jurija Stern-felda, v katerem avtor pravi, da raketa, ki je ponesla vesolj-skjo ladjo, se zmeraj kroži in da njeno gibanje proučujejo, ker je pač zanimivo za raziskova-nje pristajanja kozmičnih ladij. Moskovska »Pravda« je objavi-la članek znanstvenika Vladi-mira Levandovskega, ki piše, da bodo prihodni umetni sateli-ti s človeško posadko krožili po taki poti kot prva in druga sovjetska vesoljska ladja. Tre-ba je zagotoviti, da krožeča vesoljska ladja ne bo nikoli oddaljena od Zemlje več kot 35.000 km in nikoli manj kot 900 km, in sicer zaradi nevar-

nih pasov kozmičnih žarkov, ki obkrožajo Zemljo.

Zahodnoberlinski list je obja-vil intervju z ameriškim kon-struktorjem raket von Braun-om. Ta je izjavil, da bodo ZDA verjetno v treh letih po-shle v vesolje ladjo s človeško posadko. Ta vesoljska ladja bo krožila okoli Meseca in polete-la na Mars. Von Braun je po-sebno opozarjal na napredek, ki so ga dosegli z usposablja-njem projektilov »Saturn«. Po njegovih besedah bodo »Sa-turn« uporabili za zaviranje ob pristajanju na Marsu. »Mi bo-mo pravzaprav sčeli šele leta 1961,« je rekel von Braun. »Za to leto določa naš program osvajanja vesolja, da bomo iz-strelili prvo raketo s člove-kom.«

V razgovoru z novinarji je von Braun dejal, da je trdno odločen, da bo tudi sam po-let na Mesec na eni kmed pr-vih vesoljskih ladij.

Priznanje šoferkam

Herbert Shepard, direktor londonskega zavarovalnega društva, je med ženami zelo priljubljen, celo bolj kot mnogi pevci in filmski zvezdniki. Dal jim je namreč posebno priznanje, na katero so žene britanskega otoka zelo pono-sne. Izjavil je, da so ženske boljše voznice avtomobilov od moških in da bo njegova druž-ba dajala pri sklepanju zava-rovalnih pogodb proti avto-

mobilnim nesrečam ženskam 10 % popusta. Ženske doživijo mnogo manj prometnih nesreč kot moški, pravi Shepard. Vozijo mnogo treznejše in pre-vidnejše kot moški in manj so podvržene alkoholnim pija-čam. Dodal je — ni pa pojas-nil, zakaj je tako — da ženske mnogo laže od moških najdejo priče, ki ob prometnih nesre-čah govorijo v njihovo korist.

Avtorske pravice za cvetje

Britanska vladna komisija je predlagala, naj bi za naprej priznavali gojiteljem cvetja avtorske pravice za novo cvet-je, ki ga vzgojijo s križanjem znanih vrst. Pravice bi se na-našale samo na okrasno cvet-je, ne pa tudi na sočivje in druge tržne rastline.

Day Keene

Črni bes

26

Malloy je zmalaj z glavo:

»Nimam njenega naslova.«

Shelley ja zamahnil z roko, kot da to sploh ne bi bil problem.

»To nič ne de. Jo bomo že našli. Kako pa ji je ime.«

»Mabel.«

»Mabel, in priimek?«

»Niti ne sanja se mi,« je priznal Malloy.

»Vse, kar vem o njej, je to, da je majhna rjavolaska in da je za deset dolarjev delala družbo Murphyju.«

»Dobro,« je ponovil Shelley. »Nekaj pa o njej le vemo: poklic oziroma moralno plat, ime in barvo las.«

IX. POGLAVJE

Ko je prišel Malloy domov, se je že dru-gič ta dan skopal in obrij; nujno potrebna toaleta, preden se je oblekel.

Ko si je po britju otri obraz, se je zamiš-ljen zagledal v svojo podobo v velikem zrcalu. Gube na čelu so se mu zdele veliko globlje kot zjutraj. Imel je utrujen izraz.

Bilo je soparno, čeprav je bila že polnoč. Prav nič ni bil navdušen nad mislijo, da bo moral stikati po vsem okolišju, da bi odkril rjavolasko, ki ji je ime Mabel. Ni imel po-želja, da bi se pojal za komek koli si bodi.

Ko je vzdignil roko, da bi se počesal, mu je po licu zdrsel debela znojna kaplja. Mal-loy se je dodobra otrl z brisačo in nato oblekel sveže perilo.

Iz salona mu je zaklical Shelley:

»Kako pa to, da deklina niti omenil nisi Jacku, Dan?«

Malloy je šel iz kopalnice v spalnico in vzel iz omare čisto srajco.

»Poklicna nezaupljivost: ko bosta v po-litiki toliko časa, kot sem jaz, se bosta naučila, da vsem ni treba vsega zaupati.«

»Oh, saj Kramer je neoporečen,« je od-vrnil Blythe.

»Upam,« je odkritosrčno dejal Malloy.

»Upam, da nismo nasledili, ko smo se povezali s temi ljudmi.«

»Mislim, da ne,« je odgovoril Blythe.

»Jasno, Reardon je babjek. Toda ko ga bomo dali izvoliti, ga bomo lahko ovili okrog prsta in plesal bo, kot bomo žvižgali. Dovolj bo, če mu bomo tu pa tam podtaknili kako simpatično plavalčko.«

Shelley se je zasmejal.

»Kaj bo počel, je drugo vprašanje. Po mojem je fant popolnoma prazen in v njem ni drugega razen soldov, ki jih ima kot pečka. Toda to nas ne briga; za nas je važna njegova objuba, da bo na novo zgradil la Vallé.«

Malloy je pritrdil, medtem ko si je zave-zoval modro kravato.

»Drži. V privatnem življenju je Reardon pposebjena gnihoba. Toda veliko je takih. Toda, ali ne misliš, da bi utegnilo biti tudi kaj resnice v tem, kar nam je bil po-vedal Joe Carson?«

»Resnice — v čem?«

»Da so Morris, Reardon, Shad in Jack lastniki družbe Faler?«

Shelley se je naredil, kot da bi ga to, kar je povedal Malloy, zabavalo.

»In to v tvojih letih, Dan! Za koga dela Joe?«

»Za News-Tribune.«

»Dobro. Kot vsi drugi davčni obvezniki se tudi News — Tribune boji Reardona. Rekon-strukcija la Vallé bo stala milijone. News prav dobro ve, da bo treba prviti davčni vplak, da bi poravnali izdatke. Seveda bo zato storil ta časopis vse, da bi preprečil iz-volitev Reardona.«

Malloy je ušel vzdih:

»Recimo, da imaš prav. Ne, prepričan sem, da imaš prav. Toda kljub temu! Joe je doma iz la Vallé.«

Blythe ga je prekinil:

»Včasih je bil iz la Vallé. Danes je pa ča-snikarska veličina. Ima prelepo vilo, čeprav ni velika; in ljubeč, prikupen vrh okoli nje. V gornjem, gospodskem delu mesta. Lahko mi verjameš, sedaj ne čuti z nami.«

Poglej, to je pa res,« je priznal Malloy.

Vstopil je v salon in si oblekel suknjč.

»Pojdimo!«

Blythe je stopil na izpahnjeno nogo.

»Poslušaj, Dan, Utrujen si. Privoči si vsaj preostali del noči. Pojdi h Katie in pusti na-ma, da opraviva to.«

Malloy je zmalaj z glavo:

»Ne, dva izmed mojih...«

»Vem, vem, dva izmed tvojih ljudi sta mrtna,« ga je prekinil Blythe in se kremžil, ko je stopil na izpahnjeno nogo.

Odšel je proti vratom in jih odprl pred Malloyem.

»Izvolite, plemeniti Galahad.«

»Reči si hotel sveti Jurij,« ga je popravil Shelley.

Malloyeva črna, zaprta limuzina, udoben Cadillac, je čakala pred palačo.

»Vozil boš ti,« je dejal Blythe Shelleyu, »kajti gleženj me še vedno boli.«

Malloya je zaskrbelo:

»Morda bi bilo dobro, če bi šel k zdravniku.«

Blythe se je usedel zraven Shelleya.

»Da, mislim, da bi bilo dobro. Takoj jutri zjutraj pojdemo. Kaj ko bi začeli naš knezji obhod kar v hotelu Jackson?«

Drobiz od

TURISTIČNE KARTE

NAMESTO POTNIH LISTOV

Britanska vlada proučuje možnost, da bi izdajala svojim državljanom turistične karte namesto potnih listov za žate v druge zahodnoevropske de-žele. Turisti bi dobivali name-sto potnih listov navadne kar-te, kar bi zelo poenostavilo iz-menjevanje. Uvodna cena turist-kih kart je odvisna od statusa de-žele, kamor bi potovali britan-ski turisti.

ZENSKE — VELESIA
Zenske kot potrošnice blaga so postale z gospodarskega sta-lišča prava veličina, ugovarja-jo ameriški poslovni ljudje. Po-vpraševanju Američanov po ko-zmetičnih sredstvih, po modni obleki in podobnih rečeh sku-sa ustreči okoli 500 velikih ko-varn, ki so imale lani nad šest milijard dolarjev prometa.

NAJVEČJE BANKE

Po podatkih OZN je na svetu (brez podatkov o Sovjetski zve-zi in Kitajski) okoli 500 velikih bank, med katerimi jih premo-re 37 nad milijardo dolarjev vlog. Za največjo velja Ameri-ška banka, ki ima skoraj 11 mi-lijard dolarjev kapitala.

DIMNIK V PENZILI

Črpalna postaja v Kovinu, ki so jo zgradili pre 63 leti, je vse do nedavnega namakala bližnja potja. Dokler ji je dajal pogon-sko energijo premoč, so kurlili pod velikim kotlom, nad kate-rim je bil visok dimnik, ki pa je doživljal »upokojitev«, ko so napeljali elektriko, iz njega se ne kadil več, ljudje ga označu-jejo kot upokojenca.

250 ATOMSKIH CENTRAL V EVROPI?

Po doletju znanih načrtih in delno objavljenih podatkih so-ci M. Hiroshi, predsednik stro-kovne komisije pri Evroatomu, da bo delovalo leta 1990 v ev-ropejskih deželah okoli 250 atom-skih električnih central.

MESTO BREZ PREBIVALCEV

V Pakistanu so odkrili raz-valne 4000 let starega mesta, ki ni imelo nikoli stalnih pre-bivalcev, ker so bili v njem sa-mo templji. Okoliško prebival-stvo je še pred časom zbudilo pozornost arheologov s staro zgodbo, ki pripoveduje o »me-stu svetlobe«.

ATOMSKE LEŠČERBE

Na nekaterih ameriških želez-niških postajah so opremili kabinice z atomskimi leščerba-mi. Filu kabinam zadnje oddaja-je svetlobo, hči ko pride v stik s fosforom kristali. Življenjska doba take atomske luči znaša približno deset let.

vsepovsod

»Črvi so pa res zanič!«
»Črna, če ribe ne prijem-«

Človek bi sodil, da je tole kličasta »umetna« razglednica si-karja, ki nima občutka za pravo mero. Pa ni tako! Slika je pristen posnetek polnočnega sonca nad morjem severne Švedske. Onstran polarnega kroga sonce ne zaide od zadnje tretjine maja pa do sred. julija. Takrat riše polnočno sonce na polarnem nebu čudovite podobe, med njimi takele kristale, kakršne kaže naša slika.

Boj proti komarjem v Gani

Malaria je še vedno najhujši zdravstveni problem te dežele

Oborožen s šk.opilnicami je začel poseben odred 500 ljudi v Akri boj za uničenje velikanskih rojev komarjev, ki prenašajo malarijo.

Skupine vojakov so za boj proti komarjem sistematično škropijo — s tekočino, ki uni-čuje vse nevarne žuželke — notranje stene hiš, pohištvo, zu-nanje stene in zidove, vrtove in ulice, kakor tudi vse kraje, ki so primerni za razmnoževa-nje komarjev. Akcija je se za-čela s tem, da so temeljito po-škropili rezidenco predsednika dr. Nkrumah.

Prebivalstvo pozivajo, naj so-deluje v akciji, ki bo verjetno trajala nekaj mesecev. Od lju-di pričakujejo, da si bodo od-slej prizadevali pobiti čimveč komarjev in se ne bodo zado-vojlili s tem, da bi jih samo od-ganjali z mahanjem roke, ka-dar jih dražijo v brenčanjem ali pa vznemirjajo s pikanjem.

Pomislite na to, pravi po-sebni razglas ganskega zdrav-stvenega ministva, »da po-menl vsak ubiti komar manjše število sovražnikov, ki širijo bolezen. Veliko uničeno lajša

komarjev pomeni uničenje sto in sto prenašalcev malarije.« Malaria je bila eden izmed vzrokov, zaradi katerih so Ga-no še kot kolonijo poznali raz-en po imenu »Zlata obala« na-vadno tudi po nazivu »grobnica belcev«.

Z uporabo sredstev za uniče-vanje komarjev in antimala-ričnih tabletami so zdaj že precej zmanjšali umrljivost med malaričnimi bolniki. Ven-dar pa je ta bolezen še vedno ena izmed največjih nevarno-sti za zdravje prebivalcev Ga-ne in drugih območij Zahodne Afrike.

Zdravniki in znanstveniki so se čela leta ubadali z iskanjem možnosti, da bi kar najbolj omejili malarijo in da bi jo uspešno množično zdravili ter zatirali. Doslej so iznašli nekaj vrst pilul, ki zagotovo soraz-meroma visok odstotek imuno-sti, če jih ljudje redno jemlje-jo. Po močvirjih in pragozdo-

vih ob obali Zahodne Afrike so si tehnične ekipe prizadevale leta in leta, da bi uničile vsa legla komarjev, vendar je bil uspeh malenkosten. Komarji so namreč zelo odporna ži-valska vrsta. Po trditvi funk-cionarja Svetovne zdravstvene organizacije pomeni uničenje njihovih legel na vaskih ob-močjih skoraj nerešljiv pro-blem.

Organizatorji antimalarične akcije v glavnem mestu Akri upajo, da bo njihova ofenziva proti mestnim komarjem mno-go uspešnejša. Če se jim bodo pričakovanja uresničila, se bo-do lotili podobne kampanje tu-di v vseh drugih mestih te mi-lade »rliške republike«.

Izhod se že najde

Amerikanci so »iznašli« to-bačnico, ki jo je mogoče od-preti samo v določenih ča-sovnih razmakih, da bi njen lastnik manj kadil. Vendar pa ta tobačnica deluje prav ču-dno: lastniki so razen te korist-ne naprave nosili v žepu tudi čisto navadno tobačnico za vsak primer.

Krizanka

1	2	3	4	5	6
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					

VODORAVNO: 1. človek na po-tovanju, 2. prišleca gospa, dostoj-nostna žena, 3. arabski junak (naslov simfonije pesnitve Rim-skega-Korzakova), 4. tvarina, 10. slovenski tekničar za razvedrilo, 11. kazalni zatek, 12. ribje jajčce, 14. francoski revolucionar, ki ga je usmrtila Charlotte Corday, 15. ocenjevanje, presoja, 17. počete-nje, močno čustvo.

NAVPIČNO: 1. argentinski ša-hovski velemejster, 2. nemško moško ime, 3. popularna veride-va opera, 4. neumen, 5. vznika, 6. vrča koncertna skladba, 8. smola, ki jo pridobivajo iz drvev ob sredozemskem morju in upo-rabljajo v industriji lakov in fir-nečev, 10. krilo postopja, 13. ma-lajsko bodalo z valovitim rezilom, 14. tišina, pokoj, 16. skrajna ko-nec celine.

RESITVE PREJŠNJE KRIZANKE
VODORAVNO: 1. Kongo, 2. Ka-tanga, 3. up, 4. Bil, 10. Lip, 12. Lea, 13. atek, 15. dr., 16. ka-rakum, 18. napuh.

Latinska Amerika:

Bitka za zemljo

HAVANA, 31. avg. — Programske deklaracije treh novih držav in teza, ki jo je obrazložil voditelj kubanske revolucije, so te dni osvetile eno nedvomno najbolj občutljivih točk dvajsetih držav med reko Rio Grande in Ognjeno deželo. Gre za problem zemlje. Po prepričanju mnogih, a tudi kot je razvidno iz omenjenih deklaracij, je to vprašanje, iz katerega izvirajo največje nadloge, nizek standard, socialni spopadi, splošna zaostalost in naposled sedanja napetost in hladna vojna ob meridianih Latinske Amerike.

V zvezi s to napetostjo je neki komentator pripomnil, da je »problem zemlje neopazno igral vlogo pri notranjih diplomatskih spopadih — tudi na nedavni konferenci ameriških ministrov v San Joséju. Ernesto Guevara, znani so delavec Fidela Castra, pa je mladini Latinske Amerike obrazložil tole tezo: »Ne moremo smatrati za revolucionarno nobeno gibanje, ki pušča vprašanje zemlje odprto ali ga obravnava samo načelno.«

Bolivijški voditelj Victor Paz Estensoro je maloprej, ko je drugič prišel na krmilo države, uvrstil agrarno reformo med tri navažnejše naloge svoje vlade. Bolj ali manj na podoben način sta to vprašanje obravnavala tudi nova predsednika Ekvadorja in Paname, prejšnja opozicijska voditelja Ivara in Chilar.

Sodeč po tem, kar lahko ugotovimo opazovalec iz Havane, je to samo del aktualnih razpravljanih in javne polemike o vsakdanjem problemu Latinske Amerike. Statistike namreč povedo, da živi od kmetijstva povprečno 52,4 odstotka, od skupno kakih 190 milijonov prebivalcev. Samo v štirih republikah živi od kmetijstva manj kot 50 odstotkov prebivalcev, v večini, kot na primer v Guatemali, Nikaragui, Dominikanski republici, Hondurasu in na Haitiju, pa je tudi do 76 odstotkov kmetijskega prebivalstva. Dohodek na enega prebivalca je toliko manjši, kolikor več ljudi je vezanih na kmetijstvo.

Trdijo na primer, da ima latinski Američan povprečno šestkrat do sedemkrat manj kruha kot kmetovalec Francije ali Belgije. Za to navajajo dva vzroka: prvič neenakomerna razdelitev in drugi monokulturna proizvodnja. — Kakor ugotavljajo ekonomisti, pa je oboje posledica prevlade tujega kapitala. Medtem ko

gre pri eni skupini držav za prevladovanje sladkorja, gre v drugih za tropsko sadje (Srednja Amerika), pri tretjih za usodo kave, pri četrth za bombaž. Skratka, dolarske investicije znašajo nad deset milijard dolarjev, od česar odpade levji delež prav na kmetijstvo.

Kar zadeva Srednjo Ameriko, se bajeslovna latifundija družbe United Fruit razteza od južnih meja Mehike pa vse do Bolivije. United Fruit je v teh državah lastnik, proizvajalec in izvoznik. Naprej proti jugu je položaj nekoliko drugačen, toda ena glavnih značilnosti in ovir je koncentracija posestev. O Kolumbiji na primer pravijo, da imajo trije odstotki lastnikov v svojih rokah 50 odstotkov obdelovalne zemlje, medtem ko je v Čilu to nesorazmerje še bolj izrazito: 1 odstotek lastnikov ima 52 odstotkov črne zemlje in plantaž. Brazilija je 15-krat večja od Francije, ima pa dva-krat manj lastnikov kmetijskih posestev. V Paragvaju je skoraj vsa obdelovalna zemlja v rokah nekaj družin. V Urugvaju, kjer je sicer odstotek kmetijskega prebivalstva najnižji, obsega 17 posestev skoraj polovico obdelane zemlje.

Dokumenti Ekonomske komisije Organizacije združenih narodov za Latinsko Ameriko vsebujejo o tem celo vrsto značilnih ugotovitev in primerjav. Pravijo, da prav zaradi takšne strukture posestev v kmetijstvu odpade na 64 odstotkov prebivalcev Latinske Amerike povprečno samo 24 odstotkov narodnega dohodka.

Na drugi strani je še ena stvar zelo značilna: po avni-ja vlemest in po avtomobilskih cestah drvi trenutno več kot dva milijona avtomobilov, medtem ko je naorni zemlji — pretežno na veleposestvih — samo okrog 200 tisoč traktorjev.

Toda agrarna reforma ni glavni problem šele od včeraj. Kakor poudarjajo, se je v Mehiki prav pred 50 leti začela velika »bitka za zemljo«. Nedavno pa so objavili, da je mehiški predsednik Lopez Mateos v slabih dveh letih svojega vladanja razdelil revnim kmetom nad milijon hektarov zemlje. Iz tega sklepajo, da tudi v domovini Aztekov »bitka za zemljo« ni končana, še manj pa v Argentini, Peruu, Venezueli ali Kolumbiji. To vprašanje je zdaj tako zelo prišlo v ospredje, da je na primer tudi Organizacija ameriških držav, katere sedež je v Washingtonu, oziroma njena posebna komisija, sprožila vprašanje agrarne reforme v Latinski Ameriki.

Videli bomo še, ali bo omejevanje veleposestev in razdeljevanje zemlje tistim, ki nimajo — kakor napovedujejo v Boliviji, Ekvadorju in Panami, v Venezueli pa so s tem že začeli — pomenilo fazo v novem razvoju oziroma »drugi neodvisnosti« Latinske Amerike, kakor temu razvoju pravijo.

Jovan Mirić

ZDA: Dr. Paulingu zmanjkuje časa

Sivolasi znanstvenik, Nobelov nagrajenec in častni doktor vseh vidnejših univerz na svetu, dr. Linus Pauling, je pred dvema mesecema odgovarjal na vprašanja članov senatnega odbora za notranjo varnost. Člani odbora so hoteli vedeti v glavnem le eno: kdo so bili znanstveniki — fiziki, kemiki, biologi in drugi — ki so mu leta 1947 in 1948 pomagali zbirati podpise za peticijo za prekinitev atomskih poskusov. Peticijo, ki je svarila pred nevarnostjo nebrzdanih poskusov z najstrašnejšim orožjem, kar ga pozna človek, je podpisalo nad 11.000 znanstvenikov z vsega sveta.

Dr. Pauling se je zahteval odločno uprl: dejal je, da bi se izdal številne kolege in prijatelje in bi jim, glede na vdušje, ki prevladuje v ZDA, onemogočil nadaljnje znanstveno udejstvovanje. Člani odbora namreč niti ne prikrivajo, da iščejo v peticiji »komunistična nagnjenja«. Dr. Paulingu je prvkrat uspelo:

AKTUALNI
PORTRETLUDWIG
ERHARD.

zahodnonemški podkancler in minister za industrijo, ki je pred kratkim v Düsseldorfu pred 120.000 člani begunskih organizacij zahteval »nazaj vsa nemška ozemlja«. S tem je dal uradni pečat nemškimi revanšističnim zahtevam, ki postajajo iz dneva v dan čedalje glasnejše in predrneje.

ZADNI DOGODKI DOMA IN PO SVETU

Sile OZN v Kamini

Elisabethville, 31. avg. (Reuters). — V bivše belgijsko vojaško oporišče Kamina v pokrajini Katangi je danes vkorakal odred 100 švedskih vojakov, pripadnikov sil OZN. V Kamino je že pred tem prišla irska enota. Preden so se belgijske čete umaknile iz oporišča, je v Kamino prišla misija OZN pod vodstvom Galea Plaze kot tudi indijski general Rikie.

Belgijski funkcionarji, ki de-

lajo za Combejevo separatistično vlado, izražajo upanje, da vkorakanje sil OZN v Kamino pomeni »nevtralizacijo« tega oporišča.

Combe se je v zadnjih dveh dneh srdito prepiral s funkcionarji OZN. Zagrožil je, da bo blokiral ceste z buldožerji, kamioni in sodli petroleja, dokler ne bodo izročili oporišča vojski pokrajine Katange.

»Svet zavrača teorijo o neizbežnosti vojne«

Indijski premier Nehru je v parlamentu začel debato o političnem položaju na svetu

NEW DELHI, 31. avg. (Tanjug). Indijski ministrski predsednik Nehru je danes v spodnjem domu parlamenta začel razpravo o političnem položaju na svetu. Poudaril je, da je treba danes posvetiti največjo pozornost napetosti, ki je v zadnjih mesecih čedalje večja. Ureditev razorožitvenega vprašanja je največje važnosti, je rekel Nehru, ker je od nje odvisna tudi usoda drugih problemov.

Nehru je pripomnil, da so zato prihodnje zasedanje Generalne skupščine OZN zelo važno, ker bodo na njem razpravljale o razorožitvi.

V zvezi z razpravljani na svetu o »mirolojubni koeksistenci in neoplojnosti vojne« je Nehru dejal, da skoraj ves svet

zavrača teorijo o neizbežnosti vojne. Rekel je, da o tem ne govori iz nekih teoretičnih razlogov, ampak zato, ker je treba imeti pred očmi, da takšna poljmovanja določajo delovanje in politiko vlad, ki bi jih lahko sprejele.

Indijski ministrski predsednik je poudaril, da Indijska zunanja politika koristi ne samo Indiji, ampak tudi miru na svetu. Ta politika ni »čepenje na plotu« ali nihanje med dvema svetovlnima blokom, ampak je pravična in edina politika, ki jo lahko uveljavlja Indija.

O kongoskem vprašanju je premier Nehru dejal, da je treba ohraniti nedotakljivost te dežele. Indija sodi, da je Kongo celota, ki ne sme biti kršena. Nehru je tudi dejal, da je njegova dežela ugodila zahtevi OZN, naj pošlje v Kongo opremo in osebe za bolnišnico, ki bo imela 400 postelj. Prva skupina indijskega osebja za to bolnišnico bo odpotovala v Kongo v prihodnjih dneh.

Romčevi razgovori v Burmi

Rangun, 31. avg. (Tanjug). Med sedemdesetimi bivanjem v Burmi se je podpredsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Paško Romac večkrat sestel z voditelji glavnih burmanskih sindikalnih organizacij Ulo in Tuc. Poleg tega je v Rangunu predaval o delavskem samoupravljanju in se udeležil zborovanja pristaniških delavcev. Paško Romac je bil sprejet tudi pri predsedniku vlade U Nuju in se z njim prijateljsko razgovarjal.

Danes je Paško Romac odpotoval na Cejlon.

OLIMPIJSKE NOVICE

PIVČEVIČ TRETJI. Napoli, 31. avg. Jugoslovanski tekmovalci Pivčević je zasedel tretje mesto v tretji regati jadrnic razreda »Finn«. Zmagal je Grk Kariofilis. V skupni oceni je Pivčević na tretjem mestu.

CETVEREC S KRMARJEM IZPADEL. Cetverec s krmarjem Jugoslavije je bil v repesazu izločen. Tudi dvojec s krmarjem je prišel na cilj četrti, vendar bo danes lahko poskusil vnovič.

KOLAJNE IN REKORDI V PLOVANJU. Rim, 31. avg. — V plavanju na 400 m prosto je zmagal Avstralec Rose v času novega olimpijskega rekorda 4:18,3 in orjel zlato kolajno. Srebrno kolajno je dobil Japonec Jamanaka — 4:21,4, bronasto pa Avstralec Conrad 4:21,6.

Na 100 m hrbtno je zmagal Avstralec Theile z novim olimpijskim rekordom 1:01,9; drugi je bil McKenny (ZDA) 1:02,1, tretji pa Bennet (ZDA) 1:02,3. Jugoslovanska plavalca Radonjić in Rogušić se na 200 m butterfly nista uvrstila v polfinale. Radonjić je bil sedmi v svoji skupini s časom 3:00,6. Rogušić pa v svoji skupini šesti s časom 2:35,5.

Američanka Chris von Saltza je v polfinalu na 400 m prosto dosegla nov olimpijski rekord 4:53,6.

V predtekmovalni osmerci so si kot zmagovalci v svojih skupinah Lokomotiva: Ljubljana 4:3 (1:3).

Ljubljana, 31. avg. Na stadionu v Šiški je bila danes prijateljska nogometna tekma med zveznim ligšem Lokomotivo iz Zagreba in domačo Ljubljano. Zmagali so gostje 4:3 (1:3). Gole za domačo so dali Majcen, Dolenc in Pirc. Fred približno 1000 gledalci je sodil Tavres.

Igra je bila posebno tepla pred odmorom, ko so bili mladi nogometaši Ljubljane še dovolj pri moči in tako nevarneje ogražali zagrebska vrata. Z iznajdljivimi potezami v zaključnih akcijah tim je uspešno dal tri gole.

Bekorderka Rokavskega preliva.

DOVER, 31. avg. (AP). Trilindsetletna Kanadčanka Helge Jensen je danes preplavala Rokavski preliv v smeri od angleške obale pri Doveru in pri rti Gris Nez po desetih urah in 23 minutah stopila na francoska tla. S tem je za dve uri in 26 minut izboljšala prejšnji rekord Brazilijanca Kouta, ki ga je dosegel lani.

POKAL EVROPSKIH PRVAKOV. Young Boys: Ljmerick 5:0 (0:0). Fredrikstad: Ajax 4:2 (1:2).

Naš priboril pravico do neposredne udeležbe v finalu čolni CSSR, Nemčije in Italije, medtem ko se bodo morali drugi znova prijeti v repesazu.

Največje zanimanje je vladalo za tretjo skupino, kjer so se borili glavni favoriti, in sicer osmerci SZ, Kanade in Italije. Zmagali so Kanadčani v odličnem času 6:03,1 pred Američani, Italijani, sovjetskimi čolnarji in Španci. Nemci so prav tako z izvirnim časom 6:33,3 zmagali v svoji skupini, medtem ko Čehoslovaki niso tmele močne konkurence (6:13).

WATER POLO. Italija: ZSSR 2:0 (1:0). Nemčija — Romunija 3:3 (1:0).

ZMAGOVITA TROJKA ZDA V KROGLI.

Rim, 31. avg. Ameriški metanci krogla Nieder, O'Brien in Long so danes osvojili vse tri kolajne. Prvi je vrjel 19,68 m, kar je nov olimpijski rekord. O'Brien je zalulal 19,11. Long pa 19,01 m.

ZMAGOVALKE V SKOKU V DALJINO.

Rim, 31. avg. V polfinalnem tekmovalju v skoku v daljino se je izmed 30 udeležencev plasiralo v finale 19. Najboljši rezultat je dosegla Bignal (V. Brit.) 6,33 m. V finalu je zmagala Krepkina (SZ) z novim olimpijskim rekordom 6,37 m. Srebrno medaljo je osvojila Poljakinja Krzeslinska s 6,27 m, bronasto pa Nemka Klaus 6,21 m.

POLFINALISTKE NA 80 M Z OVIRAMI.

Rim, 31. avg. V teku na 80 metrov z ovirami so se v finalu plasirale: Bistрова (SZ) 11,0. Bignal (V. B.) 11,0. Košljeva (SZ) 11,1. Press (SZ) 10,6. Birkemeier (N) 10,9. Quinton (VB) 11,0. Pressova je z rezultatom 10,6 le za desetinko sekunde slabša od olimpijskega rekorda Avstralka Strickland.

V polfinalne teka na 800 metrov so se uvrstili: Murphy 1:48,6. Vághl (Svica) 1:48,0. Matusewskij (Nemčija) 1:48,1. Schmidt 1:51,2. Krivosajev (SZ) 1:51,2. Siebert (ZDA) 1:51,3. Kerr (Avlija) 1:48,4. Cunliffe (ZDA) 1:49,7. In Slow. Avstria 1:49,3. Moens (Belgija) 1:48,5. Psnell (Nova Zeland.) 1:48,6. Balke (Nemč.) 1:48,8.

ROKOBORBA.

Zlato luno v mušji kategoriji je osvojil Romun Perulescu, srebrno Osman Sajed (IZAR), bronasto pa Mohamed Pazirale (Iran).

HOKEJ NA TRAVI. Španija: Svica 5:1. Novi Zeland: Danska 4:1.

»Revolucija v vzgoji«

REHOVOT, 31. avg. — Bivši generalni direktor Svetovne organizacije za zdravstvo in Svetovne federacije za duševno zdravje dr. Brock Chisholm iz Kanade je na mednarodni konferenci »Znanost in napredovanje novih držav«, ki so jo organizirali v Rehovotu v Izraelu, v svojem govoru izjavil: »Jugoslavija je vodilna na svetu, kar zadeva učinkovitost in skrb, s katero pošilja svoje mlade študente v tujino na specializacijo.«

—o njegovo izjavo je objavil Bilten Izraelske agencije z dne 19. avgusta. Konferenci v Rehovotu prisostvuje okrog 130 delegatov iz 41 držav. Med njimi so ministri in namestniki ministrov iz afriških in azijskih držav, številni znani znanstveniki in predstavniki agencij OZN.

Dr. Chisholm je rekel, da

številne države pošiljajo svoje mlade ljudi v tujino na specializacijo, toda po njihovi vrnitvi v domovino ne izkoriščajo njihovega znanja, ki so si ga pridobili. Zato mnogo takšnih študentov raje ostane v tujini, alj pa je njihovo znanje kratko in malo izgubljeno za njihovo državo.

Jugoslavija pa, je rekel dr.

Chisholm, je glede tega najboljši zgled, ki ga pozna na svetu. V Jugoslaviji učinkovito planirajo že prej, preden študent odpotuje, in ko se vrne v domovino, ima ustrezno službo in olajšave.

Dr. Chisholm se je v svojem govoru zavezal za popolno revolucijo v duhovnem stališču v vzgoji, tako da bi se spremeni- nili pogoji človeškega življenja. Najslabša stvar, ki bi se lahko zgodila našim otrokom, je rekel, bi bila, da bi rasli tako, kot si zamišljajo njihovi starši, kajti pokazalo se je, da so ta pojmovanja neprimerna za svet, v katerem stari ideali in stare vrednote popolnoma uničujejo človečnost.

toda tedaj so napovedali novo zasliševanje za 15. september, njemu pa so ukazali, naj pri- nese seznam ljudi, ki so mu pomagali zbirati podpise (ne vseh podpisancev: peticija je bila javna in so podpisniki že znani). V nasprotnem primeru mu grozi obtožba zaradi omalovaževanja Kongresa in daljša zaporna kazen.

Dr. Pauling se je zatekel k edinemu sredstvu, ki preostaja civiliziranemu človeku: odšel je na sodišče. Zahteval je, naj sodišče prepove članom odbora zahtevati imena. Zvezni sodnik McGarraghy pa je podprl argument zastopnikov kongresa, da sodišče ne more prepovedati odboru zasliševanja priči, in da bi se s tem sodišče vmešavalo v zakonodajne zadeve. Sodnik je tudi zavrnil prošnjo, naj izda ukaz za odložitve zasliševanja pred senatnim odborom.

Dr. Pauling namerava vložiti priziv, toda le malo je upanja, da bi do nove razprave prišlo pred 15. septembrom. Tako pričakuje eden izmed najvidnejših znanstvenikov sveta, da bo v kratkem šel v zapor. Imen namreč ne namerava povedati.

Kaj hoče senatni odbor doseči, ni znano. Dejstvo je, da je peticijo podpisalo nad 11.000 znanstvenikov, od tega nekaj tisoč iz ZDA. Kaj namerava storiti z imeni tistih,

ki so pomagali zbirati podpise, če bi jih dobil od dr. Paulinga? Ali gre le za »obrambo avtoritete«, kot je izjavil nek član odbora? Kaj pa avtoriteta ameriških znanstvenikov?

Nekateri menijo, da so v ozadiju druge stvari. Prav zadnje case so v nekaterih krogih vedno močnejše struje, ki zagovarjajo obnovitev poskusov z atomskim in vodikovim orožjem, češ, pomiritev ni mogoča in ZDA morajo izpopolniti atomsko orožje — kot da tega orožja ne bi bilo že dovolj na svetu za nekajkratno uničenje vsega živega. Nič čudnega ne bi bilo, če bi se natihi odbor za notranjo varnost hotel s svojo akcijo proti Paulingu in njegovim delavcem napraviti »red« v vrstah ameriških znanstvenikov, ki so se že nekajkrat uprli nebrzdanim atomskim poskusom in opozarjali na nevarnosti radioaktivnosti. Nobenega dvoma ni, da dr. Pauling točno ve, kaj govori, ko trdi, da bi svojim prijateljem močno škodoval, če bi povedal njihova imena — bolj rečeno, škodoval bi jim splošno vdušje v ZDA in obnovljena gonja proti »komunistom«, ki seveda niso nič drugega kot razgledani, napredni ljudje, katerim se upira, da delajo politiki kariero z bojevitostjo zlasti pa z orožjem, ki je celo v mirnem času nevarno za ljudi.

Kaj bo 15. septembra, se seveda ne ve. Če senatni odbor ne bo poustil, potem bo moral dr. Pauling zaradi svoje mirolojubnosti in lojalnosti v zapor. Čitav ugled bo s tem trpel, ni treba niti zapisati.

A. F.

ALEX WEISSBERG

43

BLAGO za KRI

Zgodilo se je takoie. Krumey in Klages sta — takoj obrnila na sefa madžarske ajne policije Haina. Le-ta jima je pokazal ponarejene dokumente: na nekaterih je bila vtisnjena celo glava nemškega polsaništva. Seveda ni hotel osvoboditi ujetnikov.

Nemci so se pa bali, da bi aretiranci utegnili izdati »državno tajnost«, če bi jih še dolgo mučili v madžarskih policijskih zaporih, kaj takega pa bi bilo zanje zelo neprijetno. Zato je šel nemški poslanik Wessenmayer, ki je bil najvišja nemška politična avtoriteta v Budimpešti, k ministrskemu predsedniku Szkojayu, le-ta pa je telefoniral Hainu in mu naročil, naj naše tovaršice takoj izroči Nemcem.

Tretjega junija je prišel v Budimpešto moj telegram, v katerem sem sporočil, da je sklenjen v Istanbulu začasen sporazum. Kastner je takoj odšel k Eichmannu in zahteval, naj ustavi deportacije. Eichmann je na zahtevo ledene zavrnil.

—Niti pomisliti ne na to! Se pospeši bom deportacije. Telegram lahko pošlje kdor koli Brand se mora vrniti in mi pokazati besedilo sporazuma.

Ob drugi točki pa se je pokazal Eichmann bolj popustljiv. Pripravljen je bil pustiti osem sto oseb, ki bi imele vsiljivo dovoljenje za Palestino, da bi preko Nemčije od-

polovare v tuzemstvo. Naši so mu izročili spisek in on je v navzočnosti Kastnerja ukazal, naj pošljejo iz ghetov, ki so še ostali v obrobnih provincah, v Budimpešto ljudi, ki smo jih navedli. Tudi komaj je Kastner odnesel pete je Eichmann nalog umaknil. Večino ghetov so izpraznili in ljudi deportirali, ne da bi mi mogli rešiti ljudi, ki so bili namenjeni za to, da jih odpotujejo v Transilvanijo, ki je ostala nedotaknjena, je bila skupnost v Klausenburgu. Kastner je spet pohitel k Eichmannu, da bi jo skušal rešiti. Eichmann je pa izjavil:

—V tem trenutku ne morem pustiti nobenega Žida v Budimpešto. Prav ta trenutek moram k notranjemu ministru Jarossu, ki me bo prav gotovo vprašal, kakšen sporazum je sklenila SS z družino barona Weissza. Zvedeli so za ta sporazum: in prav jaz, razumete, orav jaz moram polagati Jarossu račun o tej svinjariji! Če bomo sedaj ustili v Budimpešto transilvanske Žide, me bo Endre vprašal, kaj novega smo spet naku-hali. Ne tega res ne morem storiti!

Kastner: —Toda obljubili ste nam. Vedno ste zagotavljali, da držite besedo in tudi v Klausenburg ste telegrafirali v smislu našega dogovora. —Eichmann: —Včeraj sem dogovoril- no razveljavil ukaz. Vam je sedaj jasno? Sedaj res nimam toliko časa, da bi ga zgubil z vami.

Kastner je odhitel k Krumeyu in skupaj sta šla k von Klagesu. Le-ta je obljubil, da bo posredoval pri svojem šefu. Nato so se v Eichmannovemu uradu zbrali k posvetu vsi zainteresirani. O tem posvetu je Kastner povedal takole:

—Eichmann se je vrnil v urad ob enajstih. Takoj sem se najvil, toda njegova tajnica mi je odgovorila, da Eichmann ne utegne in da me ne more sprejeti. Čakal sem na hodniku. Čez pol ure me je poklical. Za njim so bili njegovi sodelavci: Krumey, Wisliceny, Hunschte, Novak in več intimnih prijateljev Klages je bil pravkar odšel.

—Lahko sedete, Kastner! —Eichmann se je začel dreti. Nisem odprl ust. Treba je bilo pustiti, da ga mine prvi napad histerije. Videl sem, kaj vse je na kocki. Ne gre samo za to, da bi rešili nekaj sto Židov iz province, sem vedel. Če ne bo uspelo Eichmanna takoj pomiriti in spraviti k pameti, se bo Waada, ki je v tem pokretu za človeška življenja igrala na nemško karto, znašla med tistimi naivneži, ki izgubljajo in ki jih je okupirana Evropa polna. Če bo tako, smo zgubili milijone za nič. Kdor izgubi v taki igri, kakršno igramo mi, je tudi izgubljen.

—Hudiča, kaj pa sploh hočete? — je končno odločil Eichmann, da me vpraša.

—Vtrajati moram pri tem, da bodo naši dogovori spoštovani. Ali ste pripravljene pustiti iz province v Budimpešto tiste ljudi, ki smo vam jih predlagali?

—Rekel sem, ne in pri tem ostanem! —Potem je brez pomena, nadaljevali naša pogajanja. — In hotel sem vstati.

—Zelo rahločutni ste, Kastner. Poslal vas bom v Theresienstadt (uniformalno taborišče — op. prev.), da si boste malo odpočili. Ali pa imate morda raje Oswiecim? —

—Bilo bi čisto odveč. Nihče bi me ne mogel zamenjati.

—Poslušajte me dobro: provinco moram očistiti te židovske nesnage! Nič ne pomaga, ne diskutirati ne rotiti!

—Potem pa naše razprave ne bodo pomagale niti tistim v Istanbulu.

—Toda kaj hočete sploh s to peščico Židov?

—Ne gre samo zanje. V Istanbul gredo stvari slabo, ker se tukaj deportacije nadaljujejo v pospešenem ritmu. Dokazati bi morali, da je vaša ponudba resna. Kaj pa boste vi s to peščico Židov?

Tako je teklo pogovor skoraj eno uro. Eichmannovi sodelavci so poslušali, ne da bi kdo kaj rekel; Hundschte in Novak sta bila živčna in nestrpna. Krumey in Wisliceny sta pa sedela z nepredirno masko na obrazu. Tu pa tam se mi je zdelo, da bo Eichmann zdaj zdaj malo poustil, toda potem je nenadoma zapadel v novo krizo histerije. S oestjo je tolkel po mizi in sploh ni hotel nič slišati.

Po eni uri takega razgovora je prišel na dan z nepriznanim predlogom:

—Poslušajte: Iz Klausenburga bom poslal sto ali dve sto Židov v Theresienstadt. Zapri jih bomo v pet posebnih vagonov, ki bodo priključeni ransportu deportirancev, na Slovačkem pa bomo vagoni odklopili. Ne bodo nadaljevali poti v Oswiecim.

Zavrnil sem, ne da bi se obotavljal eno samo sekundo.

—Kaj mi ne verjameste?